

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 2 december 2019

§ 2 Nr 2019:32 av Tina Kratz (V) till skolborgarrådet Lotta Edholm (L) om sex- och samlevnadsundervisningen

Anförande nr 1

Borgarrådet E d h o l m (L): Jag ber att få hänvisa till det skriftliga utdelade svaret.

Anförande nr 2

T i n a K r a t z (V): Ordförande! Tack, Lotta Edholm, för svaret! Det är bra att vi äntligen får tillfälle att diskutera den här frågan, för det är ganska länge sedan vi ställde den.

Jag tycker att det är lite synd att svaret är så vagt och kan inte låta bli att undra vad Lotta själv anser om frågan och läget nu. Är frågan viktig? Anser Lotta Edholm på allvar att Stockholms elever har en väl fungerande sex- och samlevnadsundervisning fullt ut?

Den här frågan aktualiserades ju under metoo-uppropet. Under hashtagarna #tystiklassen och #räckupphanden kom 1 700 vittnesmål från elever över hela Sverige om sexuella trakasserier och övergrepp. Det var en skrämmande läsning som gav en ganska beklämmande insyn i en verklighet som många av skolans elever befinner sig i, framför allt tjejerna.

Deras berättelser handlar om allt från tafsande lärare och klasskamrater till kränkande attityder i ord och handling, övergrepp och faktiskt också rena våldtäkter. Tyvärr vittnar de också alltför ofta om att de vuxna på skolorna har avfärdat deras berättelser, tonat ned det som hänt och urskuldat pojkarnas eller lärarnas beteende som de vittnade om. De kände sig ofta negligerade och inte tagna på allvar.

Skolinspektionen har gjort en ganska genomgripande granskning av Sveriges skolor och visat på tydliga brister i många av skolornas undervisning i sex och samlevnad. De lyfter fram ett stort behov av ökad kompetens bland lärarna. Många lärare känner sig ofta obekväma och osäkra när de ska undervisa i de här frågorna.

Skolinspektionen pekar också på en avsaknad av systematiskt utvecklingsarbete. De pekar på stora brister i undervisningen framför allt om normer och hbtq-frågor. Alltför sällan involveras eleverna, trots att en bra delaktighet från eleverna ökar chansen att diskussionerna blir sådana som är viktiga för eleverna och verkligen behöver tas upp, till exempel hedersproblematik, homofobi, grovt språkbruk, sexuella trakasserier och så vidare. Vi ser också en ökad psykisk ohälsa bland många tjejer i högstadiet även i Stockholm.

Jag skulle därför vilja se ett större allvar, högre ambitioner och en ökad bredd i majoritetens arbete med frågan om undervisning i sex och samlevnad.

Anförande nr 3

Borgarrådet E d h o l m (L): Det är en väldigt viktig fråga som Tina Kratz tar upp, det vill säga huruvida sex- och samlevnadsundervisningen är tillräckligt bra. Svaret på den frågan är väl liksom för alla andra ämnen i skolan: att det säkert varierar. Det finns skolor som är jätteduktiga på detta, och det finns en del skolor som inte är lika duktiga. Det är väl ungefär det som Skolinspektionens rapport visar.

Sex- och samlevnadsundervisningen är generellt väldigt viktig, inte minst i ljuset av det som Tina Kratz påpekar när det gäller sexuella trakasserier, vad flickor och pojkar blir utsatta för på våra skolor och det de utsätter varandra för. Det pågår en sådan stor diskussion. I utbildningsförvaltningen har vi anställda som jobbar med de här frågorna enbart för att förbättra innehållet i ämnet. Vi har också själva i nämnden tagit både förväntansdokument riktade till föräldrar och dokument som handlar om trygghet och studiero i våra skolor. En del av de problem som Tina Kratz tar upp kan nämligen inte isoleras till att handla om vilka frågor man tar upp i sex- och samlevnadsundervisningen, utan det handlar om hur skolan som helhet agerar när elever kränker varandra till exempel. Det är ett ansvar som går långt utöver sex- och samlevnadsundervisningen. Det handlar även om hur föräldrarna uppfostrar sina barn, det handlar om hur man hanterar frågor som rör hur man uppför sig mot varandra i skolan och så vidare. Jag tänker att det måste genomsyra hela verksamheten och kan inte isoleras endast till detta.

Stockholms stad arbetar mycket med de här frågorna och har också till exempel projekten som handlar om våldsprevention. Vi har ett samarbete med RFSU i våra skolor, och utbildningsförvaltningen arbetar som sagt med detta övergripande gentemot skolorna.

Anförande nr 4

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Ordförande! Jag tycker också att det här är en jätteviktig fråga. Svaret är dock inte jätteuttömmande i det här fallet, tyvärr. Skolinspektionen har ju granskat och kommit med kritik mot att sex- och samlevnadsundervisningen inte är tillräckligt bra och inte heller likvärdig över landets olika skolor. Den tar till exempel inte heller upp frågor som handlar om samtycke, med tanke på den nya lagstiftningen.

Jag skulle också vilja lyfta fråga 3 i interpellationen. Den handlar om unga i samhällsvård, det vill säga när det inte är föräldrarna som uppfostrar sina barn utan vi i kommunen. Jag tänker alltså på barn som är placerade. Forskning visar att dessa barn och unga är särskilt utsatta för risker och övergrepp av olika slag. Här behövs mer, som kompetenslyft och kanske att socialtjänsten arbetar mer med de här frågorna.

Det skulle därför vara intressant att höra om det finns tankar om hur man skulle kunna gå vidare i den här frågan. Jag tänkte att Lotta Edholm och Jan Jönsson kunde samarbeta, kanske via socialtjänstens BBIC-dokument eller så, för att verkligen lyfta sex och samlevnad även för de barn som är placerade.

Jag skulle jättegärna vilja höra mer om det, för jag hittar inget i det här svaret.

Anförande nr 5

T i n a K r a t z (V): Ordförande! Det är sant att det säkert varierar över skolorna i Stockholm. Tanken med våra skolor är ju att de ska vara likvärdiga, och därför ska vi försöka att stärka de skolor som kanske inte når hela vägen fram.

Jag tror absolut att föräldrarna har ett ansvar i detta, men i skolorna når vi alla barn. Vi når också barnen när de umgås och det händer mycket. De goda exempel som vi har i Stockholm skulle mycket väl kunna stärka de som har hamnat lite efter i frågan. Jag tror att vi måste vara lite mer på tårna och stötta upp. Jag såg att det är en eller två personer som är anställda på utbildningsförvaltningen för att lyfta dessa frågor och utveckla arbetet med dem. Det skulle vara jätteintressant att få veta lite mer om hur de tänker göra det, till exempel om man tänker jobba fram en kompetensutvecklingsinsats för att höja kompetensen. Det som lärarna lyfter fram som ett problem är ju att de saknar kompetens för att känna sig bekväma med att ta upp och diskutera de här frågorna.

Det som är framgångsfaktorer på skolorna är också när det här ämnet integreras i andra ämnen, att man tar upp det ur olika synvinklar i olika ämnen, att man på svensklektionerna har det på ett sätt medan man på naturvetenskapliga lektioner har andra sidor, och att man har en helhetssyn på skolorna där man arbetar övergripande och där man återkommer till de här frågorna.

Det som elever klagat på i den här rapporten är också att det bara är enstaka tillfällen. Det är en gång i fyran, sedan återkommer det kanske i åttan. Det är med långa mellanrum som lärarna ens försöker ta upp de här frågorna, och då bjuder man kanske in någon utomstående för att prata om sådana saker som hbtq-frågor och möjligheter för elever som är hbtq.

Grundskolan och även gymnasiet är en tid när elever går igenom de här processerna. Det händer mycket. Man har mycket frågor och funderingar som tar sig väldigt olika uttryck, och det sorgliga är ju när det får ta sig felaktiga uttryck. Ofta tror jag att det handlar om kunskap och en möjlighet att få diskutera de här frågorna och att verkligen systematiskt få jobba med dem på olika sätt. Här lyfter man också fram möjligheten för eleverna att verkligen vara involverade, utifrån mognad naturligtvis, och att rektorerna återkommande och regelbundet ser över hur utbildningen på skolorna ser ut. Det är rektorns ansvar, det är helt sant, men då måste vi kanske pusha på för att de lyfter upp frågan lite oftare och lite mer systematiskt.

Anförande nr 6

Borgarrådet E d h o l m (L): Ordförande! Det sista håller jag verkligen med Tina Kratz om, och det är ju det som sker nu inom ramen för utbildningsförvaltningen med särskilda kompetensinsatser som både handlar om programmet om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Där ingår också ämnesintegrerad sex- och samlevnadsundervisning. Vi har också som sagt varit anställda vid utbildningsförvaltningen som jobbar med de här frågorna direkt riktat mot just grundskolan för att det ska bli bättre.

När det gäller Alexandras fråga om vad som händer med barn som är placerade är det lite olika. De allra flesta barn som är tvångsplacerade någonstans går ju i en helt vanlig skola och får den sex- och samlevnadsundervisning som sker på den skolan. Sedan finns det de som hamnar på hemmen under Statens institutionsstyrelse, och dem har vi inget inflytande över. Där är det staten som är direkt ansvarig.

Det man kan säga generellt om den här frågan är väl att vi har gått från att skolan har setts som någonting lite vid sidan om när det gäller placeringar, och det är väldigt positivt. Det finns fortfarande barn i Sverige som är placerade men där skolgången inte är löst på ett bra sätt. Där har Stockholm under ganska många år jobbat för att barn som är placerade har rätt till skolgång precis på samma villkor som alla andra barn. Bara det är oerhört viktigt.

Jag har ändå gott hopp. Sex- och samlevnadsundervisningen är sannolikt någonting som vi behöver förbättra, och det sker också ett ganska stort arbete just nu i Stockholms stads skolor för att göra detta. Men jag tror också att de problem som Tina pekar på i sin interpellation, som egentligen är ganska vittgående problematik utifrån #metoo till exempel, inte bara kommer att lösas av en bra sex- och samlevnadsundervisning utan det handlar om normer och värderingar, hur skolan arbetar med det och inte minst hur föräldrar jobbar med det kontinuerligt och hela tiden. Det kan inte bara isoleras till sex- och samlevnadsundervisningen.

Anförande nr 7

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Jag tycker att det här är en väldigt viktig interpellation och en intressant diskussion. Jag tycker att det är väldigt glädjande att skolorna ska få en utbildning kring våldsprogrammet under hösten. Jag undrar om Lotta Edholm skulle kunna berätta mer vad det innehåller och vilka skolor det avser, om det är både grund- och gymnasieskola, hur lång utbildningen är, vad den ska rymma och om den innehåller pass kring alla de här frågorna som Skolinspektionen pekar på, bland annat samtycke, hbtq-frågor, sexuella och reproduktiva rättigheter och hälsa – just de delar som visar sig vara svagast i sex- och samlevnadsundervisningen.

Jag ser också i svaret att ni hänvisar till att skolorna jobbar med normkritik, hbtq, mentorer i våldsprevention och att en del skolor har fått medel för detta. Detta är någonting som jag är väldigt stolt över att vi fick igenom under den förra mandatperioden, men det jag undrar är hur många skolor det är som söker de här medlen. Det vi har sett är att ansvaret hamnar mycket på rektorerna och att det är väldigt mycket upp till dem själva att söka de medel som finns och genomföra utbildningsinsatserna.

Sist jag läste i en av tertialrapporterna, tror jag att det var, såg jag att det var 14 eller 20 skolor – jag kommer inte ihåg – som var med och införde mentorer i våldsprevention. Det är en liten, liten del av Stockholms alla skolor, och därför undrar jag hur omfattande det här arbetet är just nu. Om det här är någonting som ska svara upp mot en bristande sex- och samlevnadsundervisning är det ju viktigt att man ser till att arbetet verkligen når ut till alla skolor och inte fastnar vid ett fåtal.

Anförande nr 8

Borgarrådet E d h o l m (L): Ordförande! Sanningen är att jag faktiskt inte vet hur många skolor som använder sig av det. Jag tänker också att det ser väldigt olika ut på våra skolor. En del skolor är säkert i större behov av det än andra, och då är det ju viktigt att medlen och insatserna riktas till dessa skolor. Ibland finns det en tendens att skolor som jobbar väldigt mycket med en fråga jobbar ännu mer med den frågan, medan skolor som kanske inte tycker att det är så viktigt och som inte har kommit så långt inte ens förstår att man inte har kommit så långt. Det är ett stort problem i alla ämnen och över huvud taget.

Jag har alltså inga riktiga svar på de här frågorna, utan de får nog ställas direkt till utbildningsförvaltningen. Men det pågår alltså en utbildning nu under hösten.

§ 4 Nr 2019:36 av Tina Kratz (V) till skolborgarrådet Lotta Edholm (L) om förskoleplanering

Anförande nr 9

Borgarrådet E d h o l m (L): Jag ber att få hänvisa till det skriftliga, utdelade svaret.

Anförande nr 10

T i n a K r a t z (V): Ordförande! Nu kommer interpellationerna som på ett radband.

Det vi vill med den här interpellationen är att lyfta fram att man behöver ha en mer samordnad planering över förskolorna i Stockholm för att verkligen säkra att vi tryggar hela behovet och ser över det på ett bra sätt. Vi kan också se, vilket blev ännu mer tydligt i och med budgeten, att alltmer av förskolans pengar, liksom skolans, går till lokalerna.

I svaret hävdar Lotta Edholm att Stockholm lägger mest pengar på barn i förskolan. Det är inte riktigt sant. Det finns absolut kommuner i övriga Sverige som lägger mer. Vi hamnar kanske på elfte plats eller så. Det finns de som lägger mer på både lokaler och personal. Men det är egentligen inte ett relevant argument, eftersom kostnaden för förskolan i Stockholm ska relateras till situationen här i Stockholm. I och med att våra löner ligger högre är ju Stockholm överlag en dyr stad att ha verksamhet i.

I budgeten minskas nu också resurserna till förskolan i och med att schablonhöjningen var så himla låg. Om man sätter det i relation till att byggkostnaderna kommer att öka skulle man verkligen vilja se en insikt om att resursfördelningen till förskolorna kanske ska ses över så att vi verkligen säkrar kvaliteten på förskolorna.

I planeringen och byggandet av förskolorna behöver vi också hitta ett koncept som funkar bra och håller nere kostnaderna men som också håller en hög kvalitet när det gäller arbetsmiljö, ljudmiljöer och klimat. Allt som kanske driver upp kostnaderna kanske inte kan få stå tillbaka bara för att vi nu ser att det är dyrt. Vi måste ha en balans i det så att det blir det bästa för barnen och att förskoleverksamheten får vara i centrum och hålla den nivå som behövs.

Vi hör ute på förskolorna hur personalen är väldigt hårt pressad. Att då få minskade resurser till verksamheten på grund av att lokalerna kostar mycket är någonting man måste se över. Vi måste kanske tänka mer långsiktigt på hur vi ska komma till rätta med det.

Anförande nr 11

Borgarrådet E d h o l m (L): Ordförande! Det är ett stort problem att lokalkostnaderna äter sig in i förskolepengen. Vi har haft en enorm utbyggnad av antalet förskoleplatser under rätt många år nu, och det är klart att det ger högre kostnader.

Nu ser vi hur det planar ut. Det är till och med så att enligt en del beräkningar kommer antalet förskolebarn att minska något nästa år, vilket ger möjlighet att ta bort dåliga lokaler. Det är som Tina säger: Man ska inte dra ned på ambitionsnivån när det gäller hur man bygger nytt, men när man bygger nytt måste man försöka att se det långsiktigt, få bort det som är onödigt och koncentrera sig på det som är bra och nödvändigt, till exempel att lokalerna ska finnas under en längre tid. När vi nu uttrangerar förskolelokaler kan vi se att en hel del av det som byggdes på 80-talet inte ens går att renovera. Det är bara att riva, för det var skräpbyggnader redan från början. Där vill vi ju inte hamna igen.

Att finansiera lokalutbyggnad på något annat sätt är inget som vi har gjort i Stockholm. Vi har ju det här systemet, och det har vi haft i många, många år. Det gäller lika för alla verksamheter. Till syvende och sist måste ändå utbyggnaden tas av skattemedel. Det är det enda sättet att göra det på. Men jag tänker ändå att när antalet barn nu planar ut lite så kanske det är möjligt att kostnaderna inte fortsätter att rasa på i samma takt inom förskolan.

Att förskoleplaneringen skulle gynnas av något motsvarande grundskolan, över hela staden, har jag faktiskt inte hört efterfrågas. Jag tror att stadsdelarna sköter det ganska bra själva. Förskolegarantin gäller ju inom stadsdelarna, och Stockholm har till skillnad från många andra kommuner hållit förskolegarantin under många år, det vill säga det finns tillräckligt med platser för att tillfredsställa behoven rimligt nära hemmet. Jag tror därför inte att man skulle lösa kostnadsproblemen genom mer av samplanering över staden. Jag ser snarare en risk att det skulle kunna leda till att stadsdelen tar ett mindre ansvar för sin egen stadsdel om man tror att det är någon annan som löser problemen på mer central plats i staden. Jag tror alltså inte att behovet är så vansinnigt stort och framför allt inte nu när antalet barn snarare ser ut att minska än att öka.

Anförande nr 12

T i n a K r a t z (V): Ordförande! Nästa år planar antalet barn ut, men ganska snart ser vi hur det går uppåt igen. Därför behöver man kanske en långsiktighet.

Min stadsdel är en ganska utdragen stadsdel, och då skulle man kanske behöva rikta blicken lite högre, ovanifrån, naturligtvis med stor samverkan från stadsdelarna, för de har ju väldigt god kännedom om vad de boende i stadsdelen söker för förskolor och så. Vi ser till exempel att det är väldigt många i vår norra del som på grund av garantin placeras i den södra delen, och där finns det en diskrepans. Man skulle kanske vilja se ett samarbete med grannstadsdelen eftersom man då skulle kunna få en förskola närmare hemmet.

När det gäller resurstilldelningen kanske man faktiskt ska ta det greppet. Ja, det är skattepengar, men man kanske ska få en större tilldelning av resurser till förskolan eftersom vi också ser att förskolans arbetsmiljö har påverkats väldigt hårt av att vara så hårt hållen. Den strama budget som lades nyss kommer heller inte att förbättra läget. När man är ute på förskolan ser man en hög kvalitet, och då krävs det att det finns närvarande pedagoger som jobbar och har tid och möjlighet att planera och göra alla de sakerna. Att låta lokalkostnaderna äta av det minskar ju resurserna, vilket

kommer att göra kvaliteten på verksamheten mycket sämre. Arbetsmiljön kommer att bli sämre. Fler kommer att tycka att arbetsmiljön är så ohållbar att de väljer att lämna våra förskolor, medan vi verkligen behöver försöka behålla våra fantastiska pedagoger ute på förskolorna. Då får vi nog titta på hur vi tänker om förskolan. Ska den inte få kosta? Det här är verkligen någonting som vi behöver bekosta, för det är vår framtid. Vi måste hålla god kvalitet både vad gäller lokaler och arbetsmiljö. Då måste man ta hänsyn till att hyreskostnaderna kommer att öka.

Anförande nr 13

Borgarrådet E d h o l m (L): Ordförande! Förskolan i Stockholm kostar mycket pengar och ska också få kosta mycket pengar. Därom råder nog inga delade meningar. Med det sagt är det precis som Tina Kratz säger: Det här är en stram budget. Det är så budgeten är lagd, och det är så ekonomin ser ut. Tyvärr är det väl så att när jag tittar på hur det ser ut framgent tror jag inte heller att det kommer att förbättras så där vansinnigt mycket de kommande åren. Vi ser att skatteintäkterna planar ut och att antalet elever och antalet äldre i Stockholm ökar kraftigt, även om det inte gäller förskolebarn så mycket.

Att se om man kan hitta ett annat sätt att finansiera lokalkostnaderna än via förskoleschablonen är en intressant idé. Problemet med det synsättet är dock att det kan riskera att öka kostnaderna för lokaler ännu mer. När det som nu finns ett tryck på förskoleorganisationen att anstränga sig så mycket som möjligt för att hålla nere byggkostnaderna så att det inte drabbar själva verksamheten tror jag faktiskt att det ger mer än att lägga alla lokalkostnader fritt eller någon annanstans i staden. Då tror jag att de riskerar att öka ännu mer, för då blir det liksom fritt fram för de framåtsyftande arkitekterna som inte behöver betala för sina idéer, och det är inte säkert att det på lång sikt leder till mer effektiva och bra lokaler med hög kvalitet.

Det är väl för att det är det mest effektiva systemet som Stockholms stad har haft det system vi har under väldigt många år. Sedan finns det andra skäl som talar emot, till exempel att det blir oerhört mycket svårare att jämföra kostnader mellan fristående och kommunala verksamheter. Mer än en tredjedel av våra platser i förskolan är ju fristående verksamheter som vi i allra högsta grad är i behov av för att kunna klara förskolegarantin.

Anförande nr 14

T i n a K r a t z (V): Jag ska hålla mig kort. Jag tänker att det här verkligen är något som behöver få de här resurserna, och jag tänker att det här kanske är en fråga där man får ta ställning till vilken skattesats man ska ha. Det handlar om så pass viktiga verksamheter att de kanske ska få kosta det som de behöver kosta för att vi verkligen ska få en verksamhet av hög kvalitet.

De rapporter som vi får från lärarfacken, Kommunal och de som jobbar inom förskolan säger att måttet är rågat nu och att man inte kommer att klara större press. Och med den budget som lades nu och som är väldigt stram och med de utsikter som Lotta Edholm pratar om för framtiden är det här kanske en fråga där man faktiskt får ta ställning till vilken skattesats vi ska ha. Vi har inte den högsta skattesatsen. Det

finns absolut utrymme för Stockholms stad att höja den om det är det som krävs för att vi ska ha råd att ha bra förskolor i staden.

Vi ska absolut försöka hålla nere kostnaderna och inte bygga några fantasislott. Framtidens förskola kan mycket väl bli väldigt bra, men jag tror att man också måste ta in fler pedagoger in i planerandet och tänkandet så att det anpassas till den verksamhet som ska bedrivas. Det saknas ibland ett brukarperspektiv. Man behöver ha den kompetensen som pedagogerna själva bidrar med så att man får bra lokaler som också fungerar när fyra avdelningar ska gå ut samtidigt på gården. Det behöver planeras väldigt väl.

Förskoleplaneringen är alltså i behov av en ökad långsiktighet. Vi behöver också fundera på hur förskolan ska kunna behålla den höga kvalitet som vi har i Stockholm och hur vi utvecklar och höjer den och ger bättre resurser och förutsättningar både för de som jobbar där och för barnen som är där.

Anförande nr 15

Borgarrådet E d h o l m (L): Stockholms stad har en väldigt hög kvalitet på förskoleverksamheten. Brukarundersökning efter brukarundersökning bekräftar också hur nöjda föräldrarna är med verksamheten. Det tycker jag är viktigt att komma ihåg i diskussionen.

Jag är väl egentligen inte så himla bekymrad över lokalernas utformning och att de skulle vara dåliga. Det bekymrar mig till exempel mycket mer att vi har en för låg andel förskollärare, och det har vi ju inte för att staden generellt har svårt att rekrytera för att man är en dålig arbetsgivare eller så, utan det handlar framför allt om att det utexamineras alldeles för få förskollärare i Stockholmsregionen. Detta måste vi försöka hitta vägar att lösa.

Det är inte bara en ekonomisk fråga, utan det handlar om att se om vi kan återgå till samarbetet med Stockholms universitet där man får plugga lite under arbetstid till förskollärare och så vidare. Där finns det jättemycket att göra. Men jag ser i dag inte att det skulle finnas något effektivt sätt att ändra på hela systemet när det gäller hur kostnaderna för lokalerna faller på förskoleschablonen. Det tål dock att diskuteras, och det kan ju hända att det finns det. I så fall tänker jag att Tina får lämna ett sådant förslag, för vi vill ju inte att lokalkostnaderna ska växa in och tugga sig in i själva förskolepengen. Det gynnar inte förskolan.

§ 5 Nr 2019:40 av Alexander Lindholm (S) till Jonas Naddebo (C) om konstgräsplaner

Anförande nr 16

Borgarrådet N a d d e b o (C): Jag ber att få hänvisa till det utsända svaret.

Anförande nr 17

A l e x a n d e r O j a n n e (S): Det är på ett sätt skönt att se i svaret att jag och Jonas Naddebo ganska mycket delar uppfattning. Vi blev lite oroliga när miljöborgarrådet hade en mycket hårdare syn på konstgräsplanerna i våras. Vi tycker självklart att det är viktigt med forskning och att vi hela tiden ska ligga i framkant och se till att vi har det mest miljövänliga alternativet. Det pågår också ganska intressanta projekt runt om i vårt län just nu, bland annat i Botkyrka.

Det är också roligt att se att idrottsborgarrådet är glad över att man har fått inviga så många konstgräsplaner. De har alla en sak gemensamt, och det är att det var vi som tog beslut om dem under den tid som det borgerliga laget var i opposition. Det har faktiskt inte tagits ett enda beslut om någon ny konstgräsplan sedan ni kom till makten. Jag vet att ni har aviserat att ni tänker ta beslut, men ni har fortfarande inte lyckats med det på ett år.

Det är därför som jag är lite orolig för er syn, för även om konstgräs inte alltid är det bästa ur miljösynpunkt ger det ju tre gånger så många träningstimmar som vanligt naturgräs och även betydligt fler träningstimmar än hybridgräs. Konstgräs är oerhört viktigt för att vi ska kunna ha en fotbollsverksamhet i Stockholms stad och för att vi ska kunna hålla igång ungdomsidrotten.

Anförande nr 18

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Stockholms konstgräsplaner är helt nödvändiga för att vi ska kunna erbjuda tusentals barn och unga möjligheten att spela fotboll. Vi har i dag alldeles för få fotbollsytor för att vi ska kunna erbjuda fler att spela fotboll. Vi har alltså barn och unga i kö, så vi är helt överens, Alexander och jag, att vi måste fortsätta att utveckla stadens gamla grusplaner till nya konstgräsplaner.

Men det är också så att konstgräsplanerna innehåller gummigranulat, och det bidrar till mikroplastspridning. Därför måste vi såklart också arbeta med att miljösäkra alla de konstgräsplaner vi har och dem vi anlägger, för det är både skötsel och användning som påverkar hur mycket spridning det ska bli av mikroplasterna i dagvattennät och på omgivande mark.

Trots det som Alexander beskriver här måste jag göra honom besviken. Jag kan nämligen berätta att vi i det grönbå samarbetet är väldigt överens och har en gemensam syn om att vi behöver fler konstgräsplaner. Därför har vi också i budgeten beslutat att satsa på att miljösäkra dessa planer så att vi får fler granulatfällor och en förbättrad drift. Vi inför också nya rutiner för att insamla granulat när vi städar.

Det kanske är ett medvetet missförstånd eller så väljer man att övertolka det som klimat- och miljöborgarrådet Katarina Luhr har sagt. Det hon har sagt är att vi givetvis behöver konstgräsplaner för fotboll. Däremot ska vi inte använda konstgräs i onödan, det vill säga vi ska inte med flit plasta in vår stad när det gäller till exempel lekplatser eller andra ytor. Där ska vi vara restriktiva med konstgräs. När det gäller konstgräsplaner är vi dock helt överens om att vi måste fortsätta med det, eftersom det ger så många spelbara timmar.

Alexander säger att vi inte har fattat några som helst beslut om detta, men vi vet ju att i budgeten som vi beslutade om i förra veckan så har vi två stycken elvaspelplaner med hybridgräs på Gärdet som är på väg att rullas fram under 2020. Jag kan också påminna om att vi lägger ett återvunnet proffsgräs på Solhemsplanen. Det var tidigare en grusplan, och nu får den ett återvunnet konstgräs. Detta kommer att utmynna i att vi får många fler spelbara fotbollstimmar på planen i Solhem.

Anförande nr 19

A l e x a n d e r O j a n n e (S): Det här med proffsgräs är ju ingenting som ni har uppfunnit. Det gjorde även vi med Tele2-gräset som ligger ute i Husby på en tidigare grusplan.

Det är bra att Jonas Naddebo säger att det behövs många fler konstgräsplaner, för vad vi har sett hittills under 2019 är att det har stoppats konstgräs på Högdalens bollplan, på Årstafältet, på rugbyns anläggning i Gubbängen och i Fredhällsparken. Det har inte tagits några andra beslut om att det ska byggas något, så ni har en liten uppförsbacke. Vi gjorde 20 konstgräsplaner under 2014–2018. Ni står på noll just nu, så jag hoppas att ni jobbar på och kommer i fatt oss.

Jonas Naddebo nämner en väldigt viktig poäng, och det handlar om granulatspridningen. Det är mycket beroende av skötseln av anläggningen. Man kan se, tycker jag ibland, en viss alarmistisk tendens i det nya styrets rapportering om konstgräs. Bland annat i er handlingsplan för minskning av mikroplaster nämns det siffror om att varje plan skulle läcka 210 granulat om året, vilket är långt ifrån vad forskningen säger. Forskningsprojekt i såväl Kalmar som vid Luleå universitet och i Köpenhamn har sagt att det ligger någonstans mellan 2 kilo och 30 kilo per plan, just beroende på hur sådana här granulutfällor och borstning används. Jag hoppas att vi ska kunna arbeta vidare med att se till att Stockholm får många konstgräsplaner.

Anförande nr 20

Borgarrådet N a d d e b o (C): Alexander räknar upp konstgräsplaner som har stoppats. Ni vet ju att vi inte tänker bygga någon fotbollsplan i Fredhällsparken, så det är inga konstigheter. Men när det gäller övriga planer är det egentligen ett resultat av förändrad tolkning av ersättningsytor för konstgräs, och den förändrade tolkningen genomfördes redan under Socialdemokraternas tid vid makten. Det beror alltså inte på oss.

Däremot är vissa av de här konstgräsplanerna så viktiga att vi har lyft in dem i investeringsplanen snarare än att stoppa dem. Det som Alexander anför här är alltså inte helt med sanningen överensstämmande.

Vi i Stockholm jobbar stenhårt med att verkligen se till att de här utmaningarna blir en del av den lösningen. Vi kommer inte att stoppa några fler konstgräsplaner. Tvärtom har jag tack vare Socialdemokraternas och den tidigare majoritetens försorg fått inviga en hel del nybyggda konstgräsplaner. Man ska inte vara orolig för att vi inte ska fortsätta att arbeta med det här. Vi håller en hög takt och har en hög ambition också när det gäller att jobba för att minska spridningen av mikroplaster.

Är det så att Alexanders oro är med verklighetens överensstämmande tycker jag att han ska läsa *Handlingsplan för minskad spridning av mikroplast* som finns framtagen, och om han är orolig att det inte ska bli tillräckligt med planer tycker jag att han ska läsa den investeringsplan som finns i vår budget.

Anförande nr 21

Borgarrådet L u h r (MP): Ordförande! Jag tyckte att det var lite roligt att Alexander hade smugit in mig i sin interpellation, så jag tänkte att jag smyger upp och säger något.

Det är precis som Jonas Naddebo säger: Vi är överens om att konstgräsplaner är viktiga för ungas idrottande, för hälsan i Stockholm och också för att kunna förlänga fotbolls- och träningsäsongen. Men sedan är det faktiskt så att om man tittar på topp-5-listan över vad som sprider mikroplaster i mark och vatten så ligger konstgräsplanerna där, och det är främst granulatet som kommer från planerna som står för spridningen.

Man kan diskutera hur mycket det är som sprids, och när det gäller mikroplaster finns det väldigt mycket osäkerheter. Man vet att den absolut största källan är däckslitage, men man räknar också att i Stockholms stad kommer ungefär 20 ton mikroplaster per år från de här konstgräsplanerna. Det är en ganska stor mängd, och därför har också miljöförvaltningen tagit fram rekommendationer för hur man ska jobba med konstgräs i staden.

Jag har, precis som Jonas Naddebo säger, varit väldigt tydlig med att jag inte tycker att man generellt ska plasta in staden. Man ska använda konstgräs där det behövs, men man ska inte lägga det på alla lekplatser, i alla parker och på alla förskolegårdar, utan det ska vara där man faktiskt ser ett stort behov av det. Om man säger att nu lägger vi konstgräs på alla våra fotbollsplaner, då måste det också finnas granulatfällor och skötselråd.

Vi måste också ständigt jobba med att utveckla bättre material. För någon vecka sedan hade jag till exempel möte med ett företag som gjorde konstgräs utan granulat. Det skulle kunna vara någonting bra. Vi tittar på hybridgräs, och man tittar även på andra material att använda i stället för granulatet.

Jag hoppas därför att ni som sitter i idrottsnämnden också använder er av de riktlinjer som finns och även funderar på nya material och satsar på att utveckla sådana. Som Alexander skriver i sin interpellation är det ju inte bara en fråga om ja eller nej utan också om vilket material man ska använda.

Anförande nr 22

A l e x a n d e r O j a n n e (S): Jag tänkte börja med att bemöta det som satsas om en ändrad praxis gällande ersättningsinvesteringarna.

När Socialdemokraterna styrde Stockholm ersattes all idrottsmark. Det finns inga undantag. De exempel som jag räknade upp har inte alls med ersättningsinvesteringar att göra. Det är Högdalens bollplan som har det, och där fick vi besked i december 2018, alltså efter maktskiftet, att det skulle bli konstgräs. Det står i protokollet från idrottsnämnden för den månaden. I mars 2019 fick vi dock besked om att det är bortprioriterat av det nya styret, vilket också står i protokollet. Att skylla på Socialdemokraterna är därför direkt felaktigt.

När det gäller Årstafältet var det inte heller någon ersättningsinvestering, utan det handlade om att ni prioriterade en golfanläggning, ett privat företag som kör en driving range där ute i stället. Gubbängen var också en ekonomisk kostnad, vilket fastighetsborgarrådet stod i talarstolen och förklarade för oss den gången.

Jag tycker alltså inte att de förklaringarna håller över huvud taget.

Ni har sagt nej till fyra konstgräsplaner som var planerade. Skälen kan vara många, men det kan absolut inte vara Socialdemokraternas fel på grund av någon sorts ändrad praxis som vi skulle ha bedrivit.

När det gäller det som Katarina Luhr tar upp är det sant att vi fyller på väldigt mycket granulat på våra fotbollsplaner. Men vad man ofta glömmer att räkna med är ju komprimeringen av granulatet. Om man fyller på en fotbollsplan med 1 ton granulat är det inte så att det är 1 ton som läcker ut, utan granulaten har ju funktionen att det packas ihop när du spelar på det vilket gör att läckaget är betydligt mindre. Det är det som forskningen från både Luleå, Kalmar och Köpenhamn pekar på: Det är inte så stora läckage som man tidigare har trott.

Vi är vidare jättepositiva till olika materialpåfyllnader och experimenterade ganska mycket med det under den förra mandatperioden. Det var både kokos, kork och sand. För att vara helt ärlig var det väl magplask alltihop. Men vi får hoppas att forskningen kommer fram till något bättre material framöver.

Fotbollsplaner utan granulat tror jag kommer att skada fotbollsspelarna, så det tror ja vore väldigt dumt att testa. Vi får väl se vad forskningen visar där.

§ 6 Nr 2019:43 av Sissela Nordling Blanco (Fi) till finansborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) om hbtq-mötesplatser för unga

Anförande nr 23

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag vill hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 24

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Ordförande! Tack för svaret, Anna!

Att säkra en meningsfull fritid för hbtq-ungdomar var en väldigt viktig fråga för oss när vi var med och styrde Stockholm. Därför gav vi direktiv och avsatte också resurser till stadsdelsnämnderna för att skapa fler mötesplatser för unga och specifikt för unga tjejer och hbtq-ungdomar. Under vår tid tillkom fyra nya hbtq-mötesplatser i staden, och ytterligare fler var i startgroparna.

Efter maktskiftet finns några budgetskrivningar kvar om mötesplatser för unga hbtq-personer. En del av dem som var på gång under vår mandatperiod har under det gångna året öppnat sina dörrar, vilket är väldigt glädjande. Samtidigt har vi sett stora nedskärningar på stadsdelarnas verksamhet för barn, kultur och fritid, vilket har lett till att några har lagts på is. Samtidigt har hbtq-hänget Egalia fått minskade anslag, vilket har lett till färre öppettillfällen. Därför är vi oroade över om det nya styret kommer att kunna leva upp till de skrivningar som finns om att fler hbtq-mötesplatser kommer att starta. Vi vill i så fall veta vilka som kommer att starta och var.

Den styrande majoriteten skriver i sitt svar att man vill se fler mötesplatser för unga hbtq-personer, speciellt för unga med funktionsvariationer, och att en dialog med RFSL Stockholm pågår. Den dialogen verkar dock RFSL själva inte ha någon kännedom om, och det är också anmärkningsvärt att å ena sidan dra in anslagen till en organisations befintliga verksamhet – alltså Egalia – och å andra sidan sedan höra sig för om man möjligtvis skulle kunna tänka sig att utöka verksamheten.

Det civila samhället gör ett oumbärligt arbete för att skapa trygga rum för hbtq-personer, men att driva den verksamheten kostar också pengar. Det är personal som ska planera och driva verksamheten framåt, och det är lokalhyror som ska täckas. Att förvänta sig att det civila samhället ska göra mer samtidigt som anslagen blir mindre är därför inte en trovärdig politik.

Därför kvarstår också min fråga: Hur har ni tänkt säkra att fler mötesplatser ska starta för unga hbtq-personer när ni inte avsätter resurser för det utan tvärtom minskar på anslagen, både till stadsdelsnämnderna och till RFSL Stockholms verksamhet Egalia?

Anförande nr 25

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Det är många påståenden som kommer från talarstolen om att vi inte avser att öppna några nya mötesplatser för

hbtq-personer och så vidare. Det är direkt felaktigt. Det står ju tydliga budgetskrivningar om detta, att man har för avsikt att i samverkan med stadsdelar öppna fler. Men det tar tid att planera sådana verksamheter, så vi kan såklart inte nu i dag peka ut var de kommer att ligga och hur många de kommer att bli. Det kommer vi att få följa under den här mandatperioden.

Det är också upp till varje stadsdel att se över behoven. När det gäller en del av de här mötesplatserna har jag förstått att lokalerna behöver renoveras. Andra får till viss del minskat stöd från någon förvaltning för att det inte pågår verksamhet inom ramen för den förvaltningen, men man får bidrag från andra delar av stadens verksamheter. Det är inte så att man inte får några bidrag. Tvärtom får man faktiskt en hel del medel.

Det är viktigt för oss att vi har mötesplatser för hbtq-personer men också med olika typer av funktionsvariationer, och det är därför som dialog tas med RFSL. Angående den dialogen får väl följdfrågor sedan ställas till socialborgarrådet eller socialförvaltningen om hur arbetet fortskrider. Jag kan bara konstatera att det är ett antal verksamheter som har öppnat under hösten. Fler planeras säkert. Jag kan inte redogöra för dem just nu. Det tar ju tid innan verksamheter kan öppnas. Men vi tycker att det är fortsatt viktigt med mötesplatser för den här målgruppen.

Anförande nr 26

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Ordförande! En avsikt och att det står i budgeten räcker inte så långt om det inte finns pengar för det. Det vi har sett under året är ju att flera fritidsverksamheter ute i stadsdelarna har tvingats att lägga ned eller dra ned på sin verksamhet. Det vi har sett är också att Egalia har tvingats minska antalet öppettillfällen under året för att man har fått avslag från kulturförvaltningen.

Anna König Jerlmyr menar att Egalia får resurser från andra förvaltningar, och det stämmer. Men det här är första gången som Egalia får avslag från kulturförvaltningen utan att någon annan förvaltning kompenserar för det. Det kan vara så att just kulturstödet är utformat på ett sådant sätt att det inte passar så bra för den verksamheten, men då är det viktigt att andra förvaltningar kompenserar, vilket vi tidigare har gjort. Det vi ser nu är tyvärr att man inte gör det, och därför tvingas de att dra ned på verksamheten, vilket går ut över hbtq-ungdomar som är i stort behov av de här trygga mötesplatserna och som vi också vi vet har ett lägre deltagande i annan fritidsverksamhet. Vi menar att man måste jobba parallellt med att tillgängliggöra andra fritidsgårdar men också ha de här trygga rummen som behövs väldigt mycket.

Anna König Jerlmyr säger också att vi får se var de kommer att öppna, men nu är det ju så att det inte bara har öppnat nya platser, utan det är också flera av dem som har funnits som har lagts på is. Jag undrar helt enkelt hur borgarrådet ser på det. Kommer ni att gå in med resurser för att säkerställa att de kan öppna igen? Det gäller till exempel mötesplatsen i Hässelby–Vällingby stadsdelsnämnd som inte har pågående verksamhet trots att den hade det under vår mandatperiod? Jag vet också att en mötesplats som var på gång att starta i Rinkeby–Kista nu har lagts på is eller i varje fall har fördröjts. Det stod senast i verksamhetsplanen att den skulle starta i september, men ingenting verkar hända.

Därför undrar jag lite vad det egentligen är som händer. Vad är på gång, och hur kommer ni att säkerställa att det verkligen blir fler mötesplatser i stället för färre?

Anförande nr 27

T o r u n B o u c h e r (V): Ordförande, fullmäktige! Jag vill inleda med att tacka finansborgarrådet för att hon faktiskt ser värdet av de verksamheter som interpellationen lyfter upp. Den extra understrykningen har naturligtvis att göra med att hon också ser värdet av en öppen och inkluderande stad. Där är vi överens, och det är en styrka i den här staden att vi är det. Jag vill verkligen inleda med att säga det.

Det vi däremot inte är överens om är huruvida skattesänkning går före i en av Sveriges absolut lägst beskattade kommuner. Jag är själv inte alls något stort fan av kommunalskatt. Men då regeringen sedan 2006 successivt har skalat ned progressiviteten i de statliga skattesystemen och inte heller nämnvärt höjt statsbidragen till kommunerna blir det inte bättre av att även kommunalskatten sänks i, som sagt, en av Sveriges lägst beskattade kommuner. Det får effekt. Det är helt otvetydigt så att det här får en tydlig effekt till exempel ute i stadsdelarna och för kulturnämnden.

Finansborgarrådet menar i sitt svar att det är upp till stadsdelarna att fatta beslut om framtiden för sina hbtq-mötesplatser. Men jag menar att det är upp till finansborgarrådet att fatta beslut tillsammans med sin majoritet om att ge stadsdelarna och kulturnämnden tillräckligt med resurser.

Finansborgarrådet menar även i sitt skriftliga svar att majoriteten välkomnar aktörer i civilsamhället, men det är en inbjudan med armbågen så som situationen ser ut i Stockholms stad i dag. I er värld blir det nämligen bara dyrare för små aktörer att verka, och det är någonting som ni måste ta i beaktande. En bostadspolitik med ombildningar, utförsäljningar och privatiserade centrum gör att Stockholm går miste om bra möjligheter till ett berikande kulturliv. Det är en gentrifieringsprocess av Stockholm som driver bort småskaliga och alternativa aktörer, vilket naturligtvis drabbar också den här typen av verksamheter.

Anförande nr 28

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Ordförande! Även jag vill tacka Sissela för att hon har skrivit den här interpellationen om en väldigt viktig fråga.

Jag tänkte börja med att bemöta en del av den kritik som Sissela lyfter fram. Sedan tänker jag inrikta mig på Skärholmen, eftersom jag sitter i stadsdelsnämnden där.

När det gäller att vi skulle ha dragit ned på stödet till en specifik verksamhet, nämligen Egalia, är det ju så att för att få beviljat kulturstöd från kulturnämnden måste man driva någon typ av publik verksamhet. Det vill säga man måste öppna upp för fler och ha någon typ av publik verksamhet. Detta har man informerat Egalia om, och om de känner att de skulle vilja göra detta finns det alla möjligheter att kunna söka kulturstöd från kulturnämnden igen.

De får också kulturstöd från idrottsförvaltningen med 450 000 kronor och från socialförvaltningen med 450 000 kronor. Utöver detta får de ett större stöd från Region Stockholm, och det är också det stödet som gör att de kan vara verksamma och nu också starta upp i Skärholmen, vilket de gjorde i september.

Jag tycker att det är jättebra att även söderort får en mötesplats för den här viktiga målgruppen, men huruvida den verksamheten kommer att fortlöpa kan vi inte svara på i dag. Jag hoppas att den kommer att kunna vara kvar, men vi måste också utvärdera hur det går, hur många som är där, vad man tycker och så vidare. Jag har själv tänkt besöka verksamheten i Skärholmen under våren. Jag har inte gjort det än; de har bara varit igång i ungefär två månader.

Jag vill också säga att det är väldigt viktigt att stadsdelsnämnderna och stadsdelarna själva ska få bestämma vad man vill prioritera i sina budgetar. Det vi kan göra härifrån är att skriva in tydliga direktiv i den stora budgeten, men sedan måste stadsdelarna få bestämma hur de ska fördela resurserna. Det ser ju också olika ut i olika stadsdelsnämnder. Huruvida Egalia till exempel i Skärholmen kommer att kunna få ytterligare stöd från stadsdelsnämnden i framtiden får vi utvärdera. Vi får helt enkelt se hur Region Stockholm ställer sig till fortsättningen, och därefter får vi som politiker i stadsdelsnämnden också se till att vi kan erbjuda alla människor en trygg mötesplats också i Skärholmen och söderort.

Anförande nr 29

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Nu tog Sophia stora delar av det som gäller kulturstödet – det var egentligen därför som jag tryckte in mig. När det gäller kulturstödet på 50 000 kronor som man sökt är det viktigt att de regler som gäller för kulturförvaltningens verksamheter också genomsyrar det stöd som utbetalas, och där såg man att Egalia inte riktigt hade den publika verksamheten.

Det låter vidare nästan som om tillväxten och gentriferingen inte fanns på Vänsterpartiets tid utan att det är någonting som bara borgerliga politiker kan bidra till. Men det var tillväxt i Stockholm även under den tid som de rödgrönrosa styrde, så att det blir dyrare hyror för lokaler är inte ett fenomen som bara uppstår när borgerliga partier styr tillsammans med Miljöpartiet.

Jag har funderat lite på hur mycket aktiviteter som har genomförts i våra verksamheter under 2019, när det enligt oppositionen över huvud taget inte fanns några resurser för att jobba med dessa frågor. Men precis som tidigare talare har sagt har det till och med startats upp en verksamhet i Skärholmen för hbtq-personer, och det är verkligen en supersuccé att man har kunnat göra detta. Jag vet också att Kungsholmen–Norrmalm har gått ihop för att titta på ytterligare en lokal, medan jag vet att man i Rinkeby–Kista tyvärr inte lyckades hitta någon lokal på grund av lokalbrist, vilket är väldigt oturligt.

Våra verksamheter har under 2019 också fortsatt att hbtq-certifiera sig. Jag har en hel radda med stadsdelar som har jobbat med det på olika sätt, inte bara mot barn och unga. Till exempel Kungsholmen har jobbat med detta.

Det här är absolut ett arbete som fortsätter, och det är inte alls så som oppositionen försöker påstå att det här enkom är en resursfråga. Våra verksamheter har resurser, och man jobbar i verksamheterna med att fortsätta att fokusera på denna fråga.

Arbetet fortgår alltså. Jag ser inte en förminskad aktivitet på det här området, utan vi fortsätter med de aktiviteterna under 2020.

Anförande nr 30

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Ordförande, åhörare, ledamöter! Så här står det på Egalias hemsida: En efter en stängs dörrarna för hbtq-ungdomar. Vissa glider tyst igen. Andra stängs med en smäll.

Visserligen är det som Jonas säger också, att det händer positiva saker på flera områden som Skärholmen. Men vissa verksamheter står inför stora utmaningar. Politiken har ett ansvar att långsiktigt säkerställa mötesplatser som dessa. Utmaningen för väldigt många verksamheter av den här typen är projektmedel och kortsiktiga pengar som gör att man inte kan tänka långsiktigt framåt.

För just den här gruppen är detta särskilt viktigt. Processen i att förena egna känslor med negativa attityder som hbtq-ungdomar erfar från andra är komplex och ofta svår att hantera. Idealet är såklart att unga själva klarar av att hantera den här situationen, som ändå ganska ofta präglas av oro, skuld och en negativ självbild. Att lyckas acceptera vem man själv är och känna stolthet över det är inte alltid självklart. Alla barn och ungdomar klarar inte av den resan, och de behöver verkligen dessa öppna dörrar och vuxna som ser och stöder dem.

Det här handlar också på ett sätt om en preventiv åtgärd för att minska psykisk ohälsa, och därför är den också ytterst viktig för oss att ta ansvar för. Kostnaderna i form av psykisk ohälsa är nämligen väldigt mycket högre än det som vi kan ge i form av föreningsstöd och andra typer av bidrag för att den här typen av verksamhet ska kunna upprätthållas.

Den rödgrönrosa majoriteten satsade, och vi ser fortfarande en del effekter av de satsningar och det politiska ledarskap som vi hade. Det handlar om resurser, men det handlar givetvis också om ledarskap. Om de stödsystem som vi har i dag inte gör att verksamheter som de här faller inom ramarna är det ju jätteviktigt med en dialog, men man behöver kanske också se över de ramar och strukturer som finns. Det vet jag också att man har gjort, och då behöver den här typen av underrepresenterade grupper behov och verksamheter tänkas in.

Jag undrar lite grann över det som nämns, alltså att man har för avsikt att jobba med att stärka de här verksamheterna men samtidigt lägger över ansvaret på stadsdelarna. Det finns vissa dubbla budskap i detta, och jag undrar helt enkelt hur det ska lösas.

Anförande nr 31

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Ordförande! Angående Egalia vill jag först upprepa det jag tidigare har sagt: Jag förstår alltså om kulturstödet inte går att

tillämpa för den verksamheten eftersom den inte är öppen, vilket är själva poängen med Egalia. Den ska inte vara öppen, utan den är riktad till den här målgruppen av unga. Men det som är problemet är ju att ingen annan förvaltning kompenserar för den nedskärning som kulturförvaltningen gör. Socialförvaltningen hade kunnat gå in med motsvarande summa pengar för att säkerställa att verksamheten inte tvingas till nedskärningar. Det har man inte gjort, och det innebär minskade öppettider för ungdomarna. Det går alltså ut över de unga.

Naddebo pratar också om att det visst händer positiva saker. Jag sa tidigare att det är glädjande att det också har öppnat nya mötesplatser, som på Norrmalm, och att det startar ett Egalia i Skärholmen. Där låter det dock nästan som om det är staden som har gjort det, men det är det ju inte. Det är Region Stockholm som har gått in med projektmedel för att det skulle kunna starta upp ett Egalia i Skärholmen, samtidigt som staden drar ned på resurserna till Egalia. Ni vill heller inte uttala er huruvida man kommer att vilja gå in med finansiering efter att projektet, som är på ett år, är avslutat även om ni skriver i ert svar att ni vill se fler mötesplatser för unga hbtq-personer, speciellt i ytterstaden.

Men det är ju just där de får läggas på is. I Hässelby–Vällingby ligger det på is, och mötesplatsen i Rinkeby–Kista har den mötesplats som var på gång inte blivit av. Ni hyllar att Egalia har startat i Skärholmen, men ni vill inte uttala er om hur finansieringen ska se ut. Ni säger en sak, men i praktiken ser vi någonting annat, och det är ett problem.

Ni lägger också gång på gång ansvaret på stadsdelsnämnderna, men samtidigt har ni under året skurit ned på stadsdelsnämndernas verksamhet för barn, kultur och fritid med 66 miljoner kronor om året. Det är väl ganska naivt att tro att det inte påverkar möjligheterna att starta nya mötesplatser.

Jag tycker också att det är väldigt fint att vi alla kan skriva under på att de här verksamheterna är viktiga och att unga hbtq-personer behöver fler mötesplatser. Men jag är orolig för om det verkligen kommer att bli några fler, och jag är orolig för de verksamheter som nu drabbas av nedskärningar. Jag önskar att ni ska förstå att det inte räcker med fina ord om mänskliga rättigheter och hbtq-personer, utan det kräver också resurser för att det ska hända någonting.

Anförande nr 32

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Bara för att klargöra detta: Föreningen Egalia får alltså 450 000 kronor från socialförvaltningen och 450 000 kronor från idrottsförvaltningen. Det är inte så att de inte får medel. Sedan är det så att om man inte har rätt till föreningsbidrag exempelvis på grund av att man inte har en öppen verksamhet, ja, då har man inte rätt till den typen av bidrag och då måste det justeras.

Hela budgettexten är vidare fylld av ambitioner att möta upp hbtq-personer på ett bättre sätt. Det handlar både om mötesplatser för unga, där socialförvaltningen får ett tydligt uppdrag, och att jobba med äldre inom hbtq. Vi har profilboenden för den här gruppen. Vi jobbar med hbtq-certifiering i våra verksamheter för att bättre kunna möta grupperna och så vidare. Det genomsyrar så många delar.

Det kommer fortsatt att finna mötesplatser för den här gruppen. Det har dock bara gått ett år. Under det här året har det öppnats nya mötesplatser. Det kommer minst tre år till med det grönblå styret, så ge det lite tid! Det har redan hänt saker i positiv riktning, och det kommer fortsatt att finnas mötesplatser.

I vissa stadsdelar kan det vara lokalbrist som gör att man inte kan möta upp gruppen just nu, men man jobbar på det. När man frågar stadsdelarna framgår det också tydligt att det finns ambitioner, men det är upp till stadsdelarna tillsammans med socialförvaltningen att återkomma om behov samt var mötesplatserna ska finnas. Det är dock ingen tvekan om att det finns.

Anförande nr 33

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Angående hbtq-certifiering är jag väldigt glad att ni fortsätter det arbete som vi påbörjade med en egen hbtq-diplomering i den här staden.

Dock handlar den här interpellationen om mötesplatser för unga hbtq-personer och inte vad man gör inom äldreomsorgen, även om det också är superviktigt. Ni säger att hela budgeten är full med skrivningar, men det är just det som jag försöker lyfta i den här interpellationen: Det räcker inte med skrivningar om man inte också tillför resurser! Man måste se till att det finns pengar för att genomföra dessa skrivningar och aktiviteter, och det ser jag inte i er budget.

§ 9 Frågestund

Fråga 1. Tryggheten i Stockholm

Anförande nr 34

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! I helgen kunde vi läsa om den larmrapport som kom när nuvarande finansborgarråd var socialborgarråd 2012. Den beskrev att flera barn i Rinkeby var på väg in i kriminalitet men att det inte fanns pengar för att jobba förebyggande. Vissa av dessa barn och unga är en del av våldet i dag. De som skjuter nu var barn då.

Vi behöver både fler poliser och förebyggande arbete. Jag hoppas att den dåvarande moderata regeringen och deras riksdagsledamöter som röstade för att dra ned på polisutbildningen med 90 procent skäms i dag. Likaså hoppas jag att man skäms för de nedskärningar som skedde inom socialtjänsten.

Jag vill därför fråga ansvarigt finansborgarråd vad hon har lärt sig av de misstag som gjordes då.

Anförande nr 35

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag förstår att Socialdemokraterna älskar att spinna det här: att det finns hemliga larmrapporter som vi har gjort allt för att dölja.

Sanningen är att vi faktiskt jobbade väldigt tidigt med socialtjänsten i våra stadsdelar. Det var inga nya problem. Det var problem som hade funnits under lång tid. Men det som vi såg då var att det fanns ett antal äldre tonåringar som var så utåtagerande och så mycket i riskzonen att vanliga familjehem inte klarade av dem. Man efterfrågade då någon form av mer låsta och specialiserade familjehem för den här mycket svåra målgruppen, alltså yngre och äldre tonåringar som redan hade fastnat i grov kriminalitet.

Vid sidan av detta poängterade man också problematiken som även fanns under Karin Wanngårds tid vid makten, det vill säga att nyexade socialsekreterare ofta fick ta hand om de svåraste fallen. Jag tror att det fortfarande är så på många håll runt om i Sverige. Redan då initierade vi tankar på en handlingsplan för socialsekreterare för att möjliggöra handledning från mer erfarna socialsekreterare liksom karriärtjänster så att man skulle uppleva att man kunde vara kvar och att det skulle också finnas incitament att fortsätta att jobba med de absolut svåraste fallen.

Allt detta tog vi och lyssnade in från socialtjänsten och satte in åtgärder för, vid sidan av att vi faktiskt stärkte upp hela socialtjänsten med 160 miljoner kronor under de här fyra åren. Vi blev inte klara, men det är klart att vi tog mycket av problemen på allvar. Det gällde heller inte bara Stockholm, utan det här är problem som hela socialtjänsten över hela Sverige känner till. Det tror jag nog att Karin Wanngård känner till, även om hon försöker politisera det. Men då kan man ju fråga sig: Är det

vårt fel att det skjuts i Malmö eller i Göteborg? Det blir ju befängt. De här problemen har vi i hela Sverige. Det är exakt samma utmaningar oavsett var vi befinner oss i landet.

Anförande nr 36

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Det är mycket som är befängt i det här, dels att det finns en rapport som inte diariefördes och att ansvarig tjänsteman fick sparken, dels att det uppenbart är så att riksdagen under borgerligt styre, med en moderatledd regering, drog ned polisutbildningen. De miljoner som Anna König Jerlmyr pratar om är en uppräknings på 0,7 procent i socialtjänstens budget under hennes styre i sex år.

På flera sätt blev det bättre under den förra mandatperioden. Polisutbildningen utökades, socialtjänsten fick högre resurser och stadsdelarna kunde jobba förebyggande. Men det som händer i dag handlar väldigt mycket om uteblivna förebyggande insatser då. Nu ser vi det upprepas. Hässelby–Vällingby har anställningsstopp för fältassistenter. Polisen signalerar att det bästa vi kan göra är förebyggande arbete. Vad har finansborgarrådet lärt sig av historien?

Anförande nr 37

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag har varit i Hässelby–Vällingby och tagit del av hur de försöker att reformera det uppsökande sociala arbetet. Jag skulle snarare säga att det är så att de står inför en omorganisation för att ännu mer kunna möta behovet av uppsökande socialt arbete framåt.

Under vår tid satsade vi ju på sociala insatsgrupper. Det var någonting helt nytt som vi presenterade och som fortfarande finns kvar. Vi satsade också på föräldrastöd till alla. Innan dess var det bara biståndsbedömt. Det finns kvar, och det är också en oerhört effektiv förebyggande insats. Vi stärkte upp arbetet med speciella team till skolorna för elever som riskerade att inte klara kunskapsmålen. Även detta finns kvar.

Jag undrar vad Karin Wanngård tog för initiativ för det förebyggande arbetet under de fyra år hon satt vid makten.

Anförande nr 38

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det där är ett återkommande problem från nuvarande finansborgarrådet: Hon skyller alltid på någon annan. Hon skyller på det jag inte gjorde, enligt henne, och hon skyller på Stefan Löfven. Hon skyller alltid på någon annan. Det är dags att börja ta eget ansvar!

Det min fråga handlar om är vad finansborgarrådet har lärt sig av historien. Jag tolkar hennes svar som att hon ingenting har lärt.

Jag anser att det var fel när socialborgarrådet König Jerlmyr sparade på socialtjänsten. Jag anser att det var fel när riksdagsledamoten König Jerlmyr minskade polisutbildningen med 90 procent. Och det är fel när finansborgarrådet

König Jerlmyr sparar på skolan så att vi inte kan ge alla barn den framtidstro som de har rätt till, samtidigt som polisen säger till vårt eget trygghetsutskott att det viktigaste vi kan göra är att satsa på barn och unga i förebyggande insatser. Där drar borgarrådet ned.

Anförande nr 39

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag blev lite orolig att Karin Wanngård hade fel på hörseln – jag tycker ju att jag hela tiden förklarar vad vi gjorde. Men jag inser nu att det bara är skrivna talepunkter. Det är så här det kommer att låta, det vill säga att jag på något sätt ska framstå som om jag skyller på någon annan.

Jag inser att vi var ansvariga 2010–2014. Vi tog också ansvar med de satsningar jag har redogjort för. När vi hade en alliansregering i Sverige hade vi historiska satsningar både på polisen och rättsväsendet. Det är bara att gå tillbaka och faktakolla det.

När det handlar om hur det ser ut framåt jobbar vi både med förebyggande insatser, eftersom vi vet att det ger effekt långsiktigt, och här och nu med tydliga trygghetsinvesteringar.

Jag tycker att det är viktigt att kunna hålla sig till fakta, sanning och realiteter. Sanningen är att vi tar otryggheten på stort allvar. Vi ser behoven i stadsdelarna, och vi jobbar framåt för att öka tryggheten både här och nu och på längre sikt.

Fråga 2. Försäljning av allmännyttan

Anförande nr 40

Borgarrådet L i n d b l o m (V): I dag släpptes sekretessen på ett ärende i Svenska Bostäders styrelse, som har varit sekretessbelagt i nästan två månader. Det är en försäljning av fastigheten Bergen 2 i Husby till inga mindre än fastighetsbolaget Hembla.

Hembla ägs av ett internationellt riskkapitalbolag vars enda uppgift är att maximera vinsten för sina aktieägare. Affärsidén är att genomföra ytliga renoveringar och så fort de flyttar ut chockhöja hyrorna och lämna resten av beståndet till förslumning.

Det här är en ökänd slumvärd i Husby, ska ni veta. Det är också en slumvärd som till och med FN:s särskilda rapportör inom bostadsfrågor uttryckligen har varnat för och som våra egna miljö- och hälsoskyddsinspektörer har slagit ned på flera gånger.

När jag ställde en fråga till Dennis Wedin om just slumvärdar den 30 september sa han: När det kommer till försäljningen vill jag verkligen intyga att jag är emot försäljningar till oetiska bolag. Däremot kan man verkligen agera när man ser att en fastighetsägare eller liknande har agerat olämpligt på Stockholms bostads- och fastighetsmarknad. Då är det givetvis så att vi ska lära av det och inte upprepa tidigare misstag.

Hur kan ni sälja fastigheter till en aktör som Hembla?

Anförande nr 41

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Det här handlar om Bergen 2 i Husby. Det är en fastighet som bedöms sakna strategisk betydelse för Svenska Bostäder. Lokalen stod tom i två och ett halvt år under den förra mandatperioden tills den för ett år sedan hyrdes ut till M3 Bygg.

Nu ser vi helt enkelt till att en tom butiksbyggnad rivs och ersätts med ett bostadshus i fem våningar och lokaler för centrumändamål i bottenvåningen. Att det tillförs ytterligare bostäder är viktigt för att stärka underlaget och förutsättningarna för även Husby centrum.

När vi pratar om fastigheten Bergen 2 handlar det också om fastigheten Bergen 1. Det här är en naturlig enhet vars utveckling är väldigt nära sammankopplad. Av ett sådant skäl har det varit motiverat för Svenska Bostäder att överlåta tomträtten just till Hembla, som alltså har den andra fastigheten.

Jag tycker att man borde göra några distinktioner här. En sådan distinktion är att det här handlar om en tom gammal butiksfastighet. Vi måste också göra en distinktion mellan befintligt bestånd och nyproduktion. Vid nyproduktion av bostäder kommer ju hyresgästerna att aktivt få välja att bo hos den här aktören. Därför skulle jag vilja säga att det är en skillnad, för när vi har diskuterat tidigare har det ju gällt avyttringar, alltså försäljningar, av befintliga bostäder.

Med dessa distinktioner och den förklaringen tycker jag att det är väl avvägt av Svenska Bostäder att ta det här beslutet. I grunden hoppas jag att detta kommer att innebära att vi får ett mer attraktivt Husby centrum.

Anförande nr 42

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det här handlar inte om huruvida det är rätt eller fel att riva Tempohuset i Husby. Det hade Svenska Bostäder mycket väl kunnat göra. Man hade kunnat riva huset, och man hade kunnat upplåta bostäder där. Men det är inte det frågan handlar om, Dennis Wedin, utan vi ska fokusera på Hembla.

Saken är den att ni har förbundit er till att leva upp till Agenda 2030, och det vi ser är att den här typen av aktörer agerar i rakt motsatt riktning mot de mål som ni faktiskt säger att ni ska följa. I städer som New York, London och Barcelona går borgmästarna aktivt ihop och försöker att mota bort den här typen av fastighetsägare, eftersom de ser att deras agerande på bostadsmarknaden går i rakt motsatt riktning till en social bostadspolitik.

I Stockholms stad hjälper vi dem däremot aktivt att växa. Det spelar ingen roll att det inte är en bostadsfastighet utan en kiosbyggnad: Ni säljer mark som gör att de kan bygga fler bostäder och skaffa sig fler hyresgäster.

Dennis Wedin pratar hela tiden om att sälja till långsiktiga och seriösa fastighetsägare. Är det sådana som Hembla han menar då?

Anförande nr 43

Borgarrådet W e d i n (M): Det måste verkligen vägas in att Hembla har funnits i det här området länge, och när vi pratar om Bergen 2 är det relevant att det finns ett Bergen 1, där Hembla alltså är tomträttshavare i dag. Jag förstår att det kanske låter som en förenkling, men det är ju så enkelt som att vi har haft en tom Tempobutik under flera års tid.

Då handlar det om vad vi kan göra med den här platsen, och nu har vi helt enkelt en aktör som dels är väldigt kopplad till fastigheten, vilket gör det svårt att sälja till någon annan, dels ser vi att staden inte tog vara på den här platsen. Varför gjorde ni inte det när ni styrde?

Nu kommer Hembla att riva den här gamla Tempobyggnaden och göra en öppen yta med plats för till exempel foodtrucks och andra aktiviteter, eftersom detaljplanearbetet fortfarande pågår. Det här tror jag i grunden kan vara en bra affär just för Husby.

Anförande nr 44

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Hembla har funnits i området länge, precis om Dennis Wedin säger, och resultaten talar sitt tydliga språk. Vi snackar om förslumning! FN-rapportören som jag berättade om var i Husby redan i förra veckan, och ordet hon använde för att beskriva både Hembblas affärsmetoder och faktiskt det hon såg i Hembblas bestånd var ”katastrof”.

Anledningen till att det inte gjordes någonting med Tempobyggnaden under den förra mandatperioden var att det var en del av en senare etapp av ombyggnationen av Husby centrum, vilket även Dennis vet. Man kan inte renovera ett helt centrum i ett enda steg. Man tar det i flera etapper, och det här var en del av den sista.

Återigen: Det här är i grunden en fråga om, skulle jag faktiskt säga, etik och moral och att leva upp till principer. Här har ni slagit fast att ni ska ha ett Agenda 2030-råd, där Gustav Fridolin till och med är ordförande. Ett av målen, mål 11, handlar om hållbara städer. FN:s egen rapportör har ju varnat för den här aktören!

Jag tycker att det är oerhört skamligt att ni faktiskt hjälper den här aktören att växa på stadens bostadsmarknad. De hör inte hemma här!

Anförande nr 45

Borgarrådet W e d i n (M): När det gäller FN-rapporten handlar det mycket om en diskussion kring renoveringar och en särskild aktör som de inte längre har som ägare, som jag förstår det. En intressant utveckling nu, tycker jag, är att Hembla nyligen blivit en del av samarbetet med bostadsförmedlingen och kommer att upplåta bostäder dit. Det tycker jag är någonting positivt.

Det här handlar alltså om nya bostäder, och då kommer det att vara ett aktivt val för dem som vill bo där att flytta in. Det handlar alltså inte om en diskussion kring renoveringar eller att det på något sätt blir en förändring av hyresvärden.

I grunden handlar detta om att vi har haft en outnyttjad fastighet, och när det gäller Bergen 2 är det relevant att Bergen 1 finns nära sammankopplad. Därför har det varit logiskt att gå vidare med just aktören Hembla.

Fråga 3. Underhållsplan för stadens gatunät

Anförande nr 46

P e t e r W a l l m a r k (SD): Ordförande, trafikborgarrådet! Vi hade den här frågan uppe i budgetdebatten. Daniel Helldén aviserade då ganska tydligt att pengar fanns budgeterade till ett underhåll. Jag tänkte kort och gott fråga varför det inte händer någonting.

Anförande nr 47

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ordförande! Det händer visst saker och ting. På nästa trafiknämnd har vi ett ärende om reinvesteringen i gatuytor och tillhörande anordningar, som det kallas, vilket handlar om trottoarer och allting som finns runt omkring.

Totalt kommer vi att föreslå till fullmäktige att vi ska lägga nästan en halv miljard – 480 miljoner kronor – på fyra år på reinvesteringar i näten. Vi har ganska många gator och trottoarer. Det här är en jätteinvestering som vi kommer att göra, förutsatt att kommunfullmäktige ger oss godkänt att göra det, för att vi ska ha en bra ordning på vägnätet.

Om man tittar på de investeringar vi har gjort tidigare har vi nu höjt investeringstakten med nästan 50 procent. Potten på en halv miljard är för en kortare period än tidigare investeringsomgångar som vi har haft.

Anförande nr 48

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Jag har visualiserat detta med den bild ni ser på skärmen. Det är ett ganska tråkigt jubileum, för potthålen firar faktiskt femårsjubileum tillsammans med dig som trafikborgarråd. Så länge har de funnits på plats. Det är en ganska tråkig utveckling. Man kan undra vad som hände under förra mandatperioden. Vad avsatte ni för medel då?

Det här är inte hållbart längre. Frågan är: Är det här trafikborgarrådets ansvar eller, som brukligt, någon annans ansvar?

Anförande nr 49

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det är klart att gatorna i staden är mitt ansvar. Om man tittar på vad vi har gjort under den senaste mandatperioden ser man att det är stora investeringar. Det innebär att man helt enkelt asfalterar om och försöker förbättra trottoarer och annat där det finns stenar och där asfalteringen går sönder. Vi har ett stort tryck på våra gator, och det beror på att vi blir fler och att det är fler

människor som rör sig i den offentliga miljön. Vi har fler bussar som går, och det sliter mycket, liksom leveransfordonen.

Det vi gör nu är att vi ökar och budgeterar mycket högre summor för att just reinvestera i gatuytorna. Vi kommer aldrig att få nyasfalterade gator runt om i staden hela tiden; det går inte. Det kommer att finnas potthål även när vi har gjort de här stora investeringarna med tanke på att vi har 250 mil att underhålla. Det är mycket.

Anförande nr 50

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Fem år kan väl inte ens du, Daniel, tycka är okej. Jag blev kontaktad av blåljuspersonal för några veckor sedan som ville att vi skulle komma och titta på uppfarten till Södersjukhuset, vårt största akutsjukhus. De får krypköra upp till sjukhuset, för spårvagnsspåren ligger i öppen dager sedan flera år tillbaka. Detta kan inte vara okej.

Du säger hela tiden att ni gör någonting och att ni ska investera. Det låter så i varenda fråga vi ställer till dig. Vad hände under förra mandatperioden då du var ansvarig? Potthål som är fem år gamla kan aldrig vara okej. Det måste du göra någonting åt nu.

Anförande nr 51

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Hur det ser ut på vägen upp till Södersjukhuset vet jag inte. Det är på många ställen som asfalten helt enkelt slits ned, och där har vi stombussarna som är otroligt tunga och som sliter på vägarna.

Det som är viktigt är att vi hela tiden gör investeringar för att se till att slitaget inte går för långt. I det ärende som jag nu såg ligger uppe på nämndens lista, men som ännu inte har gått ut, finns en bilaga med alla investeringar och reinvesteringar som görs. Man kan gå igenom den och titta där. Jag kan inte gata för gata vilka saker som kommer att göras i denna investering. Men det finns hela tiden en noggrann kontroll av att det som man ser inte är farligt. Potthål på innerstadsgatorna där man kör i 30 km är inte farliga, men nu ser man till att trafiksäkerheten är säkrad.

Fråga nr 4. Förturer för våldsutsatta

Anförande nr 52

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Nu står vi här igen, Dennis. Jag tänker att det inte var en helt oväntad situation. Förra gången jag ställde den här frågan sa du: Men nu kommer det ett ärende, och här ska det bli skillnad! Och så kom ärendet, och så blev det ingen skillnad. Fast du sa att det skulle bli skillnad; du sa det också i medierna. Du sa: Nu tar vi bort kravet på att våldsutsatta ska ha gjort en polisanmälan för att få förtur. Problemet var bara att det inte finns något sådant krav. Det har aldrig funnits ett sådant krav. I de riktlinjer som finns gör ni ingen förändring trots att jag hade gett er så bra tips om att ta bort tvåårsregeln. Det beskrivs också i ärendet att det skulle öka antalet bifall för våldsutsatta. Men det väljer ni att inte göra.

Mina frågor till dig, Dennis, är: Varför ändrar ni inget när ni faktiskt har chansen? Och varför går du ut med saker som inte stämmer?

Anförande nr 53

Borgarrådet W e d i n (M): Jag tycker att jag var tydlig. Om jag inte har varit tillräckligt tydlig är det bara att beklaga, men jag tycker att jag har varit tydlig i flera medier att det handlar om att vi politiskt förtydligar att det inte är obligatoriskt med polisanmälan eller, för den delen, polisutredning för våldsutsatta kvinnor i nära relationer för att få förtur. Det är jätterelevant, framför allt utifrån det vi ser av resultatet av den utredning som vi hade uppe på Bostadsförmedlingens styrelsemöte nu senast.

Jag tycker att det är väldigt relevant eftersom det uttryckligen står i denna utredning att det finns en uppfattning att polisanmälan är obligatorisk för att en förtursansökan ska beviljas, vilket alltså icke är fallet. Det är precis det som vi nu på bolagets inrådan har understrukt på styrelsemötet. I vårt förslag till beslut tog vi alltså konkret upp att arbetet med att förenkla och förtydliga process och underlag för att söka förtur fortsätter. En sådan åtgärd är att ytterligare understryka vilka frågor en förtursansökan bör besvara och att en polisanmälan inte är obligatorisk.

Jag har själv besökt socialsekreterare som har uppgett just detta. Det är ju olika instanser i staden som jobbar med frågan, och det är i processerna med vårdinstanser eller att man från socialhandläggare jobbar med frågan och förtursarbetet i Bostadsförmedlingen som otydligheten har funnits. Det kanske ytterst handlar om att det har varit otydligt för de kvinnor – det är ju oftast kvinnor det handlar om – som ansöker att detta inte ska vara obligatoriskt. Det är där vi nu inskräper att det inte är så. Det är där vi hoppas att det nu kommer att ramla in fler ansökningar och att de kommer att behandlas bättre i processerna. På så sätt hoppas vi nu att det här kommer att innebära att fler kommer att bli beviljade förtur.

Anförande nr 54

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag känner inte alls igen beskrivningen av att socialsekreterare tror att det här är obligatoriskt. Men fine att ni förtydligar; om det behövdes enligt utredningen har jag ingenting emot det. Det är dock helt fel att gå ut och säga att man ändrar reglerna så att det ska bli enklare för våldsutsatta att få förtur, för det är ju inte sant. Ni ändrar ingenting. Ni har framför allt inte tagit bort ett obligatorium om polisanmälan, för det har aldrig funnits något sådant. Jag tycker att det var väldigt märkligt att gå ut så stort med det när ni vet själva att det inte stämmer.

Jag undrar verkligen en sak. När ni nu hade chansen och när det står i ärendet att ett borttagande av tvåårsregeln väsentligt skulle öka antalet bifallna förturer – varför gör ni inte det?

Anförande nr 55

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Det som utredningen också särskilt nämner när det kommer till just tvåårsregeln är att det visserligen är möjligt att sänka kravet från två år till exempelvis ett år. Men bolagets bedömning är att två år är en rimlig period och att detta följer samma logik som till exempel Micasas regelverk för seniorkön. Det är så man har resonerat, och det är det vi har lyssnat till. Sedan får frågan givetvis dyka upp igen, och vi får givetvis noggrant följa hur förtursreglerna följs upp, som vi har gjort i det här fallet.

Jag tycker att det är relevant i sammanhanget att påpeka att det var under förra mandatperioden, när ni satt med i styrelsen, som tvåårsregeln infördes just av den anledning som nämns i utredningen. Det var då vi såg att antalet förtursbifall också droppade. Om ni har tänkt till i frågan sedan ni styrde respekterar jag det, men för min del menar jag att vi får kolla vidare på frågan och följa den löpande.

Anförande nr 56

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Du kan ju inte mena att reglerna för seniorboenden och reglerna för våldsutsatta som ska få förtur av Bostadsförmedlingen på grund av våld och hot är samma sak eller går att jämföra.

Jag ska vara ärlig med att jag inte är nöjd med att vi inte kom längre under förra styret. Feministiskt initiativ hade velat se att vi hade tagit bort tvåårsregeln, som var praxis, redan då. Den fanns alltså. Men du måste förstå att den här tvåårsregeln alltså gör att kvinnor som kanske har flytt från en våldsamt relation och bott i tre månader i Nacka kommun och sedan flyttar tillbaka till Stockholm får avslag i kön för att de under den här korta perioden har bott någon annanstans än i Stockholms stad. Man kan ha bott i 15 år i Stockholm och sedan bo två månader någon annanstans och därefter inte vara aktuell för förtur. Det kan inte vara rimligt eller önskvärt. Gör om, gör rätt, Dennis!

Anförande nr 57

Borgarrådet W e d i n (M): Om ni har tänkt om sedan förra mandatperioden respekterar jag som sagt det. Men det vi har vilat på just när det kommer till tvåårsregeln är vad utredningen föreslog styrelsen att göra. Det handlar inte bara om diskussionen om obligatorisk polisanmälan, utan vi gav även uppdrag om ytterligare förtydligade rutiner och vägledningar vad gäller ansökningar och handläggning av förtursärenden med våld i nära relationer. Det här ska också göras i samarbete med socialförvaltningen.

Vi går igenom ett arbete där det ska var mer samarbete runt de här frågorna i staden. Det är någonting som jag verkligen tror är viktigt. Vi har nu ett arbete som fortskrider. Exempelvis ska socialnämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen ta fram en stadsövergripande boendeplan för våldsutsatta där tillgången till akut- och genomgångsbostäder säkerställs i relation till biståndsbehovet. Det pågår alltså saker runt om i staden utöver att vi stärker samarbetet i de här frågorna. Det hoppas jag ska ge resultat.

Fråga nr 5. Södergården

Anförande nr 58

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Fru ordförande! Södergården är en hemgård på Södermalm. Det är en mötesplats som ligger på Götgatan 37 och som har haft en fantastisk utveckling de senaste åren. De har ökat hyresintäkterna med 70 procent och medlemsantalet från 200 till 600. Detta är en mötesplats för alla åldrar och alla typer av människor. Vi har haft Södergården uppe här tidigare i våras när vi diskuterade hyran, bland annat, och vi har också diskuterat den på Twitter, jag och Dennis med flera. I samband med twitterdiskussionen lyfte Torun Boucher fram behovet av långsiktiga förutsättningar. Då flaggade Moderaterna för att det ändå skulle komma långsiktiga förutsättningar för gården.

Min fråga är därför helt enkelt: Hur ser det ut i dag? Kan Dennis Wedin berätta vilka de långsiktiga förutsättningarna är?

Anförande nr 59

Borgarrådet W e d i n (M): Fru ordförande! Det här är en viktig verksamhet som bedrivs i Stockholm. Det är väl Sveriges näst äldsta hemgård som vi pratar om, och jag vill understryka den viktiga verksamhet som bedrivs där.

Det finns i de frågor som jag har den stora lyxen att få ansvara för i fastighetsbeståndet vissa utmaningar. En utmaning är att det finns olika renoveringsbehov i våra fastigheter. Så är fallet i just denna fastighet, som har varit i Stockholms stads ägo länge. Det är där vi är i detta fall just nu.

Det vi tidigare har diskuterat har varit hyresförhandling, och det är relevant för alla våra fastigheter och verksamheter att landa i en bra hyra. Det kan också vara så att man är långt ifrån varandra när man inleder den diskussionen. När vi pratade om det senast påpekade jag att man även under er tid gick fram med att man behövde höja hyran. Även om det är en viktig verksamhet måste vi jobba på det sättet.

Här har man en pågående diskussion om just hyresnivåerna för hyresgästen på Södergården. Det är det som det just nu pågår samtal om. Det är svårt för mig att säga någonting mer politiskt om detta, men någonting som är relevant är diskussionen om huruvida det kommer att behövas en evakuering för verksamheten under den tid som man påverkas av att det kan behöva göras ett stort ingrepp i fastigheten. Man behöver ju ta ansvar eftersom den är i ett dåligt skick i dag.

Anförande nr 60

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Södergården är en del av den demografiska infrastrukturen. Man ska vara på det klara med att om den försvinner kommer det inte att uppstå en ny gård där. Det är inte så att det finns ett antal lediga lokaler. Det här knyter också an till diskussionen om den interpellation som Sissela från Feministiskt initiativ hade tidigare i dag om mötesplatser för hbtq-personer. Södergården har utvecklat något som heter Spektrum. Det är en fantastisk

verksamhet som attraherar unga från hela regionen. I det här läget är det viktigt att verksamheten finns kvar.

Jag undrar därför om borgarrådet kan garantera att det i alla fall inte kommer att ske någon försäljning av fastigheten under mandatperioden.

Anförande nr 61

Borgarrådet W e d i n (M): Försäljning finns det inte några aktuella beslut om. Jag förstår inte riktigt varför det kommer upp. Vad det handlar om är diskussionen om hyran för verksamheten. Jag vill understryka att det inte är så lätt. Man kan tro att det politiskt för mig bara skulle vara att med en handviftning säga att vi lägger oss på en lägre hyresnivå eftersom det här är en viktig verksamhet. Men verkligheten är tyvärr mer komplicerad än så för mig. Det handlar om att vi måste säkerställa hur det hela ska gå till exempelvis när det kommer till renoveringen. Jag vet inte om det är samtalen om en evakuering som du menar, och var verksamheten i så fall ska vara under tiden som en evakuering väl sker. Precis som du säger är det svårt med lediga lokaler.

Det jag kan säga är att stödet från kulturförvaltningen ser ut att kunna öka just till denna verksamhet, och det om något är väl ett tecken på att vi tycker att det är en viktig verksamhet.

Anförande nr 62

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Det är oerhört glädjande besked både när det gäller försäljning och när det gäller stödet från kulturförvaltningen.

Jag tycker att Dennis Wedin har en alldeles utmärkt argumentation för varför man emellanåt kan må bra av att ta in lite mer i skatt. Det finns goda saker att satsa på. Det ska han ha all heder av.

Jag vill avsluta med att säga att det är alldeles utmärkt att det inte finns några planer på att sälja. Dennis Wedin delar alltså vår syn att verksamheten är oerhört bra, och jag hoppas att de grönbå får möjlighet att skjuta till ordentligt med pengar så att vi faktiskt kan få, för att citera kulturborgarrådet, riktigt med ”pang” för dem.

Anförande nr 63

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Jag kan bara tillägga att det i fredags publicerades ett ärende för kulturförvaltningen där det föreslås ett ökat ettårigt grundstöd om 1 550 000 kronor, vilket är en ökning med 150 000 kronor. Förslaget motiveras av att föreningen erbjuder ett brett utbud för många skilda målgrupper. Man har inte fattat något beslut om detta, vad jag förstår, men detta eventuellt ökade bidrag ges alltså trots att vi inte har höjt skatten det här året.

Det kan understrykas att eventuella skattehöjningar som Socialdemokraterna driver igenom, om man kollar bakåt i tiden, är pengar som har slösats bort i exempelvis stora fördyringar av fastighetsprojekt. Dit går skattehöjningarna, och inte till kärnverksamheten, där de verkligen behövs.

Fråga nr 6. Resursbrist i ytterstadens stadsdelar

Anförande nr 64

L a r s B ä c k (V): Ordförande! Dagen efter vårt senaste budgetfullmäktige, Anna, den 22 november, samlades stadsdelsnämndens samtliga ledamöter och ersättare som kunde från alla partier och förvaltningsledningen och gick igenom den nya budgeten. Det vi kunde konstatera är att de medel som har anslagits från fullmäktige till exempelvis Farsta stadsdelsnämnd inte kommer att räcka. Jag har pratat med andra, och det finns tuffa villkor i de flesta ytterstadsstadsdelar.

Som exempel kan jag nämna att socialpsykiatrin återigen kommer att drabbas av nedskärningar både vad gäller verksamhetspengar och vad gäller personal. Detta täcker inte heller det behov av ledsagning som finns för funktionshindrade.

Min fråga är: Vad tänker finansborgarrådet och de blågröna göra åt detta?

Anförande nr 65

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Tack för frågan! Vi har redan flera gånger flaggat för att det kommer att bli stramare tider framöver, inte bara för Stockholm utan för många kommuner runt om i Sverige. Om ser till resultaten i T2:an till exempel för IOF eller för andra delar av verksamheterna ser man att de uppvisar ett underskott i år. Men vi tillför också medel till stadsdelarna, inte minst till IOF, för att kunna täcka detta för 2020.

Det gäller att man har en medveten kostnadskontroll i allt vad man gör och att man tydligt prioriterar det som är viktigast. Vi har också säkerställt en skyddsfond för de stadsdelar som behöver täckning för extra kostnader för placeringar. Om man tittar på Rinkeby och Kista tror jag att det var minus 5 miljoner i T2:an, men det kan ju komma att förändras. Sammantaget kan vi dock inte se att det är större underskott i denna T2:a än det exempelvis var under ett par år under förra mandatperioden. 2017 och 2016, och även 2015, uppvisas i T2:an underskott i IOF som var högre jämfört med i år.

Det viktigaste är dock att vi tillför totalt 120 miljoner för nästa år för IOF så att man fortfarande ska kunna göra insatser, inte minst i det förebyggande arbetet. I socialtjänsten ligger exempelvis också ledsagning, och vi vet sedan tidigare att det har sett olika ut eftersom det inte är en lagstadgad insats. Det ser olika ut beroende på vilken stadsdel man talar om. Det viktigaste här är att man försöker få en större likvärdighet mellan stadsdelarna, och det har gällt i många år när det gäller just den insatsen.

Anförande nr 66

L a r s B ä c k (V): Jag satt inte i fullmäktige under de åren du ser tillbaka på. Jag har suttit här i år, och jag tittar framåt mot 2020. Min grundfråga är: Vad ska stadsdelsnämnderna göra när pengarna inte räcker? Det här var några exempel. Vi

diskuterade exempelvis också fritidsgårdar och parklekar senast vid budgetfullmäktige.

Det stoppar inte där. Det är också en frivillig verksamhet, och fem fritidsgårdar kommer att ha högstadieungdomar som primär målgrupp. Exempelvis en onsdagskväll kommer nu endast en fritidsgård att vara öppen, och det är 60 000 invånare i Farsta. Det är som en hel kommun om man jämför med andra. Då finns det en ganska stor åldersgrupp – i dagsläget ungefär 3 000 i denna åldersgrupp som ska samsas på en kvällsöppen fritidsgård. Samma konstellation plus något som heter Falupartiet styr Falun, där det bor ungefär lika många som i Farsta. Där har de åtta fritidsgårdar, och i Farsta kommer det alltså att vara fem.

Frågan är: Vad gör ni?

Anförande nr 67

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Beslutet är inte fattat, men som vi hörde är det inte så att det inte kommer att finnas fritidsgårdar. Det kommer fortsatt att finnas flera, och även parklekar. Men det man kan titta på är om man har en fritidsgård som redan i dag inte fullt ut är öppen och där tillströmningen av unga kanske är relativt låg. Detta måste varje stadsdel kunna göra bedömningen av. Kan man använda flera olika fritidsgårdar, till exempel, med samma personalstyrka och ändå säkerställa tillgängligheten? Vissa fritidsgårdar kanske har underhållsbehov, och måste göra insatser. Då kanske andra kanske kan driva verksamheten. Det finns många olika sätt som man kan titta på när det gäller de här frågorna, och detta måste stadsdelarna få avgöra.

Jag vet som sagt att det även under förra mandatperioden skedde förändringar. Parklekar lades ned, och så vidare. Det är sådant som händer ibland. Men det viktiga är att det fortsatt kommer att finnas fritidsverksamheter för barn och unga i stadsdelarna, och det känner jag mig trygg med att det kommer att göra.

Anförande nr 68

L a r s B ä c k (V): Jag kan säga som FI sa här tidigare: Det är bra med ord, men det behövs pengar ute i verksamheterna. Jag får en känsla av att ni i den blågröna majoriteten nu lägger ut för lite pengar till stadsdelsnämnderna, där det också är blågrön majoritet. Jag undrar om de får samma lyckönskning som man får i *Mission: Impossible*: Lyckas ni känns vi vid det, och lyckas ni inte får ni lösa problemet själva. Det känns lite grann så.

Vad blir nästa steg? Ska ni öppna ett slags stadsdelsakut i T1:an, eller vad har ni tänkt för framtiden konkret när det börjar märkas allvarliga effekter av att det finns otillräckligt med pengar därför att ni har prioriterat 400 miljoner i sänkt skatt framför välfärden?

Anförande nr 69

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Förra året hade vi ett ökat skatteunderlag, och en liten del av detta skatteunderlag tog vi till skattesänkning. Men vi betalar varje år ut 5 miljarder. Om vi hade haft en regering som kunde hjälpa oss att behålla dessa 5 miljarder i Stockholm hade vi kunnat ha en helt annan situation.

Men om man larmar nu med den här typen av underskott i exempelvis IOF borde man ha larmat även under förra mandatperioden, då man hade högre underskott i T2:an. Vi tillför nu medel med exempelvis 60 miljoner i socialtjänsten. Vi tillför totalt 120 miljoner nästa år, så det kommer att tillföras medel. Det låter här som att det inte kommer att göra det, och jag vill ta avstånd från den bilden. Det kommer att vara stramt, det kommer att krävas prioriteringar och det kommer att krävas fokus på det som är viktigast. Men det kommer att finnas utökade medel även nästa år.

Fråga nr 7. Uthyrning av Blå hallen till Nobelstiftelsen

Anförande nr 70

F e l i x B y s t r ö m (SD): Fru ordförande! Den tid på året har kommit då Nobelstiftelsen skickar ut inbjudningarna till Nobelfesten i Blå hallen. Medan vissa kanske är glada över att ett av riksdagspartierna inte har fått någon inbjudan är jag mer intresserad av att titta på vilka som faktiskt brukar bli inbjudna.

Vi hittar bland annat företrädare för Saudiarabien, Eritrea, Nordkorea och Kina. Det är länder som är kända för att förfölja och fängsla meningsmotståndare, mörda och stycka journalister, förtrycka sin befolkning och upprätta så kallade omskolningsläger för människor med en viss tro. Även svenska medborgare i dessa länder har drabbats. Nobelstiftelsen får givetvis bjuda in vilka de känner för. Men att Stockholms stad upplåter sin mest ikoniska lokal för att företrädare för mördarregimer ska få mingla med varandra gör mig något beklämd.

Jag vill därför fråga finansborgarrådet om hon anser att respekten för mänskliga rättigheter borde väga tyngre när staden fattar beslut om uthyrning av lokaler.

Anförande nr 71

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Tack så mycket för frågan! I dag vet jag inte om det finns några tydliga principer för vilka hyresgäster som accepteras. Däremot ställs följdfrågor som exempelvis har med säkerheten kring arrangemangen att göra. Jag känner inte till i detalj vilka som bjuds in till Nobelfesten, och jag kan därför inte avgöra om det som räknades upp är korrekt eller inte.

Jag har svårt att här säga till Nobelstiftelsen vilka de ska bjuda in och inte. Vi upplåter lokaler, precis som vi exempelvis upplåter Blå hallen till Sverigedemokraterna för era kommundagar. Man har hyrt Blå hallen från stiftelsens sida under lång tid för att premiera vetenskapens betydelse för hela världen. Man

fokuserar på forskare från olika länder snarare än på vilken regim det är i länderna som de kommer ifrån.

Som sagt: Jag har inget bättre svar än att det i dag inte finns något regelverk kring detta, vad jag känner till. Vi har inte heller just nu någon anledning att kommentera vilka Nobelstiftelsen bjuder in.

Anförande nr 72

Felix Bystrom (SD): Ordförande! Tack för svaret, finansborgarrådet! Det var ändå lite kul att du nämnde både Sverigedemokraterna och säkerhetsskäl. Vi blev nämligen nekade att hyra Blå hallen av just den anledningen.

Jag tycker ändå att det är ganska viktigt att det finns någon form av princip för hur man upplåter stadens lokaler. Att exempelvis Kina skulle kunna hyra Blå hallen via ombud för att dela ut priser till dem som har jagat oppositionella i Sverige tycker jag skulle vara helt befängt, liksom att radikala islamister skulle kunna anordna hyllningsfester för IS-terrorister här i Stadshuset. Vi har ändå ett ansvar för att stå upp för förtryck. Vi kanske inte kan göra det på plats i länderna, men vi kan åtminstone förhindra att våra lokaler används för att legitimera och normalisera de hemskheter som de utsätter både sina och andra länders medborgare för.

Anförande nr 73

Borgarrådet König Jerlm yr (M): Det är lite svårt att svara i den här debatten. Vi skulle egentligen behöva ha en interpellation i ämnet så att vi kunde få diskutera frågan lite djupare än man kan på en frågestund. Man kan väl jämföra med stora idrottsevenemang: Ibland kan det vara tveksamma regimer, men vi har ändå sagt att det är viktigt att när det gäller idrotten är det viktigt att det är idrottsmännen och idrottskvinnorna som får stå i centrum. Det är viktigt att de får delta även om de råkar representera länder med tveksamma styren och regimer.

Jag tror, utan att ha pratat med stiftelsen, att de resonerar på samma sätt. Det ska vara enskilda forskare som premieras, och vetenskapen och de vetenskapliga framstegen är det som ska vara det viktiga. I och med att man uppmärksammar enskilda forskare kanske just deras skydd ökar. Detta är pris som kommer mänskligheten till del; det är väl också viktigt för kommittén. Men, som sagt, särskilda kriterier för hur man hyr ut Blå hallen får vi återkomma till i en senare fråga.

Anförande nr 74

Felix Bystrom (SD): Fru ordförande! Om det hade rört sig om kinesiska forskare hade jag hållit med dig, Anna, men här pratar vi alltså om företrädare för de olika regimerna. Det är ambassadörer och liknande som kanske inte ska likställas med forskare eller atleter.

Men jag får återkomma med en interpellation så att vi kan diskutera detta närmare i detalj i framtiden.

Anförande nr 75

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): När jag inte har sett någon inbjudningslista är det är svårt att veta om det är forskare, ambassadörer eller andra som bjuds in. Vi brukar vara ganska långt ifrån den typen av detaljstyre, så jag kan som sagt bara tala för hur jag uppfattar att stiftelsen vill jobba med att premiera forskare och forskning som kommer mänskligheten till del. Vi får återkomma i frågan.

§ 15 Miljöbilsdefinition för Stockholms stad

Anförande nr 76

Borgarrådet L u h r (MP): Fru ordförande! I dag börjar det stora klimattoppmötet COP25 i Madrid. Vi är många som håller tummarna för att det kommer att bli ett stort steg framåt för klimatet. I Stockholms stad har vi mätt våra klimatutsläpp länge. Sedan 1990 har vi minskat våra utsläpp med totalt 40 procent, vilket är imponerande. Men då ska man också komma ihåg att utsläppen inte har minskat alls när det gäller vår vägtrafik sedan 1990. Utsläppsminskningarna har skett i sektorerna uppvärmning och el, men utsläppen från trafiken ligger alltså kvar på samma nivå som 1990.

För att Stockholm ska kunna nå en hållbar utsläppsnivå är trafiken en av våra allra största utmaningar och ett ämne där vi måste göra mycket mer. För att få bukt med det här problemet behöver vi göra en rad olika saker, men en av dessa saker är att staden ska ställa krav på klimatbättre transporter. Det rullar till exempel ungefär 125 000 lätta lastbilar i Stockholm i dag. Ungefär 800 av dem går på el. Vi i kommunen har inte alla verktyg i dag för att ställa om transportsektorn, men en viktig sak som vi kan göra är att ställa krav på våra transporter och våra bilar.

Därför fattar vi i dag beslut om en ny miljöbilsdefinition för Stockholms stad. Den 1 juli 2018 infördes det statliga bonus–malus-systemet för personbilar, lätta lastbilar och lätta bussar. I samband med detta tog man bort den nationella miljöbilsdefinitionen. Det har fått konsekvenser för staden och för andra kommuner som har ett fortsatt behov av att tydligt definiera vad som anses vara en miljöbil. Det handlar främst om att kunna underlätta upphandlingar där transporter ingår, till exempel transporter av skolmat eller bilpoolsupphandlingar.

Vi har väntat ganska länge på den nationella definitionen, så nu har staden tillsammans med Upphandlingsmyndigheten, Sveriges Kommuner och Landsting, Kammarkollegiet och Biodriv Öst tagit fram ett förslag till en ny definition av miljöbilar som ska gälla fram till dess att en ny statlig definition finns på plats. Syftet med en ny miljöbilsdefinition är främst att samordna de krav vi ställer vid våra offentliga upphandlingar. Definitionen kan då användas som ett viktigt verktyg för att nå det nationella målet om en fossiloberoende fordonsflotta och stadens mål om ett fossilbränslefritt Stockholm till år 2040.

Nu föreslår vi en definition där man delar in bilar i kategorierna Bas, Miljöbil och Miljöbil Spjutspets. Nivån Miljöbil innebär i praktiken elfordon, laddhybrider och biogasdrivna fordon, och Spjutspets innebär bonusbilar med undantag av laddhybrider. Vårt förslag innebär också att Miljöbil och Miljöbil Spjutspets ska vara utgångspunkt när staden genomför egna upphandlingar. Det är *ett* sätt som vi har för att kunna trycka på utvecklingen för en mer klimatsmart fordonsflotta för att ha en möjlighet att nå målet om fossiloberoende fordonsflotta till år 2030.

Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

§ 17 Uppföljning av budget 2019 – Tertialrapport 2 med delårsbokslut per den 31 augusti

Anförande nr 77

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande, kära fullmäktige! Nu har vi en tertialrapport att ta ställning till. Den redovisar ett antal olika resultat och prognostiserar också att majoriteten av de årsmål som man har satt upp i budget för 2019 kommer att uppnås. Det har vi inte minst alla våra enastående medarbetare att tacka för, som varje dag går till jobbet i Stockholms stad för att alltifrån möta äldre i hemtjänsten till att ta hand om våra barn i förskolan. Vi får inte heller glömma alla medarbetare som finns i de fristående verksamheterna, som också arbetar för oss för att stärka kvaliteten.

Det var ett nöje att få vara med och dela ut Kvalitetspriset i förra veckan till verksamheter som under året verkligen har arbetat med att jobba på ett smartare sätt och få ut ännu mer kvalitet. De har jobbat med kollegialt lärande och med att skala upp bra metoder som de själva har utvecklat till andra stadsdelar. Jag är väldigt stolt efter att ha tagit del av alla dessa fantastiska verksamheter över att vi har en sådan bra stad att kunna verka inom.

Vi har tagit ställning till ganska många olika ärenden under året. Det har varit fler bostäder i Söderstaden, ett nytt samarbetsavtal mellan KTH, Stockholms stad och MIT om hur vi kan driva gemensam forskning och lösningar kring stadsplanering och stadsutveckling, inte minst. Vi har en miljö- och klimathandlingsplan ute på remiss. Vi har också fattat beslut om att ta ett International House till Stockholm för att kunna möta internationella talanger, som våra företag efterfrågar.

Vi har en näringslivspolitik, stadens första, på väg ut. Vi vill möta både små och större företag, för det är de som står för jobben framöver. Vi har tagit krafttag när det handlar om trygghet och säkerhet. Det handlar inte minst om de ordningsvakter som nu verkar i avsaknad av synliga poliser i många stadsdelsområden. Vi har ett utökat LOV-område, och vi har ordningsvakter på Järva vid sidan av att vi har stärkt avhopparverksamheten och även jobbar förebyggande.

Vi ser hur den svenska ekonomin nu är inne i en avmattningsfas och att det påverkar ekonomin inte bara i Stockholm utan i hela Sverige. Vi behöver nu stå rustade för att bättre kunna ta emot dem som är arbetslösa så att de går från bidrag till jobb. Vi ska hitta vassa insatser som snabbt leder till anställningsbarhet. Vi har en åldrande befolkning som ställer krav på att vi kan leverera en stärkt framtida välfärd. Det är också därför vi har satt igång ett arbete med att titta på alltifrån kompetensutveckling och lokalkostnader till hur vi kvalitetssäkrar mer i våra verksamheter.

Jag menar att även om vi har utmaningar framöver har vi också en stabil grund att stå på nu när vi jobbar med att få ned skuldtvecklingstakten, öka intäkterna till Stockholm och få än mer kvalitet för ett mer hållbart Stockholm, för ett mer mänskligt Stockholm och för ett mer innovativt Stockholm. Det handlar helt enkelt om att göra en bra stad ännu bättre.

Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 78

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det var väl inte jättemycket att studsa på i den inledningen. Men när du, Anna, säger att du de facto vill få människor från bidrag till jobb är det en politik som jag drev under fyra år och där vi också lyckades komma ganska långt. Det handlar om att få dem som lever på försörjningsstöd på grund av arbetslöshet att bli anställningsbara.

Men i din budget för nästa år har du dragit ned 25 miljoner kronor på arbetsmarknadspolitiken och ökat på 25 miljoner kronor för försörjningsstödet. Hur förklarar du den politiken?

Anförande nr 79

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag ser verkligen fram emot att prata mer arbetsmarknadspolitik de här åren eftersom jag är gammal arbetsmarknadspolitiker.

Vi har haft en högkonjunktur under förra mandatperioden och även innan dess. Men det är klart att inflyttningen av så många nyanlända, som hittills har varit i den statliga etableringsersättningen, där det inte har hänt jättemycket, påverkar. De är nu på väg ut i våra stadsdelar. Risken är, som vi hela tiden har påtalat, att om man inte har jobbat med dem tillräckligt effektivt i etableringssystemet riskerar de att hamna i ekonomiskt bistånd i stadsdelarna. Därför måste vi titta på vilken utbildning och vilken erfarenhet de har med sig och säkerställa att de får vuxenutbildning och yrkesutbildning. Vi måste jobba med företagen, för det finns fortfarande bristyrken. Det är för dessa vi måste hitta utbildning så att människor snabbt kan komma i jobb efter etableringstiden.

Anförande nr 80

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Ordförande, fullmäktige! I tertialrapport 2 finns för första gången i år självkritik mot årets bostadspolitiska misslyckande. Målet för 2019 var 10 000 bostäder i nya planer, men till dagens datum har de blågröna bara uppnått 1 500. Förhoppningen är att man ska uppnå 5 000 bostäder ungefär till årsskiftet. Men även det vore en kraftig minskning jämfört med när vi socialdemokrater ansvarade för frågorna. Vi upprätthöll både volym och hög kvalitet i byggandet.

Jag noterar att Stadsledningskontoret klokt nog framhåller att stadens aktivitet i ökat byggande måste intensifieras. Men tyvärr verkar det råda något slags vetorätt bland partierna i den här majoriteten. Över 5 000 bostäder har ni antingen helt stoppat, gett uppdrag om ren volymminskning av eller villkorat på olika sätt.

I tertialrapporten skyller man på att det är det förändrade marknadsläget som har försenat processerna. Men det gäller för antalet byggstarter och inte för nya projekt på exploaterings- eller stadsbyggnadskontoren. Vi har över 300 markanvisningsansökningar med tiotusentals möjliga lägenheter. Vi har många

planer som har försenats av de blågröna. Fokus Skärholmen prioriteras ned liksom projekt om att bygga bort sociala och fysiska barriärer mellan stadsdelarna. Att bygga i villaområden är märkligt nog bannlyst, trots att marken utgör en stor andel av stadens markpotential.

Även på fastighetsnämndens område råder en passivitet som är oroande. Det är nästan inga nya projekt alls. Det läggs mer investeringsmedel i McDonalds basarer på Sveavägen än på Stadsbiblioteket alldeles intill. Ni skjuter upp Vårbergs IP och bränner därmed 15–20 miljoner kronor i bortkastade projekteringskostnader. Det blir ingen ersättningsplats på Kungsholmen i stället för den utlovade fotbollsplan som vi pratade om på budgetfullmäktige. Vi ser kulturfastigheter som förfaller. Brandstationerna på Kungsholmen och i Farsta håller på att rasa samman. Listan kan göras lång.

Fastighetsnämnden kommer inte att få mycket att göra de närmaste åren. Investeringsmedlen minskar som sagt kraftigt. Nämnden kommer mest att få lägesrapporter om de fina projekt som den förra majoriteten startade. Det är projekt som Järvabadet, Liljevalchs, Kulturhuset, Medborgarhuset, Tekniska nämndhuset, idrottshallar och mycket annat. Men nu väntar alltså tre inaktiva år med den blågröna majoriteten, och många fastigheter riskerar att förfalla. Det är väldigt tråkigt att den politiska energin är så låg hos de blågröna för att både få fram fler bostäder och att utveckla stadens fastighetsbestånd.

Därför vill jag yrka bifall till Socialdemokraternas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 81

Borgarrådet **K ö n i g J e r l m y r** (M): Ordförande! Vi har tidigare pekat på amorteringskravens effekt på bostadsmarknaden i Stockholm. Vi kunde se tydliga effekter för bara ett par år sedan när de infördes. Jag kände inte igen mig i de siffror som nämndes här, men faktum är att vi kommer att ligga högre när det gäller påbörjade bostäder än vad Socialdemokraterna gjorde 2018. Vi kommer att landa på någonstans runt 5 045 påbörjade bostäder. Ni landade på 5 031. Samma sak är det när vi tittar på markanvisningar. Där kommer vi att hamna betydligt högre än vad ni gjorde 2018.

Om det är katastrof nu, hur skulle du då beskriva ert sista år vid makten, Jan Valeskog?

Anförande nr 82

Borgarrådet **V a l e s k o g** (S): Jag tycker att finansborgarrådet borde gå på minikurs hos stadsbyggnadsborgarrådet när det gäller siffrorna. Vi pratar om antalet byggstarter, och det är något som finns sedan långliga tider. Det är projekt som vi påbörjade under förra mandatperioden. Det är klart att ökade byggstarter nu visar att vi hade många godkända planer under förra mandatperioden; det var ända upp till sju och ett halvt tusen per år.

Vad vi pratar om här är nya projekt och att det går så trögt med framför allt planerna. Som jag nämnde ligger det på bara 1 500 planer för godkända bostäder hittills, och ni har målet 10 000. Det är alltså nya projekt vi pratar om. Vi pratar inte om amorteringskrav och påbörjade lägenheter, och inte heller om färdigställda, för den delen. Vi pratar just om nya projekt, och där har ni usla siffror. Vad beror det på? Stadsledningskontoret ser det uppenbarligen också som bekymmersamt, eftersom de säger att det måste ske en förbättring här. Och vi är de första att hålla med.

Anförande nr 83

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! I dag ska vi behandla tertialrapport 2, det vill säga årets första åtta månader. Att stadens låneskuld ökar historiskt mycket under de första månaderna är direkt skadligt. Att Stadsledningskontoret har dömt ut den förda ekonomiska politiken som ohållbar är illavarslande. Men mest oroande är nog att politiken trots detta sänder signaler att inget ska förändras.

Det här är också en verksamhetsrapport, och det finns goda anledningar att i T2:an föreslå åtgärder för att höja måluppfyllelsen både vad gäller ekonomin och verksamheterna. Ändå sker inte detta. Låt mig därför ta tre exempel.

För det första gäller det bostadsbyggandet. 4 procent av årsmålet för bostäder i antagna detaljplaner är uppfyllda i T2:an. Det vidtas inga åtgärder för att höja måluppfyllelseerna. Det görs inget.

För det andra gäller det tryggheten. När våldsbrotten ökar och fler känner sig otrygga borde ni föreslå åtgärder för ökad trygghet både genom förebyggande arbete och genom att öka insatsen i situationell trygghet. Det görs inte.

För det tredje gäller det skolan. När skolorna går med 130 miljoner kronor i underskott bara under årets första åtta månader borde ni föreslå åtgärder som inte tvingar rektorerna till uppsägningar. Men det görs inte. Tvärtom lägger ni fram en budget för 2020 som tvingar fram än värre sparkrav på skolor och förskolor än hittills. Rektorerna får administrera besparingar i stället för kunskap. Mer av samma tycks alltså vara svaret även när politiken uppenbart misslyckats.

Det finns inslag i rapporten som jag tycker är bra. Ett exempel är när majoriteten äntligen går med på att förskottera tunnelbaneutbyggnaden, även om vi hade velat tidigarelägga byggstarten. Vi är oroade över de ökade kostnaderna. I vårt förslag till beslut lägger vi därutöver fram flera förslag. Ett exempel som jag särskilt vill lyfta fram rör ordningsvakterna och att de ska få bättre villkor för sitt arbete.

Sammantaget visar ändå rapporten på ett antal problem som verkligen behöver åtgärdas med en ny politik. Men lika tydligt visar ärendet att insatserna för en hållbar ekonomisk politik, ökad trygghet, ökat bostadsbyggande och bra förutsättningar lyser med sin frånvaro.

Bifall Socialdemokraternas förslag!

Anförande nr 84

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag vill gratulera Karin Wanngård; jag tycker att du har kommit in väl i oppositionsrollen. Det är ju lite av oppositionens roll att påtala allt negativt som majoriteten gör.

Men det skulle dröja ett valår innan Karin Wanngård insåg betydelsen av ordningsvakter. Innan dess var hon helt emot detta. Men nu är det plötsligt jätteviktigt, och hon bekymrar sig. Men jag välkomnar det, och jag välkomnar stödet.

Jag vill ställa samma fråga till Karin Wanngård som jag ställde till Jan Valeskog: Hur skulle man beskriva sin egen tid vid makten? Om vi tar skolan, till exempel, lägger vi 2,7 procent i schablonökning till grundskolan. 2017 lade man 1,3 procent. Vi kan titta på antalet påbörjade bostäder. Vi har 5 045 bostäder för i år, och för det sista året under din makt var det 5 031 påbörjade bostäder. Vad gäller markanvisningar kommer vi att ligga långt över det ni låg på 2018.

Om det är så dåligt nu, hur skulle du då beskriva läget under ditt sista år vid makten?

Anförande nr 85

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Nu är det dags för nuvarande finansborgarråd att börja ta ansvar. Dina eviga inlägg i talarstolen tyder på att du alltid vill skylla ifrån dig. Det är alltid någon annans fel.

Jag ifrågasätter det hela när ni bara har antagit 4 procent av årsmålet för detaljplaner. Jag ifrågasätter när ni inte satsar på förebyggande verksamheter för att öka tryggheten. Jag ifrågasätter när ni inte klarare av att satsa resurser på skolan. Du svarar inte på det, Anna König Jerlmyr. Du skyller bara ifrån dig. Är det inte Stefan Löfvens fel så är det mitt fel.

Ta ditt ansvar! Du är finansborgarråd i den här staden. Fyll den rollen, snälla!

Anförande nr 86

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Man får faktiskt sitta här och häpna när man lyssnar på Wanngårds inlägg. Hon säger: Ni gör ingenting åt den situationella brottsbekämpningen. Ingenting, säger Karin Wanngård. Jag skulle säga att Stockholm nu snarare är ett föredöme. Vi går i bräsch för just den situationella brottsbekämpningen. Vi satsar till och med så mycket på detta att Sveriges Kommuner och Landsting, eller numera Sveriges Kommuner och Regioner, har kritiserat Stockholm för att vi gör för mycket.

Har det gått Karin Wanngård förbi att vi har mer än femdubblat antalet ordningsvakter sedan din tid? Har det gått dig förbi att vi har mer än fördubblat antalet LOV3-platser jämfört med din tid? Har det gått Karin Wanngård förbi att vi för nästa år lägger ytterligare 100 miljoner kronor i trygghetsfonden just för att stärka den situationella brottsbekämpningen? Ni verkar leva i en helt annan värld och tycks helt ha missat att läsa i budgeten om alla de åtgärder som vi faktiskt vidtar.

Anförande nr 87

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Nummer ett, Erik Slottner, är att lyssna på vad jag säger. Jag talade om att öka insatser för situationell trygghet – att öka insatser! Det är inte samma sak som de ord du ville lägga i min mun. Du måste lyssna på vad jag säger från talarstolen.

När det handlar om trygghetsfrågan ska polisen ha sina resurser. Det handlar om att få bukt med gängbrottsligheten. Men till syvende och sist, vilket polisen också har uttalat på ditt eget trygghetsutskott under kommunstyrelsen, är det vi ska göra i kommunen att öka de förebyggande insatserna. Det handlar om skola, och det handlar om förskola. Ni har historiskt låga satsningar på både förskola och skola. Vi kommer i framtiden att få se barn som mår dåligt, och det beror på bristen på förebyggande insatser.

Anförande nr 88

S a l a r R a s h i d (S): Fru ordförande! Läget på arbetsmarknaden i Stockholm är fortfarande gott. Men frågan är om vi står rustade inför kommande lågkonjunktur. Svaret på frågan är tyvärr nej om man ska tro på stadens budget för 2019 och stadens budget för 2020 gällande arbetsmarknadsnämndens viktiga insatser.

Det som dock är positivt är att antalet sysselsatta i Stockholms stad i åldern mellan 15 och 74 år ökade med nästan 1,6 procent under andra kvartalet 2019 jämfört med motsvarande kvartal 2018. Det motsvarar ca 1 600 personer fler i sysselsättning, vilket är bra. Men samtidigt måste man komma ihåg att antalet inskrivna öppet arbetslösa vid Arbetsförmedlingen i augusti uppgick till 20 380 personer i Stockholms stad, vilket är en ökning med 2,4 procent jämfört med augusti 2018.

I en moderat värld är andelen sysselsatta i form av olika arbetsmarknadsåtgärder endast att betrakta som låtsasjobb, även om forskning och evidens visar på att ett Stockholmsjobb eller andra typer av insatser från jobbtorgen ökar människors möjligheter och chanser att i nästa led få ett jobb. Det är därför viktigt att vi i en globaliserad och föränderlig omvärld inser att vi inte har råd med experiment, privatisering och besparingar. Här kan man fråga sig hur de blågröna egentligen tänker när man lägger nästan lika mycket pengar på försörjningsstöd som när man skär ned på arbetsmarknadsnämndens verksamheter endast för att ha råd med en skattesänkning. Man kan också fråga sig var pengarna gör mest nytta.

Stockholm måste vara en stad som är beredd att investera i människor när varje möjlighet ges. Vi måste rusta alla som kommer att få det tuffare under lågkonjunkturen. Vi har ännu inte fått se arbetsmarknadsnämndens nästa verksamhetsplan, men det vi vet är att stadsdelsnämnderna redan nu flaggar för svårigheter att föra fram människor från ekonomiskt bistånd till jobbtorg. Det är långa väntetider och sämre kontakt. I flera stadsdelsnämnder har man även slutat med trepartssamtal för att man inte riktigt hinner med.

I vår stad ska alla som kan arbeta få möjlighet att göra det. Det är grunden för att skapa en jämlik stad, och det är grunden för hur man bryter segregationen. Detta måste vara målet, och detta måste alltid komma först.

Bifall till den socialdemokratiska reservationen!

Anförande nr 89

Borgarrådet L i n d s t å l (C): Fru ordförande! Tack, Salar, för ditt inlägg! Jag tycker att det är bra att du lyfter det nationella läget och siffrorna på nivåerna i Stockholm. Det är precis som du säger: Det går bra för Stockholm.

Det jag förstår inte delar är Salar's inspel om vad vi gör med de insatser som jag förstår att Socialdemokraterna beskriver som dåliga och otillräckliga. Faktum är att det vi satsar på i den här majoriteten och den här budgeten är riktiga jobb. Det är satsningar i vuxenskolan. Det är satsningar inom sfi – allt för att skapa flexibla individuella lösningar så att vi kan möta arbetsmarknaden på ett sådant sätt att vi skapar jobb. I morse hade jag exempelvis förmånen att delta i IFI-konferensen. Det är helt uppenbart att hela branschen ser positivt på det vi gör. Det här är vägen till jobb, och jobben är lösningen.

Anförande nr 90

S a l a r R a s h i d (S): Fru ordförande! Jag måste vara fräck nog att säga: Då borde du, Fredrik, närma dig mig i stället! Hela ditt resonemang utgår ju ifrån hur man ser på våra jobbtorg och på vår vuxenutbildning, framför allt den dåliga grundsyn man har från moderat håll på våra jobbtorg. För min del måste jag säga att du liksom jag vet att tusen fler jobb i Stockholm gör skillnad. 1 200 fler sommarjobb gör skillnad. Ett snabbt stöd, där vi minskar väntetiderna inom jobbtorgen, gör också skillnad. Vi gör mycket som är bra, Fredrik, men vi kan göra mer.

Anförande nr 91

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Fru ordförande! Exemplet flyger och far lite när det gäller vad Moderaterna är för, vad de grönbå är emot och det ena med det tredje när Salar Rashid beskriver arbetsmarknadsläget. Jag kan inte låta bli att göra en reflektion när det talas om privatiseringar och experiment. Jag vet inte riktigt om Socialdemokraterna ska ha en sådan hög svansförling just när det gäller vad man nu gör med Arbetsförmedlingen.

Det finns väldigt lite i Salar's inlägg som faktiskt fokuserar på vad Socialdemokraterna själva vill göra. Han pratar mest om att det inte är så bra ställt med jobbtorgen och att man inte prioriterar dem så mycket. Jag skulle vilja säga att i den arbetsmarknadspolitik som vi debatterade för bara några veckor sedan verkar de grönbå ha mycket av det som Socialdemokraterna generellt sett har stått bakom: fokus på vuxenutbildning och tätare samarbete med alla jobbtorg och stadsdelsnämnder. Det är det vi vet har funkat i Stockholm.

Men det enda som verkar komma från Socialdemokraterna är den eviga idén om att det ska vara subventionerade anställningar. Det tycks vara det som är alla problems lösning. Har ni *några* andra idéer, Salar?

Anförande nr 92

Salar Rashid (S): Fru ordförande! Vad gäller Arbetsförmedlingen är det fortfarande er budget som är den som har gått igenom. Det är väl er budget som har resulterat i den situation som vi har fått med Arbetsförmedlingen. Jag tycker att Johan pekar finger åt fel håll.

Vad gäller den situation som våra jobbtorg är i beskriver jag den verklighet som finns där ute. Jag vill förbättra förutsättningarna för jobbtorgen och för vuxenutbildningen. Jag vill inte försämla dem. I det fallet tycker jag ibland att ni har en väldigt dyster syn. Det låter i alla fall så när man lyssnar på dig och din reflektion över vad de här stöden ger för dessa människor. Hittills har jag bara fått höra att de betraktas som subventionerade arbetstillfällen, vilket är sorgligt. Jobbtorgen gör en väldigt viktig insats och ser till så att fler människor kommer i arbete. Det är där jag tror att er grundsyn brister.

Anförande nr 93

Alexandra Mattsson Åkerström (V): Ordförande, fullmäktige! Nu är det alltså dags för uppföljning av den grönbå majoritetens budget. Det ser inte så bra ut för framför allt stadens socialtjänst, precis som tidigare år under förra mandatperioden då ni styrde. För individ- och familjeomsorgen bekräftas farhågorna från T1:an om stora underskott. När det gäller stöd och service till personer med funktionsnedsättning överträffas till och med prognosen för underskotten. Nu beräknas de vara 61 respektive 81 miljoner kronor.

Inom individ- och familjeomsorgen finns de största underskotten inom barn- och ungdomsvården. Nästan alla stadsdelsnämnder har underskott. Många rapporterar om fler ärenden och mer komplexa ärenden, och många kommer att tvingas avsluta placeringar av barn och välja billigare lösningar. Det kommer verkligen att kunna få enorma konsekvenser för det enskilda barnet och för den berörda familjen för framtiden. Strategin att förhindra att unga dras in i kriminalitet kommer troligen inte att kunna bli verklighet om inte socialtjänsten har pengar att placera.

Socialtjänstens viktigaste uppdrag är att förhindra, förebygga och avhjälpa sociala problem – inte att hålla budgeten, vilket verkar vara finansborgarrådets enda uppmaning till stadsdelarnas socialtjänst. Även när det kommer till verksamheter för stöd och service till personer med funktionsnedsättning har nästan alla stadsdelsnämnder underskott. Det är mycket oroande med tanke på vikten av dessa insatser, och med den här budgeten ser det inte bättre ut. Avslagen för personlig assistans får troligen en verkan på den kommunala budgeten när fler söker andra insatser i brist på assistans.

Så här blir det när majoritetens enda prioritering är att sänka skatten i stället för att satsa på välfärden. Det är klart nu att vi har en borgerlig budget. Vi får en sämre välfärd, och vi får färre fritidsledare. Vi får en hårt pressad socialtjänst men fler ordningsvakter.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets förslag i kommunstyrelsen.

Anförande nr 94

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Fru ordförande! Som Alexandra vet är vi väl medvetna om de underskott som har uppstått inom individ- och familjeomsorg och att de huvudsakligen beror på att stadsdelsnämnderna faktiskt fattar de beslut som de ska fatta, det vill säga placerar de barn och ungdomar som behöver den typen av skydd. Därför tillskjuter vi också en hel mängd resurser för nästa år – 100 miljoner till den ordinarie individ- och familjeomsorgen, och därutöver har vi skyddsfonden med 20 miljoner kronor.

Precis som Alexandra själv sa i ett radioinslag är allting över 80 miljoner en satsning. Därför får man väl säga att detta verkligen är att prioritera just individ- och familjeomsorgen. Vad gäller strategin handlar den mycket om att göra rätt saker. Det är extra viktigt i dessa tider.

Anförande nr 95

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Du gick ut i samband med budgeten och sa: Nu satsar vi stort på socialtjänsten – vi satsar 60 miljoner! Underskotten låg då på 80–90 miljoner. Då gick jag mycket riktigt ut och sa att det inte är någon satsning när underskotten är så pass stora. Sedan gick ni ut och sa att ni hade räddat det hela med något slags skyddsfond. Det är klart att det kanske blir jättebra, men i praktiken vet vi inte om stadsdelarna vågar placera och vågar behålla alla tjänster precis som tidigare när de inte vet huruvida de får täckning och för vad.

Jag är orolig för individ- och familjeomsorgen eftersom alla underskott inte handlar om barnplaceringar. Det ser man om man går in och läser för alla stadsdelar. Det kan lika väl handla om missbrukarvård och andra områden. Och de kan troligen inte söka pengar ur barnskyddsfonden, gissar jag. Bättre upp nästa gång!

Anförande nr 96

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag har nog sagt det mesta, men jag kan än en gång repetera detta: Om vi tittar på underskotten under er tid vid makten 2017, 2016 och 2015 ser vi att de var högre än underskotten på IOF nu. Jag har alla siffror här framför mig. Vi tillför nu också medel till IOF nästa år.

När det gäller funktionsnedsättningar ökade kostnaderna för persontransporter. Du tog upp assistansen, och där ser vi att det finns problem. Försäkringskassan och staten skjuter över ännu mer kostnader på kommunerna i Sverige, och vid sidan av alla andra ökade kostnader med nyanländas etablering, ökade kostnader för trygghet och så vidare gör detta att det är många kommuner som nu efterfrågar tydligare satsningar från statligt håll. Det handlar givetvis också om att staten tar sitt ansvar när det gäller assistans och inte övervältrar kostnader på kommunerna. Där kan vi säkert göra mycket gemensamt och trycka på hos regeringen.

Anförande nr 97

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): När det gäller den personliga assistansen tror jag absolut det. Vi vill återupprätta assistansen.

Vänsterpartiet vill gärna ha en progressiv skattepolitik för att kunna föra ut mer pengar till kommunerna, så där är ni absolut jättevälkomna i ert parti Moderaterna att jobba för progressiv skatt på riksdagsnivå. Så kan vi få mer pengar ut till kommunerna.

När det gäller underskotten förra mandatperioden var det underskott främst i några stadsdelsnämnder. Nu ser vi att det är det i 12 av 14 stadsdelsnämnder, tror jag, så det är mer av ett genomgripande problem. Jag minns hur det var när du var socialborgarråd. Då startades det nätverk som bland andra jag själv var med i, Nu bryter vi tystnaden. Under våra förra fyra år när vi styrde satsade vi dubbelt så mycket som ni gjorde på socialtjänsten under de tidigare åtta åren. Så är det faktiskt.

Anförande nr 98

Borgarrådet L i n d s t å l (C): Fru ordförande och fullmäktige! Jag tänkte viga mina talarminuter till något som syns för första gången i T2:an, nämligen Integrationspakten. Det är någonting som vi har pratat om i den här salen vid flera tillfällen, så jag tänkte ge er en liten statusuppdatering.

Till dagens datum finns det drygt 240 intresseanmälningar för Integrationspakten. Drygt 40 procent av dem har vi hunnit signa upp. Detta är en tidskrävande process där vi som stad träffar samtliga. Det är därför väldigt bra att vi har fattat ett budgetbeslut om att växla upp Integrationspakten.

Vi har även haft ett första Innovationsforum, där 160 företag och organisationer medverkade i ett workshopliknande format. Där pratade man bland annat om kompetensområden, inte minst om den kompetensbrist vi har i Stockholm. Man talade om hur exempelvis nya utbildningsspår kan integreras med arbetet inom Integrationspakten.

För att ta några exempel på företag och organisationer som var med kan jag nämna Spotify. De kommer att gå in med sitt kunnande i ett mentorsprogram. Det är förstås något som vi välkomnar, för Spotify är en stor och viktig arbetsgivare i staden. Vi har även andra större aktörer som exempelvis Axfood, McDonalds, Systembolaget och Hemfrid, som genom Integrationspakten har gått så långt att man har ingått ett jobbparterskap. Det innebär att man har tagit det hela lite längre och har möjlighet att på sikt också erbjuda tillfälliga anställningar och därefter fasta anställningar.

Det här är ett jobb som vi kommer att följa noga, för det är viktigt att vi får den utväxling som vi önskar, det vill säga att man går från praktikplatser till mentorskap till tillfälliga jobb. Vår förhoppning är att relationen mellan dem som är medlemmar också kan bli en del av det nya arbete som i sin tur leder till fast anställning. Inte minst är detta ett sätt som öppnar upp kontaktytan för exempelvis vuxenskolan, jobbtorgen och andra verksamheter i staden.

Jag ser att det har dykt upp åtminstone en replik som jag ser fram mot att få höra, så jag stannar här. Jag hade hoppats att få höra lite mer från Sverigedemokraterna under budgetfullmäktige, men det ska bli intressant att höra vad ni har att säga!

Anförande nr 99

Martin Westmont (SD): Vi har ju diskuterat den här frågan en del, Fredrik, i arbetsmarknadsnämnden. Du vet lika väl som jag att det har funnits en del sådana här projekt där det också har varit en problematik med att människor utnyttjas av oseriösa företag.

Min fråga till dig är därför helt enkelt: Hur ska ni nu säkerställa att människor inte hamnar i en situation där man helt enkelt utnyttjas som billig arbetskraft? Man kanske blir lovad en anställning, men när tiden har löpt ut resulterar det ändå inte i ett arbete.

Anförande nr 100

Borgarrådet Lindstål (C): Tack för din fråga, Martin! Jag tror att det viktigaste sättet att bemöta detta är att de organisationer och företag som vi träffar i paktens är just en del av en pakt. Detta är en överenskommelse mellan aktören och staden där man tillsammans kommer överens om av det är som gäller.

Den risk som du målar upp om att detta skulle leda till att man utnyttjar Integrationspakten som ett led i ett oseriöst företagande är någonting som jag absolut inte känner igen. Jag tycker att listan över företag, stora som små, talar för sig själv. Att beskriva detta som ett oseriöst projekt bara för att det för en gångs skull gynnar integrationen på ett sätt som Sverigedemokraterna inte gillar tycker jag vittnar om en oseriös och kortsiktig politik.

Anförande nr 101

Sissela Nordling Blanco (FI): Fru ordförande! Uppföljningen av tertiärrapporten avspeglar tydligt den moderatledda majoritetens budget, där tidigare ambitioner och inriktningsmål för att utjämna ojämlika livsvillkor, förbättra jämställdheten mellan kvinnor och män, skapa en stad fri från våld och stärka mänskliga rättigheter saknas.

Majoritetens mål om en trygg, säker och välskött stad uppfylls endast delvis. Det är tydligt att mer måste göras. Antalet dödsskjutningar under året överstiger redan antalet döda från hela föregående år. Vi anser att staden omedelbart borde införa nya arbetsätt mot vapenvåldet där kommun, polis och kriminalvård men också anhöriga och lokalsamhälle samverkar genom metoden Sluta skjut. Den har gett goda resultat när det gäller att få ned antalet skjutningar i andra städer.

Tertiärrapporten innehåller insatser som ordningsvakter och kameror för att stärka den situationella tryggheten. Men de långsiktigt förebyggande åtgärderna är väldigt vaga. Styret redogör inte heller för några insatser för att nå tjejer och kvinnor i riskzon eller kriminella miljöer trots att polisen rapporterar om att fler kvinnor är delaktiga i dessa miljöer. Detta tycks också öka.

Vi finner det anmärkningsvärt att inga särskilda åtgärder för att stärka kvinnors, flickors och hbtq-personers trygghet nämns inom ramen för stadens trygghetsarbete trots att den upplevda otryggheten inom dessa grupper är stor. Eftersom det grönbå

styret har tagit bort det tidigare målet om att Stockholm ska vara en stad fri från våld försvåras dessutom uppföljningen av det stadsövergripande arbetet mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld.

Det är bekymmersamt eftersom vi samtidigt kan konstatera att mäns dödliga våld mot kvinnor har ökat det senaste året och att mer måste till för att förebygga våldet. Vi menar att staden måste tillsätta en haverikommission för att utröna vad det är som brister och vilka ytterligare insatser som krävs för att förhindra att kvinnor mördas.

Inte heller minoriteters trygghet nämns inom ramen för trygghetsarbetet trots de senaste årens många terrorattentat i Europa och USA, som många gånger har riktats mot just religiösa och etniska minoriteter. Säkerhetspolisen varnade i slutet av augusti för utvecklingen av den våldsbejakande högerextremismen, som innebär att risken ökar för att individer radikaliserar och inspireras att begå attentat eller grova våldsbrott. Trots den oroväckande utvecklingen såväl i Sverige som i övriga Europa, en växande nationalism, antisemitism, högerextremism och rasism saknar vi tillräckliga åtgärder för att stävja denna utveckling.

Inte heller får vi veta hur staden arbetar med ECCAR:s tiopunktsprogram för Sverige mot rasism, som Stockholms stad har åtagit sig att följa. Under det gångna året har flera av de som har jobbat i staden med detta fått sluta, och rådet för mänskliga rättigheter finns inte längre kvar. Det är synd, då vi vet att arbetet för mänskliga rättigheter inte sker av sig självt. Det kräver tydlig styrning, expertis och inte minst resurser.

Anförande nr 102

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Fru ordförande! Självklart instämmer jag i att det dödliga våldet är väldigt allvarligt. Jag konstaterar dock att det faktiskt var först nu till sommaren vi fick fram en plan för att stödja anhöriga. Det har aldrig tidigare tagits fram en sådan. Det är välkommet att engagemanget har vaknat nu, men det fanns inte tidigare.

Ni har efterfrågat metoden Sluta skjut. Vi har inlett ett arbete för att börja närma oss metoden. Dock är själva programmet Sluta skjut än så länge inte fullt ut utvärderat. Det vi ska bygga upp i Stockholm är någonting motsvarande, som innebär att det ges ett tydligt stöderbjudande och om man inte går med på det är det polisen som står för konsekvenserna. Detta arbete är prioriterat kring Järva. Så kommer det att se ut.

Anförande nr 103

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Vi är glada över att ni har hörsammat våra påtryckningar och den motion som vi har väckt om att införa anhörigstöd. Det här är en fråga som vi har jobbat med och lyft fram på olika sätt även under vår tid, då vi förstärkte de sociala insatsgrupperna, inrättade Framtid Stockholm i Järva och gjorde flera andra insatser. Men mer måste såklart göras hela tiden, och vi är glada över att ni nu tar tag i anhörigstödet.

Det är också glädjande att du nu meddelar att ni kommer att närma er metoden Sluta skjut, eftersom det är något som ni nu två år i rad har röstat ned under budgetdebatten när vi har lagt fram detta i ett särskilt yrkande. Jag är glad att ni är öppna för att ta emot våra förslag och ändra er.

Anförande nr 104

Borgarrådet E d h o l m (L): Fru ordförande! Den här diskussionen är fascinerande varje gång den äger rum i den här salen. När man läser tertialrapport 2, som ju berör alla stadens verksamheter, inser man vilken enormt differentierad verksamhet Stockholms stad är och vilka otroligt fina resultat vi har på de allra flesta punkter. Likväl – och detta har jag funderat på många gånger under årens lopp – finns det en risk när man läser tertialrapport 2 att man inte ser skogen för alla träd. Det är så otroligt många punkter och indikatorer och sådant vi utvärderar hit och dit att det ibland kan vara svårt att se om verksamheten blir bättre eller sämre.

Det är också så att oppositionen alltid kritiserar verksamheterna som om det plötsligt hade gått från himmel till helvete. Så är det naturligtvis inte. De flesta verksamheter i den här staden löper på rätt bra, och vi har hög kvalitet – framför allt i jämförelse med många andra kommuner i Sverige. Vi har en fantastisk personal som arbetar varje dag för att våra barn och gamla och socialt utsatta ska få en så bra verksamhet som möjligt.

När det gäller skolan, som jag framför allt är ansvarig för, finns det rätt mycket som tyder på att resultaten faktiskt förbättras. Så är det, även om jag tillhör dem som tycker att den indikator vi har som handlar om hur betygen utvecklas under årens lopp egentligen borde tas bort. Jag tror att den i själva verket kan leda till att vi får mer betygsinflation, och egentligen är den absolut viktigaste indikatorn hur många som blir behöriga till gymnasieskolan. Där ser vi stora skillnader i Stockholm, och inte bara när vi jämför skolor i socialt utsatta områden med de områden som inte är socialt utsatta. Det gäller även inom de socialt utsatta områdena, och vi kan se att de nu tycks som om många skolor i söderort börjar klara sig väldigt bra medan det fortfarande finns problem av olika slag på Järva. Det tycker jag nog är den viktigaste uppgiften för utbildningsnämnden framgent: att försöka se till att även skolorna i Järva förbättrar sina resultat ytterligare. Däri ligger den viktigaste förebyggande åtgärd inför framtiden som vi kan åstadkomma.

Anförande nr 105

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! T2:an visar ändå på att stadens ekonomi är god. Men vi vet också att vi har en vikande ekonomisk utveckling i landet som drabbar Sveriges kommuner och naturligtvis också Stockholm, även om Stockholm i ett nationellt perspektiv står sig väl. Jag tycker att det är viktigt att stryka under att det i en sådan här tid är angeläget att vi prioriterar kärnverksamheten. Den kommer att kosta mer framöver, dels eftersom vi blir fler barn, dels eftersom vi blir många fler äldre framöver. Kärnverksamheten måste naturligtvis också få kosta pengar.

Behoven av investeringar i både skolor och äldreboenden kommer att öka framöver. När vi blir fler människor är det inte bara verksamheten som kostar utan också investeringarna. Detta sker samtidigt som ökningen i stadens skuldsättning behöver minska rejält framöver. Därför är det viktigt att vi tar in den stora investeringsvilja som finns bland privata aktörer. Andelen privata aktörer som bygger äldreboenden kommer att öka de kommande åren. De kommer att få ta ett stort ansvar för nytillskottet av äldreboenden de kommande 20 åren. Det tycker jag är någonting bra. Det handlar dels om att ta ansvar för Stockholms ekonomi, dels om att ta ansvar för verksamhetsutvecklingen inom äldreomsorgen.

Att minska skuldsättningen kan ske på två sätt. Dels behöver vi avyttra fastigheter och egendomar som vi har – vilket den där sidan av salen nästan alltid är emot – dels behöver vi ta in fler privata aktörer som vill investera i offentliga fastigheter. Inte heller detta brukar gillas på den sidan av salen.

På äldreomsorgens område uppfylls samtliga tio indikatorer, vilket naturligtvis känns bra för mig som äldreborgarråd. De indikatorer vi har satt upp är viktiga för att mäta äldres välbefinnande. Med den budget vi beslutade om för några veckor sedan menar jag att vi lägger en bra grund för att dessa indikatorer även framöver ska kunna uppnås i kommande årsredovisningar. Det handlar om rätten till daglig utevistelse för äldre och att måltiden ska kunna vara en trevlig stund på dagen och att de äldre ska känna sig nöjda med de insatser de får. Men även om nöjdheten generellt sett är stor finns en andel äldre som inte är nöjda med de insatser de får, och det är viktigt att ta även dem på allvar. Men jag noterar också att privat verksamhet oftare har en högre nöjdhetsgrad än den kommunala verksamheten. Det visar att kommunen har mycket att lära av de privata aktörerna inom välfärdsområdet.

Anförande nr 106

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag skulle vilja fråga dig, Erik, lite om 60–40-principen. Som du sa kommer privata aktörer att få ett större ansvar framöver. Denna princip med 60 procent kommunalt huvudmannaskap – observera att det inte är 60 procent drift – och 40 procent privat etablering infördes av Sten Nordin. Anledningen till att den infördes och var gällande i Stockholm i tio års tid var att man fann att det inte bara handlar om kostnader för investering när man bygger äldreboenden utan också om vad som händer med hyrorna på sikt. Om hyrorna stiger kraftigt och vi tappar rådighet över kostnadsbilden betyder det mindre pengar i själva omsorgen. Vi ser nu till exempel att tredjepartsuthyrning är betydligt dyrare än när staden bygger själv. Vi ser också risken med minskade intäkter när förbehållsbeloppen ändras för stadsdelarna.

Jag är orolig när ni nu frångår den princip som infördes av Sten Nordin. Det var en bra princip, för den innebar att vi hade rådighet. Nu ska vi låsa in oss i dyra lokalkontrakt som ökar med åren i takt med att antalet äldre också gör det. Jag tror att man avsägar sig kontrollen när man gör på det här sättet.

Anförande nr 107

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Allt som Sten Nordin gjorde är faktiskt inte heligt för mig i dag. Det vill jag bara säga. Tider förändras, och något som var rätt för tio år sedan behöver inte vara rätt i dag. Så är det faktiskt.

För mig har 60–40 aldrig varit en helig princip. För min har det som kallas för 60–40-principen snarare varit en planeringsinriktning framöver och aldrig någon princip på det sätt som Clara menar. Nu när de privata aktörerna investerar i äldreomsorg och andra samhällsnyttiga fastigheter och det blir dyrare för verksamheterna – varför ska vi då ha 40 procent privata aktörer? Om det alltid blir billigare när det offentliga bygger kan vi lika väl ha en 100–0-princip. Att vi nu tar 50–50 beror på att det finns en stor investeringsvilja hos de privata aktörerna. Vi vet att de privata aktörerna ofta bygger bra fastigheter. Det blir bra verksamheter när det är privata aktörer som tar över. Det finns många fördelar med en 50–50-princip.

Anförande nr 108

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Du pratade mycket om att prioritera kärnverksamheten, Erik. Vad som är kärnverksamhet och vad som inte är det är jag ganska nyfiken på. Om du säger att kärnverksamheten ska prioriteras innebär det underförstått att det är någonting som ska prioriteras ned. Jag kan bara gissa att kultur inte är kärnverksamhet, att gymnasieskola inte är det och att bostadsbyggande inte är det.

Vad blir då kvar i kärnverksamheten? Jag skulle gärna vilja höra din definition. Vad är kärnverksamhet, och vad är inte kärnverksamhet? Vad är det vi ska spara på, och vad är det kommunen ska sluta att utföra?

Anförande nr 109

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det är väl detta som socialdemokratiska partiledare har nött in i tid och otid. Skola, vård och omsorg är, skulle jag vilja säga, ett annat sätt att uttrycka kärnverksamhet. Det uppdraget måste vi klara av. Om vi verkligen måste skala bort precis allt annat, vilket vi inte behöver i Stockholm för vi kan göra mycket annat också, är det ändå skolan, vården och omsorgen som blir kvar och som vi verkligen måste klara av. Det får vi inte ge oss på; det är väl det enkla svaret.

Att säga att man prioriterar kärnverksamheten innebär naturligtvis inte att vi inte ska ha någonting av något annat. Men från mitt perspektiv tror jag att vi framöver, när ekonomin försämras och skatteintäkterna kommer in i lägre takt än förut, kommer att behöva fokusera ännu mer på det vi kallar kärnverksamhet.

Anförande nr 110

T o r u n B o u c h e r (V): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag borde tala om kulturnämnden. Den nollar ju – den klarar budgeten. Det blev lite besvärligt, tycker jag, när vi på förra kulturnämnden fick en dragning om omorganisationen av såväl kulturskolan som biblioteken. Förvaltningen sa att det såklart har varit en

utmaning när man inte har haft utrymme att involvera personalen. Jag tycker att nollan är besvärlig och att omorganisationen var för brutal. Nu har jag sagt det, helt kort.

Fortsättningsvis tänkte jag i stället fokusera på äldreomsorgen eftersom det var vad det förra inlägget handlade om. Skrivningarna om äldreomsorgen oroar mig. I T2:an står det: Störst överskott prognostiserar Östermalms stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd. Överskotten beror främst på lägre kostnader för beställarenheterna i form av minskat antal platser för vård- och omsorgsboenden och minskat antal utförda hemtjänsttimmar. Störst underskott prognostiserar Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd samt Älvsjö stadsdelsnämnd. Underskotten beror främst på ökade kostnader för beställarenheten i form av ökade placeringar inom vård- och omsorgsboenden.

Jag talade om detta även under budgetdebatten. Det besparingsbeting som ni har lagt på äldreomsorgen drabbar beställarenheterna. Detta är inte bra. Underskottet uppgår nu till 1 miljon kronor; det är skönt att det inte har ökat. Vi skalade bort ett överskott på 130 miljoner kronor och kom ned till noll under förra mandatperioden – nu är det 1 miljon. Jag håller med om att det inte är mycket, men att man drar ned på beställningarna är oroväckande.

Att Hägersten-Liljeholmen nu går med ett underskott på 18,9 miljoner därför att de har ökat placeringarna inom vård- och omsorgsboenden är också tragiskt, när just Hägersten-Liljeholmen har utmärkt sig för att ha stadens mest restriktiva biståndsbedömning. Nu ökar man biståndet, har en generösare biståndsbedömning och går med underskott på 18 miljoner kronor. Detta är oroväckande.

Anförande nr 111

Borgarrådet N a d d e b o (C): Jag begärde replik tidigt eftersom du nämnde kulturen tidigt. När det gäller den organisationsförändring som vi har gjort i kulturnämnden är det spännande att ni nu lyssnar så väl till vad kulturförvaltningen säger om den. Det är också intressant att ni, när man under förra mandatperioden pekade på de stora behoven av organisationsförändringar, inte lyssnade och inte var speciellt intresserade av att göra några förändringar. Förvaltningen tryckte hela tiden på och påpekade att vi hade en kostnadsutveckling som var på en sådan nivå att vi inte skulle klara det om vi inte gjorde organisationsförändringar. Då var ni inte intresserade av att lyssna, men nu lyssnar ni väldigt noga.

Jag vill också passa på att säga att det går väldigt bra för kulturförvaltningens verksamhet. Vi ökar utlåningen av barnlitteratur, tryggheten blir bättre på våra bibliotek, antalet barn som är med i kulturskolans verksamhet ökar och vi har till exempel under detta år, när det har varit en sådan katastrof, ändå ökat antalet platser i El Sistema med ytterligare 300. Detta går att göra samtidigt som man organiserar om.

Anförande nr 112

T o r u n B o u c h e r (V): Jag satt inte i kulturnämnden förra mandatperioden. Jag tror att jag reflekterade ganska mycket över de omorganisationer vi gjorde inom

äldreomsorgen och i hur hög grad vi faktiskt involverade all personal från starten till slutet. Det tar längre tid.

Om man önskar en omorganisation ska man naturligtvis genomföra den, men inte genom att först dra ned jättemycket i budgeten. För mig är det helt obegripligt; jag är hemskt ledsen. Jag tyckte att det var obegripligt redan från början, och jag tycker fortfarande det.

Anförande nr 113

Borgarrådet **S l o t t n e r** (KD): Fru ordförande! Jag tycker inte heller att det som Torun läste upp ur T2:an är bekymmersfritt. Detta är svårt. Biståndsbedömningarna mellan stadsdelarna är ett gytter och en myrstack; vi talade lite grann om det tidigare. Bedömningarna görs på olika sätt, och man har utvecklat olika kulturer. Vi vet också att nycklarna kanske inte alltid slår rätt för enskilda äldre ute i stadsdelarna. Vi kan åtminstone konstatera att det inte är av ekonomiska skäl som Östermalm beställer färre boendeplatser. De går ju helt uppenbart med ett rejält överskott.

Vi har påbörjat en hel del saker och kommer att fortsätta nästa år. Det handlar om att se över biståndsbedömningen och ta reda på hur den ser ut och hur behoven av en generösare biståndsbedömning ser ut, exempelvis inom hemtjänsten, samt, framför allt, om att öka likvärdigheten mellan stadsdelarna. Här kommer inspektörerna att få ett nytt uppdrag. Detta är några exempel på det vi gör.

Anförande nr 114

T o r u n **B o u c h e r** (V): Jag tror att man ändå måste förstå att de besparingar ni gör på verksamheterna framför allt drabbar biståndsbedömningen. Jag sa detta i budgetdebatten också. Ni har gjort en hyfsad ökning när det gäller utförarverksamheterna, men besparingen drabbar beställarenheterna. Om beställarenheterna får det svårt kommer det också att drabba utförarna. Detta är inte helt enkelt. Jag håller med dig om att det också beror på kulturer – vi borde verkligen ta tag i det tillsammans. Men ni borde verkligen också se över nycklarna. Vi började diskutera det förra mandatperioden. De är lite bisarra, så det kanske också skulle hjälpa er. Lite tips bara!

Anförande nr 115

Borgarrådet **L i n d b l o m** (V): Detta blir lätt en budgetdebatt i miniatyr. Jag skulle helst vilja undvika det. Men jag skulle ändå vilja återkoppla till några saker som kom upp under budgetdebatten. Jag blev bland annat lovad 4 132 markanvisningar till nästa exploateringsnämnd den 12 december. Om vi tittar på vilka förhållanden som rådde under budgetdebatten ser vi att vi har ett årsmål på 9 500 bostäder och att det då var 5 368 bostäder, varav 2 526 hyresrätter – långt under årsmålet.

Jag blev alltså lovad 4 132. Jag har ägnat eftermiddagen åt att räkna ihop alla markanvisningar som är publicerade till nästa nämnd, och jag landar på 1 600, i runda slängar. Det är, med reservation för att några ärenden inte är publicerade ännu,

långt under de 4 132 markanvisningar som ni lovade. Det saknas 2 000 bostäder för att ni ska nå era egna bostadsmål.

Som jag sa förut förstår jag detta när det handlar om bostadsrätter. Konjunkturen har gått ned. När det handlar om hyresrätter är det inte lika begripligt. Allmännyttan får inte heller tillräckligt med markanvisningar för att nå era egna bostadsmål. Detta är också oroväckande med tanke på att om något skulle kunna fungera konjunkturdämpande är det ett allmännyttigt byggande.

Något som också bekymrar mig är att årsmålet gällande seniorbostäder inte nås. I år har 90 av 300 seniorbostäder blivit markanvisade. Detta tycker jag att ni ska uppmärksamma lite mer. Som jag har sagt flera gånger har vi en åldrande befolkning. Våra äldreomsorgskostnader kommer, allt annat lika, att öka med 38 procent fram till 2040.

Då ska vi för det första inte låsa fast oss i dyra hyreskontrakt. Oavsett om det är privat eller offentligt är det nämligen vi som betalar. Att gå in i dyra hyreskontrakt, som gör att vi kommer att hamna i ett högre kostnadsläge än i dag om fem tio femton år, är faktiskt dumt med tanke på att antalet äldre ökar. Men det handlar också om att vi, om vi hade satsat på seniorbostäder och på att underlätta flyttkedjor, både hade kunnat se till att fler äldre får komma till ett tryggt och anpassat boende och att vi skapar flyttkedjor som frigör lägenheter för till exempel barnfamiljer.

Detta duger helt enkelt inte. Ni måste faktiskt börja ge till exempel de allmännyttiga bostadsbolagen förutsättningar att nå de mål ni själva sätter upp för dem. Och ni måste börja se långsiktigt. Vi behöver få till flyttkedjor, och därför måste vi markanvisa fler seniorbostäder och ta krafttag för att dessa bostäder också får överkomliga hyror.

Många initiativ togs under förra mandatperioden, och man fortsätter att arbeta i enlighet med den inriktningen. Men jag ser inga nya förslag från den sittande majoriteten. Vi har föreslagit att tomträttsavgälden ska sänkas för seniorbostäder, vi har föreslagit att Fristad servicehus ska bli ett kollektivhusboende för äldre och vi har föreslagit olika typer av flyttjänster. Jag hör inget nytt från majoriteten, och det oroar mig verkligen.

Anförande nr 116

J o h a n N i l s s o n (M): Med den inledningen var det svårt att inte känna sig kallad, Clara! Först vill jag bara säga att Stockholm ska ha en hög bostadsbyggnadstakt, på både kort och lång sikt. Vi ska bygga en attraktiv och blandad stad, men också en klimatsmart och genomtänkt stad. Det tar lite längre tid och är lite mer komplicerat än att bara bygga hur mycket som helst, sett till kvantitet.

Men om vi går tillbaka till siffrorna i tertialrapport 2 är det mycket riktigt korrekt redogjort av dig, Clara. Med de ärenden vi nu har läst in inför exploateringsnämnden i december ligger vi någonstans runt 7 000 markanvisade bostäder. Vi i den grönbå majoriteten har höjt ribban och vill ha 10 000 markanvisade bostäder per år. Det kommer vi inte att nå i år; prognosen i tertialrapporten är 9 500. Jag sa i

budgetdebatten att den prognosen står sig, och det vågar jag nästan säga även nu. Det kommer att komma fler ärenden. Du utgår från en föredragningslista som ännu inte är helt publicerad.

Anförande nr 117

Borgarrådet **L i n d b l o m** (V): Det blir lite lustigt när man hela tiden blir lovad olika markanvisningar, men när det sedan väl kommer en kallelse med en föredragningslista är det ganska många av de 4 132 bostäderna som saknas. Jag vill påminna, Johan, om att vi har en akut bostadsbrist i dag. Människor kan inte flytta hemifrån, företag har svårt att rekrytera, par kan inte separera och äldre sitter fast tre trappor upp utan hiss. Då måste vi hålla en hög och jämn markanvisningstakt.

Men återigen – när det gäller till exempel allmännyttan kommer man inte med dessa markanvisningar att nå era egna mål om ett par år. Under budgetdebatten fick vi höra mycket om att allmännyttan når produktionsmålen – ja, på gamla markanvisningar. Detta riskerar att leda till ett kraftigt tapp i bostadsbyggandet för allmännyttan, vid en tidpunkt som kan sammanfalla med en kraftig lågkonjunktur. Det är inte en ansvarsfull ekonomisk politik eller bostadspolitik.

Anförande nr 118

F r e d r i k P e t t e r s s o n (S): Ordförande! För några dagar sedan uppstod återigen en situation liknande den som jag beskrev under budgetdebatten. Denna gång gällde det en ung, myndig kille, som inte längre orkade med sin kriminella livsstil. Det gick så långt att han valde att försöka avsluta sitt liv. Orsaken är att han har narkotikaskulder och ombetts att skjuta en annan person i knät för att betala sin skuld. Men han ville inte skada någon. Denna kille är hemlös då han har utsatts för våld i hemmet. Han bor i parkeringshus för att gömma sig och för att skydda sig från vinterregnet.

Detta är ett nytt exempel på stadens misslyckande när det gäller trygghetsskapande åtgärder och stöd för livsstilsförändring. Har minskningen av resurser till stadsdelarna inneburit att chefer överprövar socialsekreterares beslut? I så fall har vi ett funktionsfel. Vi har under det senaste året erfarit hur utsatta personer i större utsträckning inte får de insatser de borde ha rätt till. Utifrån det sociala perspektivet ställer jag mig tveksam till att staden delvis skulle ha uppnått målen för att vara trygg, säker och välskött.

Den unga killen har fått avslag med motiveringen att han kan bo hos pappan. Men denna kille behöver inte mer våld. Han behöver värme och kärlek. Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas reservation.

Anförande nr 119

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Ordförande och fullmäktige! Stadsdelsnämnderna prognostiserar 60 miljoner kronor i underskott inom individ- och familjeomsorgen. Bara Rinkeby-Kista har ett underskott på 12 miljoner. Som tidigare har sagts här i talarstolen tror man att det beror på hög ärendetillströmning,

komplexa ärenden och höga placeringskostnader, både på barn- och ungdoms- och på vuxensidan.

Det var det här året som ni tyckte att ni hade råd med en skattesänkning för att det ändå gick att bibehålla kvaliteten och satsa på kärnverksamheten. Det här året kände ni alltså att en skattesänkning var befogad. Nu talar ni om att det nästkommande år kommer att bli hårdare och svårare tider och att vi kommer att få prioritera hårdare. Men höj skatten då! Jag tycker faktiskt att det är rimligt. Om man går ut och säger att man hade täckning för skattesänkningen men att det nu blir hårdare tider får man kanske backa på det.

Jag pratar med socialsekreterare som får sitta med ekonomiconrollern för att förklara hur de ska kunna göra kortare och färre placeringar. Är det rimligt att vi i den här staden har socialsekreterare som måste bevisa saker för ekonomiconrollern eller uppmanas att komma på egna idéer om hur de ska placera mindre? Hur ska vi kunna ha en socialtjänst som blir attraktiv att jobba i och som dessutom kan fullgöra sitt uppdrag att säkerställa att barn, ungdomar och vuxna inte utsätts för våld och får den hjälp de behöver om socialsekreterarna ska sitta och försvara sina beslut för den som har hand om ekonomin?

Jag hoppas att ni kommer att backa på denna punkt. Under våra år i majoritet satsades 300 miljoner på barn- och ungdomsvården för att täcka upp de hål som ni hade skapat under er tid vid makten. Men storsatsningarna behöver fortsätta. Jag vet att det finns en skyddsfond och att det görs saker, men det kommer inte att räcka. Vi har en socialtjänst som ansvarar för människors liv. Upplevelsen av att man inte får rätt hjälp kan inte förklaras bort. Vi måste fortsätta satsa ordentligt, för annars kommer vi att få se precis de resultat som Anna König Jerlmyr blev varnad för 2012. Vi kommer att få se den utvecklingen om vi inte fortsätter satsa stort på socialtjänsten. Jag tycker att detta måste prioriteras framför att sänka skatten.

Anförande nr 120

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag tycker att man ska vara lite försiktig med att peka finger när det gäller exempelvis vem som bär ansvar för gängkriminaliteten och skjutningarna. Detta är en utveckling vi ser i alla svenska storstäder och på många andra håll runt om i Sverige just nu. Det finns nog många olika orsaker till detta, så jag tycker att man ska vara lite försiktig med den typen av polarisering.

Jag kan däremot säga att IOF:en i stadsdelarna har ett underskott. Det är viktigt att man ska kunna ta placeringar, och därför är skyddsfonden viktig. Vi tillför nästa år totalt 120 miljoner kronor till IOF:en. Det innebär att man kommer att kunna täcka underskottet. Det fanns värre underskott under förra mandatperioden, men det har jag som sagt redan tydliggjort.

Vi sänker inte skatten i år. Det finns givetvis ingen möjlighet till det. Nu måste vi fokusera på att få ut så mycket kvalitet som möjligt i vår verksamhet. Det är klart att 5 miljarder, som vi varje år betalar ut från Stockholm, verkligen hade behövts i ett

läge där kommuner får ta allt högre kostnader för att staten skjuter över ansvaret på kommunerna.

Anförande nr 121

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag får inte ihop det, Anna. Du säger att kommunen verkligen hade behövt dessa pengar. Ni sänkte inte skatten nu, men ni har ju sänkt skatten sedan ni kom till makten; det är vi ändå överens om. Jag förstår att det inte skulle täcka 5 miljarder. Men du är inte statsminister utan finansborgarråd, så det du kan göra kan du göra här. Du kan inte skjuta över det ansvaret på någon annan. Du har ändå sänkt intäkterna till Stockholm här och nu.

Anförande nr 122

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Jag vill bara upprepa att det som skjuts till i nästa års budget är 101 miljoner plus 20 miljoner. De 101 miljonerna motsvarar 4,5 procent, och sedan tillkommer 20 miljoner för att man ska kunna ta de tyngsta fallen. Det är klart att skattesänkningen innebär ett antal hundra miljoner, som måste finansieras. Det kan vara en rimlig avvägning när vi nu går in i en mildare konjunkturedgång. Då är det viktigt att hålla hjulen igång. Jag konstaterar också att det i många budgetförslag inte precis är socialtjänsten som det regnar pengar över, utan det är andra verksamheter.

Anförande nr 123

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Vi regnade lite pengar över socialtjänsten i vårt budgetförslag. Vi talar ofta om barn- och ungdomsplaceringar, och det är jätteviktigt. Men jag kan också konstatera att ni tillför 6 miljoner för placeringar av våldsutsatta, och jag tror att jag vet en stadsdel som skulle kunna göra av med dem själv. Jag vill ärligt talat flagga för att det inte kommer att räcka.

Jag tycker att det är bra att ni fortsätter med den handlingsplan för socialsekreterare och biståndsbedömare som vi initierade. Men en handlingsplan kommer inte att åtgärda en arbetsmiljö där man inte hinner göra sitt jobb eller där man inte får ta de beslut man tror på för att pengarna sätter stopp. Jag vill verkligen uppmana till att titta ordentligt på stadsdelarna. Jag tror inte att du kommer att tycka att det var värt skattesänkningen.

Anförande nr 124

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande och fullmäktige! Jag har lyssnat lite på denna debatt och konstaterat att det är en viss förlängning av argumentationslinjen under budgetdebatten. Allt som Socialdemokraterna har gjort har varit rätt, och allt som vi andra har gjort har varit fel. Valeskog ser, sin vana trogen, till att köra sifferexercisen. Jag är inte säker på att den är särskilt framgångsrik på sikt, för det blir väldigt tjatigt.

Men jag tvingas ändå bemöta sifferexercisen från Valeskog. Låt oss börja med de tusentals bostäder som majoriteten sägs ha stoppat. Det handlar om 372 bostäder; vi

lovade före valet att göra vad vi kunde för att de inte skulle genomföras. Det rörde sig om en ovarsam exploatering i områden där det absolut inte fungerade att bygga på det sätt som Socialdemokraterna pressat fram för projekten. Det är alltså 372 bostäder.

Vi höjde programmet för Sköndal med 700 bostäder. Om man räknar som Valeskog skulle man kunna säga att vi ligger lite på plus där. Men så enkelt är det inte, för det handlar om olika skeden.

Men det finns också ett antal ärenden som vi har tyckt bör bearbetas, där det egentligen bör kunna fyllas på med fler bostäder men också arbetas på ett annat sätt än Socialdemokraterna gör. Socialdemokraterna talar nämligen, så som också framkom väldigt tydligt under budgetdebatten, i huvudsak bara om volym och sällan om kvalitet. Detta är en brist i stadsbyggnadsdebatten – jag tror att det är viktigt att man talar mer om kvalitet på alla sidor i politiken. Det är viktigt för väljarna och för dem som ska bo här i staden framöver att man nämner lite mer om hur ett hus ska smälta in i det sammanhang där det ska stå.

Jag kan också konstatera att det under debatten har talats mycket om vad som komma skall vid de kommande nämnderna. Jag har uttryckligen sagt att jag tycker att det är olyckligt att det kommer väldigt många bostäder i slutet av året, av diverse utredningsorsaker och beroende på remisshantering. Men vi vet att över 4 000 bostäder kommer på stadsbyggnadsnämnden i december och att ett antal markanvisningar är på väg fram. Det blir ganska meningslöst att i en tertialrapport prata om vad som kommer. Vi kommer alla att veta om ett par veckor. Så lugna er lite vad gäller den delen, och gläds åt att vi fortfarande håller en hög bostadsbyggartakt i den här staden!

Anförande nr 125

Ulf Walther (S): Borgarrådet gillar inte Socialdemokraternas sifferexercis. Men vi kanske i så fall ska titta på dina egna tjänstemäns exercis. Vi har i T2:an stadens mål 2.2: Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov. Detta mål markeras som delvis uppfyllt; det framgår på sidan 50. Det är alltså gulmarkerat i ett trafikljus med rött, gult och grönt.

Men av de tio indikatorer eller delmål som ligger till grund för detta mål och skulle visa att det är delvis uppfyllt är bara tre delvis uppfyllda. Inget är grönt och helt uppfyllt, och sju är röda. Vore det inte mer klädsamt om också T2:ans slutsammanfattning speglade det misslyckande som er bostadspolitik faktiskt är och att målet markerades som ej uppfyllt?

Anförande nr 126

Borgarrådet Larsson (M): Om vi till exempel tar markanvisningar, där ni själva valt siffran, kan jag konstatera att vi de senaste åren då ni har styrt har legat på 8 651 år 2017 och 6 404 år 2018. Om vi når nästan 10 000 eller kanske 9 000 – om ett par veckor får vi den exakta siffran – kanske vi inte riktigt har nått vårt mål, och då är det

detta ni kritiserar som katastrofen i bostadspolitiken. Men vi har faktiskt ändå lyckats bättre när det gäller antalet markanvisningar. Det tycker jag är positivt. Men det stämmer att vi har satt höga mål, och vi ska kämpa för att nå dem även på markanvisningssidan.

Anförande nr 127

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Vi kan diskutera siffror, men vi har som sagt svart på vitt när det gäller hur det ser ut i detta ärende och även i våra nämnder fram till årsskiftet. Det rör sig i bästa fall om en halvering jämfört med uppsatta mål när det gäller godkända bostäder i planer, om ni nu godkänner planerna. Det har ju visat sig att den blågröna majoriteten har sorterat bort många projekt under resans gång. De siffror jag tidigare har använt har varit betydligt högre än borgarrådet nämner. Beslutade projekt har försvunnit, andra projekt vill ni minska och en del är villkorade, som jag sa.

Men det är ett allvarligt problem när minskningen blir så här stor, om det fortsätter. Det måste även borgarrådet hålla med om. Om man sätter upp 10 000 som målsättning varje år och till och med ökar kommande år men sedan har stora problem att få fram projekten därför att man skjuter upp eller stoppar dem – båda delarna förekommer – i så pass stor utsträckning måste det vara ett politiskt problem som borde bekymra borgarrådet. Eller bekymrar dessa siffror inte alls borgarrådet?

Anförande nr 128

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det är sällan jag hör Jan Valeskog säga: Gratulerar, kära grönblå majoritet, till att ni faktiskt har lyckats med 10 000 start-pm! Det är nämligen det första steget, och du kritiserade i ditt första inlägg att vi inte ens lyckas nå upp till det första steget i stadsbyggnadsnämnden. Men det gör vi ju. Det är viktigt att vi håller takten och klarar av alla delmål på vägen.

Men vi har i tertialrapporten en noggrann beskrivning av varför vi uppenbarligen inte når upp till mer än 5 000, vilket jag ändå tycker är en hyfsad siffra. Men vi når inte upp till mer än så i detaljplanerna i år. Det finns förklaringar till detta. Det står att läsa – jag tänker inte dra det igen. Men det förvånar mig att du får detta till att enbart handla om de negativa siffrorna. Du lyfter aldrig fram det som vi faktiskt klarar av i det rådande konjunkturläget.

Anförande nr 129

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Fru ordförande! Jag tycker att det, när man läser i tertialrapporten, är tydligt att den grönblå majoriteten under detta år har lagt en väldigt stabil grund för att hantera de utmaningar men också de behov som Stockholm har. Detta gäller arbetsmarknaden – vi talade tidigare om mixen av nära samarbete med företagen vad gäller Integrationspakten, en förbättrad vuxenutbildning och det som krävs för ett tätare samarbete mellan stadsdelsnämnderna, jobbtorgen och Arbetsförmedlingen för att få till fler jobb i Stockholm.

Vi lägger också en stabil grund för att kunna göra de samhällsinvesteringar som vi behöver göra i Stockholm. Ibland låter det som att det skulle handla om någon typ av allmän privatiseringsiver när vi talar om att på ett mer ansvarsfullt sätt skapa utrymme för att göra investeringar. Det har ingenting med detta att göra, utan det handlar om att vi ser att det finns tydliga investeringsbehov i Stockholm och behöver skapa utrymme för det, utan att nödvändigtvis bygga på en skuld år ut och år in.

Jag har lyssnat på denna debatt och försökt förstå hur Socialdemokraterna ställer sig. Jag tror att vi ser samma behov av samhällsinvesteringar, men det är nästan som i frågan om Bromma flygplats. Man vill stå på båda sidor. Där är man för och emot flyget ungefär samtidigt, bara på olika platser, och här är man för och emot en ansvarsfull ekonomisk politik. Man säger att man är orolig för att skulderna ökat under vår tid i majoritet men budgeterar själv för högre lånebehov. Man varnar för en ekonomisk utveckling men driver också kampanj mot de grönbåls förslag för att skapa det utrymme som behövs för att få en större investeringsvolym.

Vi har också diskussionen om arbetsmarknadspolitiken. Som jag nämnde inledningsvis tror jag att just den typen av kombination – Integrationspakten, nära samarbete med näringslivet, en väl fungerande vuxenutbildning med tydlig prestationsersättning – är något av det viktigaste för att få detta att fungera.

När det gäller arbetsmarknadspolitik överlag tror jag också att subventionerade anställningar kan vara en pusselbit. Men jag tror inte att det är den enda pusselbiten, och jag tror inte nödvändigtvis att det är där Stockholm ska lägga mest krut, inte minst eftersom det finns rätt mycket subventionerade anställningar. Jag tror snarare att vi skulle kunna ha ett ännu bättre samarbete med Arbetsförmedlingen och använda deras åtta olika varianter för att få bättre utväxling på det vi gör.

Låt oss alltså gå fram med den mer resultatfokuserade och hållbara ekonomiska politik som de grönbåls föreslår och den mer effektiva jobbpolitiken!

Anförande nr 130

S a l a r R a s h i d (S): Fru ordförande! Vad gäller Integrationspakten välkomnar vi självklart alla typer av samverkan där man på något sätt närmar sig näringslivet och hittar nya sätt att få till fler arbetstillfällen. Men detta måste självklart ske i samband med att man inte skär ned på de viktiga insatser som har varit bra för arbetsmarknadsnämnden och visat god evidens och goda resultat.

En enkel fråga till dig, Johan: Vi får nu höra att stadsdelsnämnderna och jobbtorgen inte längre kan ha de trepartssamtal som man tidigare har haft och som gett goda resultat. Tycker du att detta är ett bra sätt för våra verksamheter att gå framåt och ge fler människor chansen att komma i arbete?

Anförande nr 131

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Fru ordförande! I frågan om god evidens när det gäller Stockholmsjobben har det mig veterligen skett *en* utvärdering, där man tittade på hur det såg ut för rätt många år sedan. Vad jag har sett finns det ingen utvärdering

av exempelvis de Stockholmsjobb som togs fram under den förra majoriteten. Vi vet också utifrån övergripande ekonomisk forskning att subventionerade anställningar är bra på vissa sätt. Men de skapar en hel del undanträngningseffekter, så de är inte utan problem om de är det allena bärande.

Vad gäller samarbetet mellan jobbtorg och stadsdelsförvaltningar tycker jag att det vilar ett stort ansvar på alla ordföranden, i alla stadsdelsnämnder, att ha tydliga uppföljande samtal med varenda direktör för att se hur just det arbetet kan förbättras, vad det är som brister och hur man kan loopa in krav på tätare diskussioner med Arbetsförmedlingen. Andra kommuner har lyckats pressa tillbaka arbetslöshet och bidragsberoende, och den vägen tycker jag att man borde gå även i Stockholm.

Anförande nr 132

Å s a O d i n E k m a n (S): Fru ordförande! Den politik som förs i dag lägger grunden och förutsättningarna för politiken under flera år framåt. Det är därför denna debatt är så viktig. Jag vill lyfta denna problematik i relation till två frågor.

Den första är bostäderna. Jag vill instämma i allt som sagts av mina partikollegor om bland annat det urusla utfallet gällande detaljplaner. Men jag vill särskilt tala om markanvisningar. Det som syns i utfallsrapporten är hur svårt det är för denna majoritet att nå sina mål. Det som inte syns är hur eftersatt särskilt allmännyttan är när det gäller just markanvisningar. Det finns en anledning till detta. Under den förra mandatperioden hade vi ett särskilt mål för markanvisningar till allmännyttan eftersom vi tycker att allmännyttan är särskilt viktig. Det målet togs bort av den här majoriteten. När vi sitter och räknar ser vi att detta får effekter på antalet markanvisningar. Till och med den 31 augusti hade 455 bostäder i allmännyttan markanvisats. Jag förstår ärligt talat inte hur de allmännyttiga bostadsbolagen ska ha en sportslig chans att nå de bostadsmål ni själva sätter upp.

Ni förklarar gärna bort era dåliga resultat i bostadspolitiken i övrigt med hänvisning till en sviktande marknad. Detta talar för att allmännyttan borde få ta ledartröjan. Tyvärr gör ni tvärtom. Ni sänker ambitionsnivån men lyckas trots det inte nå upp till den. Detta kommer tyvärr att påverka bostadsbyggandet, inte bara under denna mandatperiod utan även under åren därefter.

Den andra fråga jag vill tala om är skolan. Kommunfullmäktige har ju precis beslutat om budget för 2020. En av de delar som väckte absolut mest kritik även utanför denna sal var nedskärningarna inom skolan. De är oroväckande i sig. Ännu mer oroande är det att läsa T2:an. Man går back 132 miljoner inom utbildningsnämndens område. Man täcker upp för detta genom att gå in i resultatfonden, men man går ändå back 25 miljoner. Året innan er svältkur på utbildningsområdet inleds har man alltså så här stora underskott och så här dåliga förutsättningar.

Som sagt – den politik som förs i dag lägger grunden för politiken under flera år framöver. Jag kan bara beklaga att det är utfallet i det här delårsbokslutet som lägger just den grunden.

Anförande nr 133

M a r t i n H a n s s o n (MP): Fru ordförande! Jag vill bara understryka att vi når produktionsmålet för allmännyttan på 1 500 i år. Detta är viktigt att komma ihåg. Det är samma nivå som vi höll till exempel 2015, när vi också låg runt de siffrorna. Det har varit lite färre markanvisningar till allmännyttan i år. Det har delvis berott på att väldigt många markanvisningar och detaljplaner har varit på rull hos allmännyttan. Det viktiga har varit att kunna leverera enligt produktionsmålen och verkligen kunna prioritera de frågorna. Men nu kommer 2020, och markanvisningarna till allmännyttan måste då självklart öka.

Anförande nr 134

Å s a O d i n E k m a n (S): Fru ordförande! För det första vill jag säga att markanvisningarna handlar om våra förutsättningar för bostadsbyggandet framöver. Huruvida vi når våra mål i dag är en separat diskussion och bygger mycket på den politik som fördes av den föregående majoriteten.

Det andra du säger handlar om att vi i grunden har olika syn på allmännyttan och bostadspolitiken. Jag kan tycka att ni borde revidera er syn med tanke på det ni säger om en sviktande marknad för bostäder i övrigt. Det borde tala för att ni skulle ändra er och faktiskt satsa på att höja ambitionsnivån, om det nu är så svårt i övrigt. Jag får tyvärr konstatera att ni inte bara väljer att inte göra det utan dessutom med er politik har väldigt svårt att nå de lägre ambitionsnivåer ni sätter upp.

Anförande nr 135

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Jag vill fortsätta på ungefär samma spår som Åsa var inne på men rikta in mig på ett annat mål i bostadspolitiken. Förra veckan träffade jag medlemmar i Byggnads. De berättade om den ilska som finns i många av landets byggbodas. Trots att det byggts rekordmycket de senaste åren saknas det fortfarande bostäder som medel- och låginkomsttagare har råd med. Jag kan verkligen förstå den frustration som byggnadsarbetare känner efter att ha spenderat ett helt yrkesliv med att bygga bostäder för att sedan, när det är dags för deras egna ungar att flytta hemifrån, mötas av en bostadsmarknad som domineras av bostäder som unga inte har råd med.

Hundratusentals unga vuxna bor hemma ofrivilligt. Studenter tvingas tacka nej till studieplatser för att det finns för få studentboenden. Andra tvingas tacka nej till ett nytt jobb på grund av att de inte har råd att flytta. Vi vet också att varje ombildningsvåg förlänger Stockholms bostadskö med ytterligare några år.

Bostadsbristen är något som vi socialdemokrater tog på stort allvar när vi var i majoritet. Därför prioriterade vi bostadsbyggandet och byggandet av hyreslägenheter med rimliga hyror – en prioritering som ledde till byggregord i Stockholm och till att jag denna vecka får hundratals nya grannar när Stockholmshusen i Norra Ängby färdigställts.

Det är glädjande att den blågröna majoriteten har fått ihop ett större antal markanvisningar inför onsdagens exploateringsnämnd även om ni fortfarande ser ut

att missa målet med ca 20 procent, trots att det skruvats ned. Markanvisningarna är, precis som Åsa var inne på, viktiga eftersom de är en förutsättning för att kunna bygga. Men exakt hur många bostäder stockholmarna kan räkna med går bara att utläsa i detaljplanerna. Tittar stockholmarna där riskerar de att bli djupt besvikna. Vi går in i december 2019 och har endast 1 500 bostäder i godkända detaljplaner, att ställa mot målet på 10 000.

I ljuset av dessa usla bostadssiffror blir byggarbetarnas ilska och frustration alltmer befogade. Var ska byggarnas barn bo?

Anförande nr 136

Ulf Walther (S): Det blir mycket kritik här i dag. Men vi kanske ska backa ett steg och, som borgarrådet Edholm sa, komma ihåg all den fina verksamhet som faktiskt sker i kommunal regi och ibland av privata utförare. Det är mycket bra som görs också.

Men jag vill ändå återvända till kritiken. Jag har en fundering och en fråga till finansborgarrådet, som rör ersättningen till stadsdelsnämnderna för barn, kultur och fritid. I budgeten för 2019 minskade ni grönblå ersättningen till stadsdelsnämnderna för den post som gäller barn, kultur och fritid med 65 miljoner kronor jämfört med 2018 när vi socialdemokrater var med och bestämde. Tar man bort demokratimedlen, som ni inte gillar, är minskningen fortfarande 25 miljoner. Detta är också innan man räknar bort ett par procents utebliven kompensation för ökade löne- och lokalkostnader, så underskottet är ännu större.

När vi nu tittar i T2:an, som vi debatterar, ser vi att stadsdelarna dessutom verkar gå plus med 6–7 miljoner på barn, kultur och fritid. Man kan lura sig och tänka att detta är bra. Men den andra sidan av myntet är att ytterligare 67 miljoner kronor inte har använts i verksamhet för barn, unga, kultur och fritid.

Samtidigt som jag läser detta hör jag från kollegor i stadsdelarna att till exempel parklekarna i Skarpnäck numera i princip skulle vara stängda, om det inte vore för ideella föreningar som håller symboliskt öppet. I Farsta planerar stadsdelen att stänga två parklekar och även Västboda fritidsgård. Jag tror inte att barnen och ungdomarna har blivit mindre krävande bara för att Moderaterna styr i dessa stadsdelar.

I min stadsdel, Enskede-Årsta-Vantör, är nu Rågsveds ungdomsgård stängd sedan två veckor. Att stänga den tillfälligt var ett beslut som jag där och då tyckte var riktigt eftersom det uppstått ordningsproblem. Men det blir ett tecken på handlingsförlamning när den inte har öppnat två veckor senare och det inte finns något besked eller någon plan för hur och när den ska öppna.

Dessutom – nu kommer vi till budget – går ryktet att timanställd personal har blivit varslad. I en situation där tät bemanning verkligen behövs mer än annars ska personal alltså plockas bort. Ersättningarna är ju lägre än förr.

Vakter och kameror kommer aldrig att vara tillräckligt för att skapa framtidstro eller trygghet i våra förorter. Det är bara en social politik som kan göra det. Där är det

förebyggande arbetet så viktigt. Men när ni stänger fritidsgårdar och parklekar, eller inte klarar av att återöppna dem, och dessutom ska säga upp personal plockar ni bort en viktig bit i samhällsbygget.

Jag har därför en fråga till finansborgarrådet. Jag förstår att du inte kan dessa exempel, men är vi i varje fall överens om att fritidsgårdarna är viktiga i det förebyggande arbetet och trygghetskapandet i våra stadsdelar? Och i så fall, hur tror du att fritidsgårdarna får bättre möjlighet att hålla öppet när er politik har sänkt stadsdelarnas ersättning under 2019?

Anförande nr 137

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Det är intressant att höra Socialdemokraterna tala om pris- och lönekomp, som man aldrig någonsin hade i sin egen budget.

Faktum är att vi tidigare sett att stadsdelar flyttat över budgetmedel från exempelvis barn och kultur till IOF:en därför att det har varit underskott där. Nu säkerställer vi att vi tillför medel, totalt 120 miljoner, till stadsdelarnas IOF för att sådana här överflyttningar inte ska ske i den utsträckning vi har sett tidigare. Men vi återkommer som sagt till detta.

Det kommer att vara en stram budget. Men trots detta tillför vi totalt 1,3 miljarder till budgeten jämfört med förra året.

Vissa parklekar måste läggas ned därför att de har enorma brister när det gäller underhåll. Jag hörde om en parklek i Stockholm som kallas för "rättleken". Det är alltså uppenbart att det finns brister som måste åtgärdas. Fritidsgårdar kan vara jättebra men kan också ha motsatt effekt. Det beror på styrningen av fritidsgården, visar forskning som jag har tagit del av.

Anförande nr 138

U l f W a l t h e r (S): Vi kan laborera med pengar fram och tillbaka och flytta runt. Men man kan också som politiker välja att höja blicken. I fredags var jag ute och nattvandrade i Rågsved tillsammans med en ideell förening som heter Projekt Rågsved. Mitt under promenaden tillsammans med jättemånga morsor från moskén i Rågsved sker skottlossning och två personer blir skjutna. Vi går snabbt ned mot Rågsveds centrum – ett av dessa nedgångna centrum, som råkar vara ägt av en privat fastighetsägare, som du kanske har hört. Där står ett gäng 17-åriga grabbar, som berättar för oss att de brukar hänga på fritidsgården. Nu står de ute i vinternatten och kommer inte in. De har ingenting att göra och drar in på tobaksaffären, ut igen och runt i centrumet, samtidigt som det sker en skottlossning i området. Fritidsgården är stängd och igenbomrad, och de får inget besked.

Det går inte att bedriva denna politik i dag och sedan på ett trovärdigt sätt återkomma om flera år och undra varför otryggheten och orättvisorna har ökat i våra förorter. Det går inte ihop.

Anförande nr 139

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Till att börja med har jag noterat att det i debatten har diskuterats mycket om fler bostäder. Jag kan inte låta bli att nämna att Socialdemokraterna i dag har idkat viss självkritik, vilket måste uppmärksammas i denna sal. Karin Wanngård har skrivit en debattartikel om det statliga investeringsstödet för hyresrätter. Det som fascinerar mig är kanske inte stödet i sig utan att Karin Wanngård så tydligt verkar anse att hennes egen regering inte utformat stödet så att det går att använda i Stockholm.

Det är jättebra att detta uppmärksammas från S-håll. Detta är precis den kritik vi har fört fram från exempelvis Moderaternas håll under flera år. Det nämns också uttryckligen i artikeln att konsekvensen av detta blir att färre lägenheter byggs totalt. Då kan jag tycka att det är lite anmärkningsvärt att man står här och angriper oss i den grönbå majoriteten för att det byggs för lite.

Men låt oss i stället ha denna relevanta diskussion om investeringsstödet och, tycker jag, givetvis också om det senaste amorteringskravet, som tydligt hämmar bostadsbyggandet mot bakgrund av det statliga investeringsstödet. Detta är en diskussion på nationell nivå som vi inte ska gå in i för mycket i den här kammaren; det förstår jag verkligen. Det är ju i riksdagen som detta beslutas.

Vi har dock här ett förslag från Socialdemokraterna om att minst hälften av nyproduktionen ska vara hyresrätter men att 25 procent skulle ha lägre hyror och byggas med hjälp av bland annat investeringsstödet. Detta blir ett orealistiskt mål mot bakgrund av det som uppmärksammats i debattartikeln i dag. Vår kritik har gällt just det. Nivån för detta är inte tillräckligt anpassad efter Stockholms behov. Det kan man tydligt se eftersom antalet projekt inte blev tillräckligt högt.

Eftersom jag har lite tid kvar vill jag också när det gäller tertialrapporten uppmärksamma att vi i fastighetsnämnden verkligen tar tag i de skenande kostnaderna under förra mandatperiodens socialdemokratiska styre. I budgeten för det här året ingår en rad olika uppdrag som handlar om att förbättra fastighetsnämndens arbetssätt. Det arbetet är igång.

I tertialrapport 1 uppmärksammades också att fastighetsnämnden ska intensifiera arbetet med att ta fram en handlingsplan för att hantera en effektiviseringspost. Något jag särskilt kan uppmärksamma där är att förvaltningen numera använder sig av ett nytt projektsystem, som också innehåller ett nytt dokumenthanteringssystem. Detta innebär att det blir mycket lättare att när man arbetar i projekt hitta nedlagda kostnader, budget, fattade beslut, ritningar med mera.

Sammantaget har det verkligen skett en omorganisation som syftar till att spara in på kostnader, effektivisera arbetet och se till att projektprocesserna blir bättre och att vi riskhanterar bättre i fastighetsprojekten. Detta har varit väldigt nödvändigt.

Anförande nr 140

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Du ville diskutera investeringsstödet. Jag får väl börja med att tacka så mycket för att du läser mina

artiklar i tidningen. När det handlar om utformningen av investeringsstödet var det bra att man införde stödet under förra mandatperioden. Vi uppväktade redan då regeringen för att få till stånd en ökning av investeringsstödet och lyckades därmed också få in en del projekt i Stockholm som fick investeringsstöd. Som investeringsstödet var utformat generellt för hela landet var det inte riktigt applicerbart på Stockholm. Jag anser att man kan skruva ännu mer på det för att få fram lägenheter.

Men till syvende och sist handlar det om att vi i denna sal eller i exploateringsnämnden fattar beslut om markanvisningar så att vi de facto får fram byggplanerna. Min fråga är: Vad görs nu för att vi ska få fram ännu fler bostäder i Stockholm?

Anförande nr 141

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Det har diskuterats mycket kring hur vi jobbar med detta. Vi har höga mål för fler bostäder, och vi jobbar hårt i alla processer. När det exempelvis gäller start-pm kan vi visa på att målen nås.

Men det är viktigt att uppmärksamma när Socialdemokraterna tänker om åt rätt håll. Därför tycker jag att artikeln är värd att uppmärksamma eftersom den handlar just om investeringsstödet. För mig som moderat – vi har på nationell nivå varit kritiska till systemet – är det med tanke på hur mycket utdelningsskatt vi betalar här i staden naturligt att det stöd som nu finns ska komma stockholmarna till del. Då är det viktigt att man har en sansad diskussion om att den nivå som gällt inte har varit tillräcklig. Vi får nu signaler om att man inte kommer att lämna denna otillräckliga nivå när man inför stödet igen, och det tycker jag är problematiskt.

Anförande nr 142

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag har två frågor. Den ena kanske vi fick höra svaret på – det handlar om de totalt ungefär 4 000 Stockholmshusen, varav många kommer framöver. Det besked vi fick nu var att Stockholms stad inte kommer att använda investeringsstödet om det inte höjs från nivån på 1 150 kronor. Är detta rätt uppfattat, eller kommer borgarrådet att göra allt för att se till att använda stödet för det vi kan påverka själva, nämligen våra sammanlagt ungefär 4 000 Stockholmshus inom allmännyttan? Det var den ena frågan.

Den andra frågan handlar om fastighetsnämnden. Borgarrådet talade om ansvarstänkande i ekonomin. Jag nämnde i mitt anförande förut Vårbergs IP, där ni skjuter upp projektet minst ett år och indexuppräknigen på grund av tidsförskjutningen kostar 15–20 miljoner. Dennis Wedin kommer likt Gudrun Schyman bevisligen att bränna upp en massa pengar på torget. Varför?

Anförande nr 143

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Det ska absolut inte brännas några pengar, framför allt inte som man gjorde under förra mandatperioden, när exempelvis Östermalmshallen svällde från 585 miljoner till över 1 miljard kronor, kostnaden för

Liljevalchs konsthall tredubblades och Stadsbibliotekets renoveringsbehov ignoreras.

När det gäller Vårbergs IP har vi inget annat besked än att projektet rullar på. Vi kommer att vidta åtgärder inom ramen för projektet under året.

Gällande investeringsstödet är beskedet entydigt. Vi betalar här i kommunen varje år 5 miljarder i Stockholmsskatt. Givetvis ska vi då se till att ansöka om de medel som kan komma stockholmarna till del. Problemet med investeringsstödet har varit att det inte kommer stockholmarna till del för att nivån är för låg för att det ska vara applicerbart på Stockholm. Detta måste ändras nationellt.

Anförande nr 144

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Debatten om T2:an har alltid samma spännande dynamik i och med att vi i december talar om hur det såg ut den sista augusti. Alldeles nyss har vi fattat beslut om budgeten för kommande år. Ibland blir det lite rörigt när det gäller var vi är någonstans i alla frågor.

På klimatområdet blir det ännu värre då redovisningen i princip handlar om 2018 och inte augusti i år. Vi har en redovisning av miljöprogrammet som ligger med, och vi kan konstatera att mycket har hänt. Men vi har enorma utmaningar på klimatområdet, och det är extra centralt just den här dagen, när klimattoppmötet inleds.

Vi har visserligen klarat våra utsläppsmål för 2018, och vi vet faktiskt också att vi klarar våra utsläppsmål för 2019 då vi nådde de målen redan 2018 – vi kom ned till 2,2 ton CO₂ per person. Detta är glädjande, men det behövs mycket mer på detta område. Vi ser att utsläppsminskningarna framför allt beror på förändringar när det gäller fossila bränslen som används vid uppvärmning; det är jättebra!

Men när vi kommer till mitt eget område är det inte lika roligt. T2:an säger att det finns en viss oro och osäkerhet inom transportsektorn gällande bland annat trafikarbetet och genomslaget för förnybara transportmedel. Det stämmer att det är ett problem. Vi måste lösa detta om vi ska komma ned till de utsläppsmål vi har för 2030.

Men jag vill ändå peka på att det framgår av dokumenten att vi har lyckats med att få trafikarbetet, det vill säga hur mycket man kör i stan, att stabilisera sig. Det låg 2018 i princip på noll, vilket är glädjande. Även om analyserna inte är helt klara kan vi också se – det står inte i dokumenten men hade varit intressant att ha med – att trafikarbetet i dag ser ut att gå ned för 2019. Vi får se när de har räknat klart. Det skulle innebära att vi har en trend för stadens arbete som vi inte har sett på många år, i princip nästan inte sedan den tid vi utgår från när vi beräknar utsläppsnivåerna eller hur mycket man ska köra.

Vi har ett klimat- och miljöprogram som är ute på remiss, och därmed är det fortsatta arbetet med detta på gång. Jag vill bara under mina sista tio sekunder nämna att vi genom beslutet i dag också kan sluta avtalen för tunnelbaneutbyggnaden, vilket är otroligt glädjande.

Anförande nr 145

A r v i d V i k m a n (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! För några veckor sedan skrev 14 polischefer en debattartikel. Syftet var att bredda synen på trygghetskapande arbete, och jag skulle vilja inleda detta anförande med att läsa upp ett citat: ”När vi poliser kommer in i bilden är det ofta försent. Det förebyggande arbetet är främst kommunens och lokalsamhällets ansvar. Ny offensiv lagstiftning är välkommen men det är genom att ungdomarna utbildas, blir sedda, hörda och bekräftade som vi kan komma till bukt med problemen.”

Detta stärker precis den bild som vi socialdemokrater har av trygghetsarbetet. Det arbetet kräver att samhället sätter in insatser här och nu, men också, och kanske framför allt, att vi gör det på lång sikt. Mycket av det förebyggande arbetet sker också i dag ute i våra stadsdelar. Det handlar om ungdomsgårdar, där ungdomarna kan få en meningsfull fritid och träffa vuxna som är förebilder. Det handlar om fältassistenter, som möter unga både i skolan på dagarna och på gatan på kvällarna. Det handlar om socialekreterare som möter familjer och ungdomar som har hamnat snett. Det handlar om meningsfulla fritidsaktiviteter och kultur, och det handlar förstås om en bra förskola.

Därför var vi oroliga inför det här året, när stadsdelsnämnderna fick en försämrad budget. Beskedet var att stadsdelsnämnderna skulle lösa detta genom att prioritera bättre. När jag nu kollar resultaten kan jag konstatera att det nästan inte finns en enda stadsdel som klarar detta. Om man räknar ihop det saknar stadsdelarna 67 miljoner kronor för att få ihop den löpande driften. Nu står vi inför ett läge där stadsdelarna kommande år får en ännu tuffare budget.

I ett läge där samhället behöver kraftsamla för trygghetsarbetet är jag därför oroad inför 2020. Men jag är kanske ännu mer oroad för vilka konsekvenser detta kan föra med sig i framtiden, när de unga som behöver bli sedda, bekräftade och hörda blir äldre. Därför yrkar jag bifall till Socialdemokraternas reservation.

Anförande nr 146

E l i s a b e t C a r l s s o n (S): Nu kan man läsa att det i budget för 2020 föreslås åtgärder och målsättningar som syftar till att höja strävandena i frågor såsom ansvar för stadens ekonomi, fokusering på kärnverksamhet, förbättrat företagsklimat, kvalitativ offentligfinansierad välfärd, högt och kvalitativt bostadsbyggande, ambitiöst miljö- och klimatarbete, hållbara stads- och livsmiljöer och ökad trygghet i staden – allt detta för att göra en bra stad ännu bättre.

Vi har alltså sex punkter som är särskilt intressanta:

1. Stadens ekonomi. Utförsäljningar av både centrum och människors hem för att bland annat kunna finansiera den kärnverksamhet som nu prioriteras och som måste fyllas eftersom ni i majoriteten sänker skatten och inte har råd med just kärnverksamheten.
2. Fokus på kärnverksamheten. Hur då? Inte nog med att ni sänker skatterna och inte har råd med finansieringen, utan ni ger nu också mindre pengar till skolor, alltså till

deras kärnverksamhet: barnens lärande. Nu får parklekar stänga igen, bibliotek kan inte alltid hålla öppet och i Hässelby-Vällingby är det fortfarande anställningsstopp, till just kärnverksamheten.

3. Förbättrat företagsklimat. För vilka, undrar jag. Det är nämligen inte för butiksägarna eller de anställda i Vällingby centrum, som ni nu ska sälja ut. Där finns nu en stor oro över huruvida de kommer att ha råd att vara kvar när en privatvärd tar över och om de kommer att kunna ha sina anställningar och jobb kvar. För de vet, precis som vi, att en privatvärds främsta intresse är att tjäna pengar och att det enda sättet att göra detta är att höja hyrorna och sedan sälja centrumet vidare till någon annan som också vill tjäna pengar.

4. Ett högt och kvalitativt bostadsbyggande. Detta väntar vi fortfarande på, särskilt alla mambos. Mambos här är alltså ingen dans, utan det är vad de som har ångest över att de fortfarande bor hemma när de närmar sig 30 kallas. Vi behöver fler lägenheter, särskilt hyreslägenheter, med rimliga hyror. Vi är som sagt många som fortfarande väntar med spänning på hur ni ska lösa den bostadssituation vi fortsätter att se i denna stad.

5 och 6. Hållbara stads- och livsmiljöer och ökad trygghet i staden. Menar ni innerstaden då? Det gäller nämligen inte Hässelby-Vällingby, för när man säljer ut våra centrum och inte tar något ansvar för de spökstäder som dessa centrum nu riskerar att bli bjuder man samtidigt in den ökade otryggheten. När affärer, kulturskolan, kaféer och restauranger får slå igen samtidigt som människors hem säljs ut och föräldrar inte har råd att köpa utan tvingas hyra av sina grannar tar man inte ansvar. Så för vem blir det en bättre stad?

Anförande nr 147

M a t t i a s E r i k s s o n (S): Ordförande! Trygghetsfrågorna i denna talarstol handlar ofta om brottsbekämpning och ordningsvakter. Visst är detta viktiga frågor att ta tag i, men för mig är trygghet inte bara repressalier eller brottsbekämpning. För mig är trygghet också välfärden och att alla människor i vår stad ska ha rätt till samma möjligheter.

När budgeten för detta år antogs för ett år sedan berömde jag flera på den blågröna sidan för det som de nämnde kring hbtq-personers ställning i Stockholm. Samtidigt var vi flera personer som varnade för de nedläggningar som skulle göras av MR-rådet och de konsekvenser som skattesänkningarna skulle föra med sig.

När vi nu får höra att det är fokus på kärnverksamheten som gäller och att stora besparingskrav i stadsdelarna kan konstateras vet vi att det första som det sparas in på är kompetensutveckling ute i verksamheterna.

Det återfinns i princip inte en enda rad i T2:an om det hbtq-politiska program som ska genomföras i staden till 2022 – inte en enda rad! I bästa fall finns det inga avvikelser, men i värsta fall har man inte alls prioriterat verksamheten. Hur ska stadens verksamheter orka med kompetensutveckling i förskolan, i skolan och i den

allt viktigare äldreomsorgen framöver när i princip inte ett enda ord lyfts upp om det hbtq-politiska programmet i vår tertialrapport?

Har programmet från de blågröna mer blivit fina ord? Kanske är det glada hejarop snarare än en politik som ska resultera i konkreta handlingar? Man kan verkligen undra.

Anförande nr 148

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Vi har inte pratat så mycket om kultur under den här stunden, så det tänker jag att vi ska ägna lite tid åt.

Nu har målet att Stockholm ska vara en modern kultur- och evenemangsstad bockats av –check på det! Jag tycker att det är anmärkningsvärt, och jag är förvånad över det. Det är ju väldigt mycket som inte har gått åt rätt håll i Stockholm under den senaste tiden. Viktiga händelser är en rubrik där det finns många positiva saker som har hänt, men andra viktiga händelser tycker jag till exempel är att vi har 40 färre bibliotekarier, indragna skolbesök till biblioteken, stängda bibliotek och incidentrapporter där den oro som personal på biblioteken känner lyfts upp. Detta tycker jag är viktiga händelser att ta ansvar för på olika sätt.

Sedan har vi positiva siffror i form av ökat besöksantal. Sådant är såklart jättepositivt, men kanske beror en del också på att vi har fler stockholmare och fler som är i behov av lässatsningar eller att ta del av språk och litteratur på olika språk och så vidare.

Min fråga till borgarrådet är: Hur ska vi ta vara på det positiva i det kvantitativa? Hur ska vi skapa kvalitet på biblioteken? Hur ska vi ta vara på det intresse som finns bland stockholmarna genom till exempel programverksamhet och andra insatser som är viktiga när man tänker på kvalitet?

Avslutningsvis: I artikel 4 i barnkonventionen sägs att alla stater, kommuner och regioner ska använda det yttersta av sina tillgängliga resurser för att stärka barns och ungas rättigheter. Här handlar det om artikel 31 som behandlar barns rätt till lek, vila och fritid. Jag ser potential. Jag tror att mer kan göras. Jag hoppas att borgarrådet inte är nöjd som det är utan har större ambitioner för Stockholm framöver.

Anförande nr 149

Borgarrådet N a d d e b o (C): Jag blev nästan apostroferad. Du sa ”borgarrådet”, Madeleine, så då tänkte jag att det nog var mig du tänkte på och ville ha upp i debatten. Jag kommer jättegärna upp och diskuterar vad som kan öka kvaliteten och stärka verksamheten på våra bibliotek. Det är framför allt att vi har en bra organisation. Den har utvecklat nu, och den dras inte med den kostnadsutveckling som fanns tidigare för biblioteken. Då har man råd att utveckla programverksamheten, och man har också möjlighet att satsa på att skapa trygga och öppna bibliotek som är öppna när stockholmarna vill och kan besöka dem.

Jag var och tittade på de nya lokalerna för det internationella biblioteket, och det finns en enorm möjlighet där att utveckla en stor programverksamhet. Det kommer att finnas en scen, det kommer att finnas barnverksamhet och man kommer att ha filmverksamhet för barn och unga. Det finns jättemånga saker som kan utvecklas där som inte hade varit möjliga på det tidigare biblioteket.

Det är helt rätt att det finns många som är engagerade i kvaliteten på våra bibliotek. Det är jag också. Vi ökar resurserna till biblioteken nästa år, och detta tycker jag är ett bevis på ambitionshöjningen.

Anförande nr 150

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Jag förstår fortfarande inte vad i omorganisationen, med många färre bibliotekarier, som möjliggör en bättre kvalitet på biblioteken de kommande åren. Jag ser inte vad det är för förslag till förändringar som faktiskt innebär ökat handlingsutrymme och bättre förutsättningar.

När det gäller internationella biblioteket är det synd att det blir försenat. Där hoppas jag verkligen att det finns en plan för att det inte ska bli en alltför utdragen försening, så att stockholmarna får tillgång till det som de just nu inte har tillgång till.

(Borgarrådet N a d d e b o (C): Det öppnar i januari.)

Anförande nr 151

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag hade verkligen inte tänkt sätta upp mig på talarlistan igen, men nu när det plötsligt är råttornas fel att parklekarna måste stängas kunde jag faktiskt inte låta bli.

Jag måste säga: Nej, Anna, det är inte råttornas fel, utan det är en direkt konsekvens av er budget. Ni gjorde en direkt nedskärning på barn, kultur och fritid med 11 miljoner kronor i årets budget. I dagsläget – hittills, bara hittills – innebär detta att Hässelängens parklek i Hässelby gård, Odlaängens parklek i Tallkrogen och Fagerlids parklek i Hökarängen stängs. Samtliga fritidsgårdar i Farsta kommer att få sämre öppettider, och Västboda fritidsgård, som är den enda fritidsgården för högstadieungdomar i hela centrala Farsta, läggs också ned.

Detta beror inte på några rättor, utan det beror på att de måste anpassa sig efter en minskad budget. Jag ska citera förvaltningen. Flera gånger sägs det att man inte ska direktstyra eller komma med pekpinna till stadsdelarna, utan de måste få prioritera. Men när ni ger stadsdelarna en minskad budget för barn, kultur och fritid och de ska rädda *en* parklek är det ju en annan verksamhet som kommer att få ta smällen.

Saken är den att ni har en möjlighet att rädda parklekarna. Våren 2014, inför valet, gjorde ni ett tilläggsstillskott i samband med T1:an, alltså verksamhetsuppföljningen. Där kom det stora pengar till höjda lärarlöner, och det var olika typer av stadsmiljöinsatser och så vidare. Ni kan skjuta till pengar i samband med verksamhetsuppföljningen och därmed rädda parklekarna.

När vi pratar om trygghet och om att förebygga brott är det helt avgörande med tidiga insatser, och parklekarna, de öppna förskolorna, fältarna och fritidsgårdarna är helt avgörande för detta arbete.

När det gäller att parklekarna behöver rustas upp så behöver de verkligen det. Det är likadant med många andra lekmiljöer för barn i denna stad. Stockholm växer så det knakar. Vi blir allt fler på mindre yta, och då måste också barns utemiljöer hänga med. Då kan man till exempel använda pengar från Trygghetsfonden. Det är ett konkret förslag som jag lägger fram här. Använd pengar från Trygghetsfonden till att till exempel rusta upp Fagerlids parklek, som har haft problem med mögel! Det hade varit en konkret trygghetsskapande åtgärd för hela Hökarängen att fortsätta att ha Fagerlids verksamhet bemannad, öppen och utrustad, så som planen var från början. För bara några månader sedan var det detta löfte som gavs till Hökarängsborna. Nu är man tvungen att lägga ned verksamheten helt, och det är inte rättornas fel, Anna.

Anförande nr 152

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Faktum är att när man pratar med representanter från stadsdelarna och med de boende hör man att vissa av parklekarna är så nedgångna på grund av bristande underhållsbehov att de måste stängas och renoveras. Detta är ett faktum. Det gäller också en del fritidsgårdar, som har mögel och annat som borde ha åtgärdats tidigare.

Sedan har vi en del fritidsgårdar som har öppet någon kväll, men långt ifrån alla kvällar i veckan. Där är det klart att stadsdelarna måste kunna fråga sig om de kan säkerställa att det fortfarande finns tillgängliga fritidsgårdar men med längre öppettider ifall de samverkar. Alla kanske inte behöver ha öppet delvis, utan det kan vara bättre att några färre har öppet hela tiden. Det är samma sak med Farsta, som nämndes flera gånger. De har ju väldigt många parklekar fortfarande. Även om några skulle läggas ned skulle alla ha en kilometer till närmaste parklek. Det finns fortfarande fritidsgårdar där.

Nu ska vi inte gå in på enskilda stadsdelar, men det är klart att det fortfarande kommer att finnas många parklekar och fritidsgårdar kvar i Stockholm, även efter förändringarna.

Anförande nr 153

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Om det inte hade funnits några parklekar och fritidsgårdar kvar efter förändringarna hade jag nog varit betydligt mer arg i mitt inlägg än vad jag är nu. Ja, det är parklekar kvar. Om detta är ambitionsnivån – att det ska finnas parklekar kvar – är den väldigt låg.

Nu måste du faktiskt hålla dig lite till sanningen här, Anna. Ingen av de parklekar jag nämnde stängs för att renoveras. Samtliga stängs därför att pengarna inte räcker till. Nu får du faktiskt vara ärlig. Hässelängen stängs permanent, Odlaängen stängs permanent, Fagerlid stängs permanent och Västboda stängs permanent. Försök inte nu!

Återigen: Samtliga fritidsgårdar i hela Farsta får sämre öppettider. Det handlar inte bara om en optimering av personalen, utan det handlar om en neddragen budget. Ibland tycker jag att de retoriska saker som oppositionen slänger sig med kan vara lite fjantiga, men i det här fallet kan jag faktiskt hålla med Karin om att det alltid är någon annans fel. Det som förvånar mig den här gången är att det är rättornas fel.

Anförande nr 154

Ulf Walther (S): Vi får se om jag får sista ordet här.

Det har varit ganska höga tongångar i bostadsfrågan här. Vi socialdemokrater vill ju inte att ni grönbå ska misslyckas med era mål. Vi är beredda att medverka till att byggprojekt kommer framåt. Vi tycker att det är bra och ambitiösa mål ni har satt upp. Vi socialdemokrater har inte sagt nej till ett enda stort projekt, vad jag vet, trots att det i opposition är mycket lättare att vara populistisk och lyssna till de få som utgör en högljudd och resursstark opinion.

Vi vill att Stockholm ska ta ansvar för kommande generationers behov. Att bygga bostäder är viktigt för den sociala hållbarheten i samhället och för att minska klassklyftorna.

Jag noterar att Sverigedemokraterna inte har någon reservation för T2:an. Majoriteten har aldrig bett om Sverigedemokraternas stöd i något projekt, men det är ändå så att Sverigedemokraterna gång på gång röstar med det moderatledda styret, som det högerparti de är. Detta betyder, tror jag, att de inte har lagt fram någon reservation för T2:an och att Sverigedemokraterna inte har något problem med redovisningen av bostadsbyggandet i Stockholm. Hur kan Sverigedemokraterna tycka att det är något annat än ett misslyckande?

Jag har försökt förstå Sverigedemokraternas politik för att bygga bostäder. Varför vill inte Peter Wallmark och Sverigedemokraterna att det byggs bostäder för vanligt folk? Sverigedemokraterna har till och med gått längre än Alliansen i att försöka stoppa planförslag. När villaområdena ska ta sitt ansvar och bidra till stadsutvecklingen är SD genomgående där och stoppar som det högerparti de är. Hur ska vanligt folk kunna få en bostad när ni både röstar emot byggplaner och röstar för att ombilda hyresrätter, Peter Wallmark? Är det färre hyresrätter vanligt folk i Stockholm vill ha, tror ni?

Sverigedemokraterna röstade som enda parti i fullmäktige emot till exempel Kälvestaprojektet. Flera hundra lägenheter röstade de bort i utkanten av ett område. Sverigedemokraterna gjorde ett nummer av att stoppa rivningen av ett äldre och nedgången hus och nybyggnation i Örby med hänsyn till kulturvärden.

Min fråga till Peter Wallmark och Sverigedemokraterna är: Hur kan ni påstå att ni har en bostadspolitik för vanliga stockholmare? Och var någonstans i Stockholm vill ni bygga bostäder? Hur ska ni agera för att årsbokslutet för Stockholm ska se mycket bättre ut än vad T2:an gör?

Anförande nr 155

Borgarrådet L a r s s o n (M): Ett sätt för dig, Ulf, att hjälpa till i diskussionen om bostadsmål är att åtminstone försöka hålla dig till det som det ges uttryck för i T2:an och inte hålla på och smeta ned mig eller oss i majoriteten för att 5 070 bostäder inte har gått att ta fram som detaljplaner.

Vi kommer att klara 5 000, men 5 070 är enligt den rapportering som du själv har tagit del av projekt som förskjuts på grund av externa faktorer som nämnden inte har rådighet över. Inte ens Socialdemokraterna har rådighet överallt, även om det låter så på dig. 5 070 av 10 000 bostäder är förskjutna på grund av sådant som vi inte råder över. Kom inte och säg att det skulle ha varit annorlunda om ni hade styrt denna stad! Det hade varit annorlunda i 370 projekt, exakt!

Anförande nr 156

U l f W a l t h e r (S): Smeta ned? Jag tror att jag inledde med att säga att vi faktiskt stöder er politik och tycker att den är bra och ambitiös, Joakim. Det är ganska långt ifrån begreppet att smeta ned. Men som jag sa senast vi var uppe här: När till och med era egna tjänstemän säger att sju av tio delmål är ett misslyckande – ej uppfyllda – når ni inte fram.

Vi ser att projekt efter projekt åker fram och tillbaka som en jojo mellan den ex-blå stadsbyggnadsnämnden och den politiska majoriteten och att de ställs in. Det är politisk handlingsförlamning som det handlar om till stora delar, inte bara externa faktorer som är odefinierade.

§ 22 Motion om att öka takten för tryggare anställningar

Anförande nr 157

Borgarrådet **W a n n g å r d** (S): Ordförande, fullmäktige! Nio av tio anställda undersköterskor i kommunal vård och omsorg är kvinnor. En fast anställning med bra arbetsvillkor och en lön som går att leva på är en viktig jämställdhetsfråga. Många kvinnor som jobbar i välfärdsyrkena i dag lever under alltför tuffa ekonomiska förhållanden, bland annat därför att de jobbar ofrivillig deltid. Stockholms stad som arbetsgivare måste göra något åt detta, inte minst för att vi måste klara kompetensförsörjningen men också för att det är ett individuellt problem.

I Sverige kommer vi att behöva runt 200 000 nya medarbetare i välfärden till år 2026. När det gäller att skapa förutsättningar för att fler ska vilja stanna i yrket och för att fler också ska vilja söka sig till att jobba i välfärdsyrkena är fasta och trygga anställningar en viktig del. Men i stället för att bifalla motionen och ge fler möjligheter till fast anställning, i stället för att därmed öka kontinuiteten och höja kvaliteten i stadens verksamheter och i stället för att budgetera nödvändiga resurser väljer den nuvarande majoriteten skattesänkning före välfärd.

Genom att skapa attraktiva villkor och erbjuda intressanta jobb kan vi attrahera medarbetare med rätt kompetens och trygga kompetensförsörjningen för framtiden. Det är väldigt tråkigt att se nu att den borgerliga majoriteten inte har tillräckliga ambitioner för personalpolitiken i denna stad, för det måste vi ha.

Det är klokt att se över konverteringsreglerna, som jag föreslår i motionen, så att man kan få en fast anställning tidigare om man är timanställd nu. Vi gjorde under den förra mandatperioden en del insatser för att få bukt med detta. Vi kom inte hela vägen, och det är därför vi måste kunna titta framåt för att verkligen säkra välfärdens kärna: de personer som arbetar med välfärdens uppgifter.

Vi måste också säkerställa att vi som arbetsgivare är bra en arbetsgivare. Då är arbetsvillkoren, arbetsmiljön och rätten till heltid en förutsättning för att fler ska vilja arbeta i Stockholms stad.

Bifall till motionen i dess helhet!

Anförande nr 158

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Fru ordförande! Att ha en god personalpolitik är A och O för att Stockholm ska kunna ha den goda välfärd som vi förtjänar och ska ha. Detta är ett oerhört viktigt ämne – hur vi kan se till att vi kan få tillräckligt många personer som jobbar i Stockholm och hur dessa kan ha en bra arbetsmiljö.

På ett sätt är det bra att Socialdemokraterna lyfter upp frågan, men man kan också bli lite besviken på motionen. Det känns som att de är mer fokuserade på att ta politiska poänger än på att ta ansvar för personalpolitiken på riktigt. Jag tycker att det är snudd på oansvarigt att lägga ut en rökridå och börja tala om att den nuvarande majoriteten

skulle driva en otrygg personalpolitik. Detta tror jag är långt ifrån sanningen, särskilt när man ser vad som faktiskt händer i Stockholm när det gäller personalpolitiken.

En bärande del såväl i Karin Wanngårds argumentation som i motionen är att jämställdheten i Stockholm påverkas. Det är en alldeles utomordentligt viktig faktor, givet den höga andelen kvinnor som är anställda i Stockholms stad. Det är därför det är så glädjande att det är en högre andel kvinnor som har tillsvidareanställning. Det är en större ökning där, vilket är positivt för att kunna möta just de som vill ha en tillsvidareanställning och som vill kunna gå vidare till det.

Ett annat argument som ofta återkommer är hur man ska skapa trygghet. Det utmålas som att den personalpolitik som finns är otrygg. Jag skulle nog säga att den största tryggheten är att kunna gå från att inte ha ett jobb till att ha ett jobb. Där har just visstidsanställningar visat sig vara viktiga för att kunna ta steget dit generellt sett. Många visstidsanställningar går också över i tillsvidareanställningar. Det är ju inte så att Stockholm har hittat på några egna regler, utan vi följer de kollektivavtal som generellt sett gäller för SKL. Detta tycker jag är alldeles utmärkt.

Sist men inte minst måste det poängteras att det finns en hel del remissinstanser som har invändningar mot motionen. Inte minst stadsledningskontoret pekar på att det finns en risk för att stadens kostnader kan öka. Detta tycker jag att man ska ta på allra största allvar när man går fram med den här typen av förslag. Det är därför tråkigt att se att Socialdemokraterna i sin reservation bara viftar undan denna invändning.

Jag tycker att vi ska fortsätta med den mycket goda personalpolitik vi har i Stockholm. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 159

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det vet ju du också som har läst ekonomi, Johan, att personal rent bokföringstekniskt är en kostnad. Det är därför det är så extremt viktigt att vi är en attraktiv arbetsgivare, att vi står upp för att vi vill ha kompetent anställd personal, att vi står upp för vidareutveckling, att vi står upp för sjysta villkor och en bra arbetsmiljö och att vi tar bort den ofrivilliga deltiden.

Vi står inför ett skifte. Vi kommer att ha svårt att rekrytera kompetens, och då måste vi försöka behålla den kompetens vi har. Det är detta som är föremålet för motionen.

Min fråga till dig är: Hur kommer ni att arbeta med att få bort den ofrivilliga deltiden?

Anförande nr 160

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Fru ordförande! Det är ett uppdrag som löpande måste genomföras i varenda förvaltning, varenda stadsdel och varenda fackförvaltning. Jag är helt övertygad om att detta prioriteras högst när man diskuterar, givet den personalsituation som Stockholm och hela välfärden har. Jag själv exempelvis är ordförande i Bromma stadsdelsnämnd, och jag tror inte att det

går en gång när jag sitter ned med stadsdelsdirektören där utan att vi diskuterar hur vi här och nu kan bli ännu bättre på att se till att man väljer Stockholm och vår stadsdel.

I grunden är det så här: Det utmålas som sagt som att det som den grönblå majoriteten står för är otrygghet. Det är också den typen av ord som används av Socialdemokraterna. Men det är ju inga andra villkor i Stockholm än i det generella kollektivavtalet, utan det handlar om ett aktivt arbete från ordförandenivå och från nämnderna i varje förvaltning. Så kommer vi att hantera det.

Anförande nr 161

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Hej, Johan! Jag tänkte bara göra ett tillägg till din diskussion om att visstid är viktigt för att få en fast anställning. Det kan vara viktigt att förtydliga att forskningen inte är helt entydig på den punkten. Det finns internationella studier som pekar på detta, men det finns andra studier som pekar till exempel på risk för segmentering, det vill säga att personer som en gång går in i en tidsbegränsad anställning liksom inte kommer ut. I stället blir det olika typer av anställningsformer som följer på varandra och som varvas med långa perioder av arbetslöshet. Detta får stora konsekvenser för pensionsvillkor och så vidare.

Apropå kostnader kommer det också kostnader som följer av en lägre personalkontinuitet. Man får alltså sämre verksamhetsutveckling och många gånger sämre produktivitet om man inte har en fast arbetsgrupp som känner för sin arbetsplats och som deltar i kompetensutveckling, arbetsplatsträffar och så vidare.

Jag vill helt enkelt nyansera det du säger.

Anförande nr 162

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Fru ordförande! Det finns ingen insats eller åtgärd på arbetsmarknaden som för alla alltid fungerar precis så som den är. Forskning just på Sverige har dock, till exempel enligt Arbetsekonomiska rådet, tydligt visat att visstidsanställningar generellt sett sänker trösklarna in på arbetsmarknaden och att de i hög utsträckning går över till tillsvidareanställningar. Så är det generellt sett på arbetsmarknaden.

Vad gäller kostnadsaspekten vänder jag mig inte emot att personalpolitik och den typen av välfärdspolitik kan innebära kostnader. Däremot ska man ta det till sig om exempelvis stadsledningskontoret pekar på att en viss transaktion eller omgörning leder till ökade kostnader. Det är fine, om man säger: "Okej, vi tar det, vi hanterar det". Men här har det snarare varit så att man säger: "Nej, det där tror vi inte på, det blir nog inte så". *Det* tycker jag är ett problem, inte att välfärd generellt sett kostar.

Anförande nr 163

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Detta är på många sätt en bra motion, som syftar till att minska användningen av AVA, allmän visstid, i staden. Jag har själv jobbat som timvikarie i många år, både i handikappomsorgen och i barnomsorgen som lärarvikarie.

Om man har en eller flera visstidsanställningar som huvudsaklig inkomstkälla eller grund för sin försörjning har man en tillvaro som präglas av osäkerhet. Man vet inte när man kommer att få jobba, hur mycket man kommer att få jobba eller hur mycket pengar man kommer att ha i slutet av månaden. Inkomsten blir sämre, pensionen blir sämre och man blir också tystare på jobbet.

Jag skulle vilja återkomma till det som jag sa i min förra replik. En hög grad av visstid försämrar kvaliteten i verksamheten. Detta ska vi ha med oss. Som timvikarie i Stockholms stad får man inte ta del av kompetensutvecklingsinsatser på samma sätt, man deltar inte i utvecklingsarbete på arbetsplatsen och det är inte alls ovanligt att man över huvud taget inte är med på APT, alltså arbetsplatsträffar. Kontinuiteten blir också sämre för förskolebarnen och för de äldre när en stor del av bemanningen utgörs av personer som hoppar in och ut ur verksamheten.

Det vi ska ha med oss när vi pratar om AVA är att störst problem finns inom förskola och skola. Det handlar framför allt om barnskötare som är resurser för barn i behov av särskilt stöd och om elevassistenter. De senaste siffror som jag såg visade att över 1 000 personer går på en AVA inom förskola och skola, medan det i äldreomsorgen är under 100.

Det finns något som är speciellt med just förskolan, och nu är det synd att Lotta inte är i lokalen. Jag är helt övertygad om att det skulle gå att organisera på ett annat sätt. I stället för att anställa en resurs åt ett barn med särskilda behov några månader i stöten, fram till jul, för att sedan återanställa resursen efter nyår skulle man kunna fastanställa inom ett större förskoleområde. Om det inte finns behov av en resurs på en avdelning en termin kan jag garantera att detta behov kommer att finnas någonstans. Barn i behov av stöd finns och kommer alltid att finnas inom förskolan.

Det finns ett vedertaget sätt att hantera sådant här på svensk arbetsmarknad, och det är genom lokala kollektivavtal. LAS är en semidispositiv lag som möjliggör lokala avtal som går längre än vad lagen kräver. Ett sådant bemanningsavtal finns till exempel nu i Seko. Det tecknades 2015 och är fortfarande gällande. Där sätter man ett tak på max 15 procents bemanning av timanställda och bemanningsföretag per produktionsområde. Detta gör att arbetsgivaren kan ta in visstidsanställda för till exempel tillfällig arbetsanhopning men att det samtidigt finns ett tryck på att organisera verksamheten på ett sätt som gör att man inte av gammal vana använder AVA som ersättning för fast personal.

Vänsterpartiet vill därför ge personalstrategiska avdelningen i uppdrag att tillsammans med Kommunal och övriga fackförbund titta på en avtalslösning som fungerar för Stockholm och våra olika verksamheter.

Bifall till Vänsterpartiets förslag till beslut!

Anförande nr 164

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige! Jag är medveten om att staden följer gängse kollektivavtal, men problemet är inte kollektivavtalen utan

lagstiftningen, som har tillåtit allmän visstidsanställning och stapling av olika anställningsformer.

Jag har också läst remissvaren, och äldreförvaltningen säger att många själva väljer otrygga och oattraktiva anställningar. Hör hur det låter – många väljer otrygga och oattraktiva anställningar! Det är inte sant. De som självmant väljer en timanställning är de som studerar och drygar ut studielånet på helgerna och ibland på kvällar och nätter.

Vi har mer timanställningar i denna stad än vad det finns korttidsfrånvaro. Timanställningar ska ersätta när det är korttidssjukdom eller när folk vabbar eller är på kurs. Det är då man ska använda timanställning, men i denna stad använder vi det betydligt mer än vad det finns korttidsfrånvaro. Därför är det viktigt att börja titta på våra anställningsformer.

Jag blev lite besviken jag läste om mina synpunkter. Den enda anledning som nämns är att en ändring av konverteringsreglerna skulle öka kostnaderna, administrationen och risken för tvister. Men, kära vänner i fullmäktige, det är ju för att anställningarna är otrygga som tvisterna ökar, inte för att man ändrar konverteringsreglerna. Då blir det färre tvister med personalorganisationen.

Det finns heller inte ett ord eller något resonemang om kvaliteten. Jag har sysslat med äldreomsorgspolitik sedan 2010, och vi har haft olika förslag för att förbättra kontinuiteten. Från andra sidan har det varit kontinuitetsbonusar, och själva säger vi att sanktioner ska införas när det inte är kontinuitet. Men det bästa och enklaste sättet att förbättra kontinuiteten inom äldreomsorgen är fasta anställningar på heltid. Då får man kontinuitet. Då blir det ett minskat antal människor som kommer till de äldre i deras hemmiljö. Detta tycker jag att vi ska börja diskutera, förutom att Kommunals kvinnor ska kunna försörja sig själva och sina familjer, vilket de inte kan med staplade visstidsanställningar och heller inte med timanställningar.

Ett sätt att förbättra konverteringsreglerna för visstidsanställningar är att förbättra Stockholms stad som arbetsgivare. Mina vänner! Nu finns det 350 undersköterskor på fasta anställningar som rullar tummarna på Karolinska. Ut och rekrytera dem!

Anförande nr 165

T o m H e d r u p (M): Fru ordförande, ledamöter! Jag tänker ge ett annat perspektiv på detta.

Vår uppgift med 20 000 personer på sfi och 50 000 personer på komvux är inte att bygga murar och höja trösklarna in på arbetsmarknaden. Vår uppgift är att riva trösklar och murar för dessa 70 000 personer.

För några veckor sedan släpptes Anders Borgs bok *Finansministern*. I den finns ett intressant kapitel om tanken bakom jobbskatteavdraget, och jag kan verkligen rekommendera den och hur man där använder sig av måttet arbetade timmar. Det var att öka dessa som var hela tanken med jobbskatteavdraget. Där ligger Sverige just nu på mellan 150 och 170 miljoner arbetade timmar i veckan. Varje timme arbetad här

är skattepengar till Stockholm, avlastning för arbetskamraterna, pension till den anställde och mer resurser till skola och sjukvård. Men framför allt är det självkänsla för den arbetande individen, ett mål uppnått, ett bevis på att allt slit på sfi och komvux i slutändan gav något – nya kläder till barnen och stolthet. Det är också en inspiration för vänner i samma situation att komma tillbaka till sfi eller för första gången kliva in genom dörrarna på Jobbtorg Stockholm. Varje arbetad timme är således en framgång för alla inblandade parter.

Motionen vill reglera och försvåra för till exempel timanställda. Kom då ihåg att vi vet att många av de arbetslösa i dag står långt ifrån arbetsmarknaden samtidigt som vi vet att förskollärare, lärare och väktare sliter något oerhört! Vi vet att de behöver hjälp, avlastning och nya arbetskamrater. Om vi då kan få några av dem som står långt ifrån arbetsmarknaden att hjälpa till, om så bara för några timmar i veckan, är det en fantastisk möjlighet för både nyanställda och anställda.

Låt arbetsgivare och arbetstagare själva få bestämma hur mycket hjälp de behöver och hur mycket tid de ska arbeta! När allt kommer omkring är det antalet arbetade timmar om året vi ska fokusera på. Det är detta som skapar välfärd och tillväxt i Stockholm.

Att låsa in Stockholm i ett system där man inte kan vara vare sig flexibel eller modern saknar stöd, både bland väljare och bland remissinstanser. Stockholms stad ska vara en modern och fantastisk arbetsgivare, men då krävs också att man får arbeta modernt. Ju mer vi reglerar anställningar, ju svårare blir det att få sitt första arbete. Antalet arbetade timmar per vecka, månad och år är således nyckeln till ett växande Stockholm. Då behöver vi fler som arbetar, fler som får sin första anställning, om så bara för en timme, för en timmes arbete är alltid den första paragrafen i någons nya spännande cv.

Av denna anledning yrkar jag avslag på motionen.

Anförande nr 166

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vet inte om du missade de siffror jag drog, Tom, men om du tittar på Stockholms stad ser du att de vanligaste yrkeskategorier där det finns visstidsanställningar är resurser till barn i behov av särskilt stöd och elevassistenter. Detta är inte yrken där man ska ha personer som hoppar in och ut, utan det ska vara personer som jobbar kontinuerligt med en ungdom eller ett barn över en hel termin.

Dessutom är specialpedagogik en kompetens som man bygger upp över tid. Om vi skulle fastanställa vikarier eller resurser i förskolan skulle det alltså vara en möjlighet att bygga upp en högre specialpedagogisk kompetens än vad dessa yrkesgrupper kan ha i dag eftersom de inte får ta del av kompetensutveckling. Många gånger får de inte ens ta del av APT.

När det gäller utrikes födda och så vidare motsägs du lite av empirin. När LAS ändrades 2006 eller 2007 blev det mer tillåtande, men det var inte så att

arbetslösheten bland utrikes födda och unga rasade därför att det blev lättare att anställa dem otryggt på arbetsmarknaden.

Anförande nr 167

T o m H e d r u p (M): Jag vill göra klart att vi inte är för att det ska vara otryggt, men man måste vara flexibel. Jag har själv varit företagare i 16 år, och jag vet hur viktiga de personer som kan komma in och arbeta timmar är.

Sedan passar det inte för alla verksamheter – det förstår jag också. Jag håller med om det, men vi måste få vara flexibla. I remissvaren sägs det i princip att det aldrig skulle fungera för oss och att verksamheten inte skulle gå runt då. Självfallet får man se över om det finns situationer och tjänster där det inte passar.

Anförande nr 168

S a l a r R a s h i d (S): Fru ordförande! Det intressanta, Tom, är att ni har varit emot Stockholmsjobben, som också är visstidsanställningar eller baserade på det. För mig blir det ett dubbelbudskap här. Å ena sidan minskar man Stockholmsjobben, och å andra sidan tycker man att visstidsanställningar är bra och fungerar.

Du pekade på sfi och kombinationsutbildningar, men ni har ju tagit bort de modeller som har varit väldigt nyttiga och som har visat på goda resultat. YFI-modellen är en sådan modell, som vi från vår sida vill skala upp och lägga till i fler skolor. Du utpekade sfi och kombinationsutbildningar som en nyckel, och där måste jag säga att jag håller med dig. Men varför vill ni då inte utöka YFI till fler skolor?

Anförande nr 169

T o m H e d r u p (M): Först, när det gäller Stockholmsjobben, har det, precis som Johan som var uppe här tidigare sa, bara funnits en utvärdering, och den tror jag kom för flera år sedan. Vi måste titta över detta och se vad vi gör för pengarna. Det är möjligt att vi ska fortsätta och utöka, men vi måste få en ordentlig genomgång av det.

Sfi-kombinationerna är extremt framgångsrika på många sätt, men i slutändan måste det alltid vara riktiga arbeten. Men bortsett från detta vill motionen förhindra och försvåra timanställningar, och det är väldigt problematiskt, speciellt för den grupp som står extra långt ifrån.

Vi vet att om man bara får in en fot på en arbetsplats lär man sig svenska mycket snabbare, man kan gå vidare och man får en rad på sitt cv. Det är detta vi måste värna.

Anförande nr 170

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Det är fantastiskt att höra nu hur timanställningar plötsligt ska lösa allting – integrationen, arbetsmarknaden och hela världen.

Jag vill fråga dig något, Tom. Det jag hör är att timanställningar delvis löser ekonomin, men det beror på vilka problem man helst vill lösa. Som har sagts här tidigare är det till exempel inom barnomsorgen jätteproblematiskt med många timanställda. Jag har själv barn på förskola och har haft perioder när jag har kommit till förskolan och mött nya personer varje dag som jag inte känt igen. Mina barn har inte heller vetat riktigt vilken personal de får. Det funkar inte bra. Det blir ingen bra kontinuitet i välfärden.

Nu vet inte jag vad du har haft för företag, men det verkar ha funkad bra för dig. Det är dock kanske inte riktigt samma sak som förskolor, specialundervisning eller annat, där timanställda används mycket och det drabbar verksamheten.

Anförande nr 171

T o m H e d r u p (M): Att det löser alla problem tror vi inte, men vi ser att det är viktigt att man kan få in en fot.

Jag kritiserade er i budgetdebatten för att ni hade haft en arbetsmarknadspolitik där det var många bäckar små, men när det gäller just antal arbetade timmar är det ganska viktigt med många bäckar små. Att få in fler i arbete några extra timmar är viktigt, för vi vet att dessa timtjänster i slutändan ofta blir heltidstjänster.

Jag håller med om det där med barn på förskola och skola – det har jag också. Men där är det ju bristyrken. Vi har jättesvårt att fylla dessa yrken, och då är timanställningarna en räddare i nöden. Så har det varit för mitt företag också. När vi har behövt någon som ska göra något har vi kunnat ta in timanställda.

Vi måste värna att man kan få in en fot på arbetsmarknaden. Det är mitt budskap.

Anförande nr 172

I n g e l a E d l u n d (S): Trygghet ger trivsel. Trygghet skapar vilja till förändring och utveckling och också vilja att bidra till den flexibilitet som våra verksamheter ibland kan kräva.

Ni i majoriteten skriver vackra ord om staden som den goda arbetsgivaren, men var finns viljan att bli en ännu bättre arbetsgivare? Ni vill ju inte ens utreda. Vilka signaler skickar det till stadens anställda? Jag blir på riktigt orolig.

Vi vet att vi står inför en arbetskraftsbrist. Detta har vi vetat i tio års tid, minst. Vi vet att det finns många som vill ha en trygg och fast anställning på heltid. Låt oss åtminstone se vad vi kan göra.

Trygghet ger trivsel. Trivsel skapar en känsla av lojalitet. Den arbetsgivare som inte erbjuder trygghet riskerar att bli förlorare i konkurrensen om arbetskraften. Vackra ord tar oss ingenstans. Att ta reda på hur det faktiskt ser ut i nämnder och styrelser och att utreda hur vi kan ge bättre förutsättningar för att öka tryggheten hos de anställda vore åtminstone ett steg på vägen. Men inte ens det är ni beredda att göra.

Bifall till motionen!

Anförande nr 173

Fredrik Pettersson (S): Ordförande! Den ständiga stressen över om det ska gå att klara månaden och skammen och skulden som den ensamstående undersköterskan ska gå till sängs med varje kväll är en plåga.

Allt hänvisas till kostnader av majoriteten, men det finns annan forskning än ekonomisk forskning. Flera folkhälsoforskare i Sverige och Europa pekar på vikten av trygga anställningar. Även omvårdnadsforskningen, som jag brinner för, belyser problematiken med otrygga anställningar. De ökar affektiva sjukdomstillstånd och utmattningssyndrom.

Jag yrkar bifall till motionen i dess helhet.

§ 23 Motion om ett samlat grepp för att vända utvecklingen av Tensta Centrum

Anförande nr 174

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande, kommunfullmäktige! Ett samlat grepp om utvecklingen av Tensta centrum är nödvändigt. Tensta är en fantastisk stadsdel. Där finns en unik samhörighet och ett starkt lokalt engagemang med nattvandrande föräldrar, föreningar för läsläsning och engagerade medarbetare i allt från förskola, skola, socialtjänst och äldreomsorg till fritis och fältverksamhet. Där finns Järvafältet med hundratals hektar orörd natur, Tensta konsthall, Eggeby gård, Tensta sim- och idrottshall, parkleks- och djurverksamheten på Spånga by och nyskapande Tensta Tech.

Här talas hundratals språk, och kulturer från alla världens hörn möts varje dag. Liksom trafiknämnden och Stockholms Stadshus AB gör i sina remissvar ser vi positivt på möjligheten att ta ett samlat grepp om utvecklingen av Tensta centrum. Vi menar att ett verkligt samlat grepp tar in en fysisk upprustning av Tensta centrums område utöver det trygghetsarbete som Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning beskriver i sitt remissvar.

Då Tensta centrum med omgivande kvarter präglas av komplexa markägoförhållanden behöver vi lyfta blicken och lära av det som har fungerat i andra delar av staden med liknande förutsättningar. Vi instämmer därför i motionens förslag att ett samfinansierat projekt mellan exploateringskontoret, trafikkontoret, Svenska Bostäder, Fastpartner och Storstockholms Lokaltrafik bör prövas.

Liknande projekt för fysisk upprustning har genomförts när det gäller Brunkebergs torg och Vasagatan. Om nya bostäder kan tillskapas på den mark som i dag rymmer ett parkeringshus tillkommer även resurser som kan användas till upprustning av den allmänna marken kring centrum. Vår fantastiska stadsdel Tensta förtjänar att staden tar det budgetuppdrag om stadsutveckling som Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning lyfter fram i sitt svar på största allvar. Då måste staden våga pröva nya grepp även i ytterstaden, och där är samfinansieringsprojekt en möjlighet som bör prövas.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till motionen.

Anförande nr 175

O l e - J ö r g e n P e r s s o n (M): Fru ordförande! Tack, Vänsterpartiet, för att ni ger mig och andra företrädare för majoriteten denna möjlighet att prata om Tensta. För det gillar vi. Vi gillar Tensta. Vi älskar Tensta. Jag älskar Tensta. Jag bor i Tensta och tycker att det är en fantastisk stadsdel att bo i. Därför försöker vi nu göra många saker för att rusta upp stadsdelen.

Jag vill nämna några saker som vi gör rent faktiskt, men jag vill börja med att berömma er för vad ni åstadkom under den förra mandatperioden. Vi såg då en förändring av stadsbilden, exempelvis på Tenstagången, när stadsdelen rustade upp

den och parken bakom gallerian. Allt detta bidrog till att göra stadsdelen bättre för alla.

Vi försöker att göra vårt. Som Rashid är fullt medveten om genomför vi nu äntligen det som andra pratar om, nämligen att flytta tillbaka förvaltningshuset till Tensta centrum. Detta kommer i sig att innebära ett stort lyft för området. Jag är oerhört tacksam för att vi gör detta med bibehållen ekonomi och att vi klarar av det innan denna mandatperiod är slut. Det kommer att betyda oerhört mycket för utvecklingen i Tensta centrum. Det blir fler arbetsplatser och en positiv utveckling för området.

Vi bedriver även ett trygghetsarbete, som jag är säker på att Vänsterpartiet väl känner till. En del i detta trygghetsarbete kommer i den trygghetsstrategi som vi har antagit och som berör Tensta i allra högsta grad. Vi gör också ett nytt häv när det gäller platssamverkan, precis det som Vänsterpartiet är ute efter. Där är stadsdelen det samlade nav som får alla positiva aktörer i området att komma samman och göra vad vi kan för att öka tryggheten och attraktiviteten. Detta betyder att vi måste samarbeta med fastighetsägare, med andra kommunala förvaltningar och med civilsamhället, precis det som Vänsterpartiet är ute efter.

Det kortsiktiga är att vi ska få bort Tensta från förteckningen över särskilt utsatta områden i staden. Detta ska vi klara av. Det långsiktiga är att vi ska göra så att Tensta inte bara förblir en plats där folk vill stanna kvar utan också blir en plats som folk vill flytta till, för detta tror jag är oerhört viktigt. Tensta har väldigt mycket att erbjuda och att ge. Det är bara fler som måste upptäcka detta, och det kommer vi att åstadkomma tillsammans.

Jag är glad över motionen. Jag tror att vi i grund och botten är överens om att vi behöver ta ett helhetsgrepp om området. Frågan är bara exakt hur vi ska göra detta.

Anförande nr 176

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande! Tack, Ole-Jörgen, för komplimangen! Som du sa gjorde vi ett jättebra jobb under den förra mandatperioden, och det är bra.

Om ni menar allvar med att skapa trygghet i Spånga-Tensta är det viktigt att jobba med att rusta upp Tensta. Det ökar trivseln, och det ökar möjligheterna för fler näringsidkare att etablera sig i Tensta. Därmed ökar arbetstillfällena. Det är bra att förvaltningshuset flyttar tillbaka till Tensta. Jag hoppas att detta blir verklighet den här gången, för det har vi väntat på i två decennier.

Vi är överens om att Tensta behöver rustas upp, och du frågade hur. Det är bara att satsa. Staden måste ta ansvar när det gäller budgetuppdraget.

Anförande nr 177

O l e - J ö r g e n P e r s s o n (M): Om inte förvaltningen är tillbaka före utgången av år 2022, som vi har lovat, lovar jag att hoppa i Bällstaån. Det är ett löfte, absolut! Vi ska göra allt vi kan för detta. Men titta på vad som redan görs på

Tenstagången! Där rustar man upp bostäderna och tvättstugorna, exempelvis. Detta är viktigt för att öka attraktiviteten i området.

Jag sa att ni gjorde en del bra saker, Rashid. Jag sa inte att de var jättebra, men jag sa att ni gjorde en hel del bra saker. Och jag tror att vi kan hitta beröringspunkter där vi är överens. Men kom ihåg att när vi försökte lyfta upp Järva som helhet, där Tensta är en del, har jag inget minne av att ni var starka förespråkare av det som vi kallade Järvalyftet.

Anförande nr 178

N a s s i r A b d u l l a h i A l i (S): Fru ordförande! Jag roade mig med att kolla på bilder av hur Tensta har sett ut sedan 70-talet. Man kan se att det år för år skedde en viss förbättring. Varje år tillkom något. Det kunde vara en fontän som renoverades eller träd som planterades. Men om man tittar på bilder efter 2004 ser man att Tensta förändrades. Det var då centrumanläggningen såldes. Nu ser vi ett centrum som är urholkat. Vi ser ett icke-levande centrum.

Låt mig få redogöra för vad som hände efter 2004. Många handlare sålde sina verksamheter och flyttade för att hyrorna höjdes. Förvaltningen flyttade, och många butiker och service stängdes. Men det var inte allt. Även det som staden har ansvar för, såsom omgivningen runt centrum, började förfalla och utarmas. Vi har en fontän som inte fungerar, vi har ett garage som upplevs som otryggt och vi har belysningar som inte funkar. Detta skapar problem.

Jag tycker att Tenstaborna förtjänar ett centrum som är levande, som är attraktivt och som är välkomnande för besökare till Tensta centrum. Här vill jag slå ett slag för stadens samlade grepp. Jag tycker att det är jättesynd att staden sålde centrumanläggningen, för detta skapade problem. Nu har vi problemet att vi måste titta på vem som äger området. Är det regionen? Är det staden? Är det en privat aktör? Vem ska man vända sig till? Vem ska man felanmäla till? Detta skapar problem.

Jag tycker att staden behöver ta initiativ till ett samfinansieringsprojekt för att tillsammans med boende och fastighetsägare i området utveckla och upprusta Tensta centrum. Liknande grepp har tagits exempelvis i den pågående upprustningen av Brunkebergs torg, och detta arbetssätt bör kunna överföras även till Tensta.

Ove Sernhede, professor i urbana studier vid Göteborgs universitet, menar att problemen med otrygghet och avsaknad av bland annat förvaltning och service måste tas på allvar och hör ihop.

Folk brukar prata om det synliga samhället och vikten av att myndigheter, förvaltningar och service finns tillgängligt i alla områden. För att underlätta detta behöver staden ha en vilja och framför allt kunna ta ett samlat grepp för att upprusta och skjuta till pengar.

Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 179

Borgarrådet L i n d s t å l (C): Tack så mycket för den vältaliga bild som du ger av Tenstas utveckling, Nassir Abdullahi Ali! Till väldigt stor del delar jag den bilden. Jag redogör inte för huvudmannaskapet vad gäller centrumkärnor. Däremot delar jag bilden av att Tensta förändrades vid den här försäljningen. Men jag tror inte att problemet bara ligger där. Det är precis som du säger: Stadsmiljösatsningarna förändrades också runt om.

Men jag tycker att vi har börjat vända utvecklingen. Vi har en samverkansgrupp, och vi har bra dialog med civilsamhället. Jag tror att problemen har lyfts upp exempelvis med trafikkontoret, som nu introducerar Levande Stockholm i Tensta. Men jag tror också att det är viktigt att vi tillsammans kraftsamlar för att få till platssamverkan, lokala arbetsgivare och en fortsatt satsning på kultur och idrott i området.

Anförande nr 180

N a s s i r A b d u l l a h i A l i (S): För detta krävs det också att man skjuter till pengar, så att man kan göra de nödvändiga upprustningarna. Vi har exempelvis gångbanor som inte målats om på 30–40 år och där den dyra färgen har förfallit. På Tenstagången 45 har det en gång i tiden satts upp flaggor från de kulturer och länder som levde och verkade i Tensta centrum, men de är helt förfallna. Vi har parkbänkar som man inte kan sitta på. Dynamiken i centrum har förändrats. För att kunna göra de nödvändiga upprustningar som behövs behöver man skjuta till pengar. Men framför allt behöver man ha ett samlat grepp. Jag upplever frustrationen av att man inte vet – det är svårt att veta vem det är som ska ha det samlade greppet. Det är olika aktörer. Där behöver vi en ny strategi. Vi behöver sitta tillsammans.

Anförande nr 181

S u s A n d e r s s o n (MP): Jag vill börja med att tacka Clara Lindblom och Rashid Mohammed för ert stora engagemang i Tensta. Även jag pratar gärna, precis som ni i motionen, om allt det fantastiska i Tensta. Men jag ska försöka låta bli att göra det nu, för nu handlar det om det som kanske inte riktigt funkar i dag, och det är alldeles för mycket. Det är klart att vi behöver göra någonting. På det senaste nämndmötet vi hade var det mammor som kom och berättade om hur de inte vågar släppa ut sina barn på grund av kriminaliteten i stadsdelen. Det är klart att vi tillsammans måste jobba för att förändra bilden av Tensta och livet i Tensta.

Under den förra mandatperioden inleddes det ett ambitiöst arbete med lokala utvecklingsprogram. Min förhoppning då var just att vi skulle få till en samverkan mellan olika parter i Stockholm, en samverkan som är ett måste för att vi ska kunna åstadkomma en förändring. Jag blev faktiskt ganska paff i det här arbetet när jag fick höra att alla parter som hade något ansvar längs Tenstagången hade samlats till ett gemensamt möte och diskuterat och delat synpunkter på vad de höll på med. Det var första gången, för bara något år sedan. Det borde vara en självklarhet att man jobbar på det viset. Jag är glad att det är i gång.

Redan under den förra mandatperioden började det hända saker. Tenstagången och parken bakom centrum har fått rejäla ansiktslyftningar. Det är nya bänkar längs

Tenstagången. Men visst finns det mycket kvar att göra. Vi gjorde också många viktiga både förebyggande och sociala insatser. Fastighetsägarna har redan sedan tidigare ett långtgående arbete som har lett till förändringar. Vi har en betydligt bättre statistik när det gäller inbrotten än vad vi hade för något år sedan. Men vi har en lång väg att gå innan Tensta blir den fantastiska stadsdel som vi vill. Det arbete som sattes igång fortsätter och tar delvis nya former. Den platssamverkan som vi pratar om är ju precis det som både ni och vi vill. Vi vill att alla olika parter jobbar gemensamt och bidrar med sin del.

Jag vill också framhålla Agenda 2030-arbetet. Alla nämnder och bolag i Stockholms stad ska med FN:s hållbarhetsmål i bakhuvudet verka för att vi ska få en fantastisk stad, en fantastiskt mycket vackrare och tryggare stad. Där ingår ett ännu trevligare Tensta. Vi är på väg.

Anförande nr 182

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande! Det är bra med att allt arbete som man gjorde under den förra mandatperioden. Det hörs att det har varit lyckat. Du har ambitionen att det ska bli bra i Tensta, Sus Andersson. Det är precis som du säger: När vi har suttit på nämndsammanträden har vi fått träffa föräldrar som inte kunnat släppa ut sina barn på gården på grund av kriminalitet, såsom narkotikaförsäljning.

I dag finns det möjlighet att ta beslut om den här motionen om att rusta upp Tensta och göra det mer attraktivt och trivsamt. Vi har till exempel byggt Gullingeparken, som var ett fantastiskt och väldigt lyckat projekt. Men du ser hur övergivet och mörkt det är vid Tensta gymnasium och Tensta träff. Där behövs det mycket kraftsamling, för vi måste rusta upp Tensta. Då måste du väl också förstå behovet av att ha ett centrum som fungerar. I dag fungerar inte det centrum som vi har.

Anförande nr 183

S u s A n d e r s s o n (MP): Det var mycket bra arbete som sattes igång under den förra mandatperioden, men det finns också mycket där jag känner en frustration över att vi inte kom längre. Tensta gymnasium är ett av sorgebarnen i det här, tycker jag personligen. Men strunt samma – det är bara att inse att det här arbetet är en elefant. Det är inte bara att vända på en femöring. Man måste vara ödmjuk inför att det tar tid. Vi vill inte att det ska ta tid, men vi måste jobba tillsammans för att det ska hända saker. Stadens bolag, stadens nämnder, stadsdelsnämnderna och de olika fastighetsägarna får ta sitt ansvar. Nu har vi ett arbete på gång för att samlas och ha en platssamverkan där vi utvecklar Tensta. Det arbetet är jag oerhört glad för, och jag hoppas att vi faktiskt ser till att leverera på det nu.

Anförande nr 184

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag är född och uppvuxen i Tensta. Mina föräldrar bor tio minuter från centrum. Som många har sagt är det en fantastisk stadsdel på väldigt många sätt. Jag tänkte inleda mitt anförande med att berätta vad som hände efter försäljningen till Boulton 2006, den affär som Kristina Alvendal, som då var

ansvarigt borgarråd, har kallat för Stockholms stads bästa affär någonsin. Resultaten av den försäljningen förskräcker verkligen. Men det har Nassir pratat väldigt väl om.

Det jag vill understryka är att det som den här motionen handlar om inte riktigt är det som ni argumenterar för. Jag har ingenting emot trygghetsstrategi och platssamverkan. Jag ser det som en naturlig fortsättning på det arbete med lokala utvecklingsplaner som vi inledde. Jag tycker att man verkligen ska lyfta fram fastighetsägarföreningen på Järva och det trygghetsarbete man till exempel har gjort i Svenska Bostäder. Det är också värt att komma ihåg att det i hela Svenska Bostäders bestånd på Järva bara var fyra lägenhetsinbrott under hela 2018. Det är ett resultat av ett konsekvent säkerhets- och trygghetsarbete.

Men vi pratar om fysisk upprustning av områden, framför allt i den östra delen av Tensta. Det är oerhört bra att förvaltningshuset äntligen kommer tillbaka till Tensta, men det ligger i den västra delen. Vi har en otrygghet kring gamla Tensta gymnasium, men enligt trygghetsmätningar och undersökningar är det den östra delen man tycker är mest otrygg. Det är bland annat kopplat till parkeringshuset, där det i dag förekommer öppen droghandel och där det är väldigt mörkt. Det är inte stadlika miljöer över huvud taget.

Eftersom det här är ett område som präglas av komplexa ägarförhållanden handlar det inte bara om att regelbundet ses och diskutera förvaltning. Det handlar om att ge ett konkret uppdrag till Svenska Bostäder eller exploateringsnämnden att sätta sig och titta på ett samfinansieringsprojekt. Det handlar om vilken aktör som går in med vilka pengar.

Det man skulle kunna göra är till exempel att riva parkeringshuset. Man skulle kunna bygga bostäder, kontor och verksamhetslokaler där. Då skulle man också kunna få in exploateringsintäkter som kan täcka upprustning av övrig offentlig platsmark. Man skulle kunna titta på platsen för gamla Kämpingseskolan, som jag kallar det. Jag tror att det heter Västerorts vuxengymnasium nu. Min pappa jobbade där väldigt många år på 80-talet. Där skulle man kunna utveckla väldigt mycket. Man skulle kunna höja upp Taxingeplan, så att konsthallen kommer närmare Tenstråket och så att vi får ett naturligt flöde mellan Tenstråket och Taxingeplan. Det handlar alltså inte om löpande förvaltning och den samverkan som ska fortgå, utan det handlar om fysisk upprustning.

Det är väldigt många olika fastighetsägare här. Ska man kunna ta ett sådant helhetsgrepp krävs det, vilket också trafikkontoret konstaterar i *Grönare Stockholm*, en annan typ av arbetssätt än vad man använder i dag. Återigen: Det här är en motion som handlar om fysisk upprustning, inte bara löpande platssamverkan. Tycker ni att man ska ta ett sådant samlat grepp kan ni bifalla motionen eller också den skrivelse som vi kommer att lämna in till Svenska Bostäder vid nästa sammanträde.

Anförande nr 185

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Det är inte ofta man kan säga här i talarstolen att Vänsterpartiet har lyckats prestera en bra och vettig motion. Men den här är ganska hygglig. Därför är den nästan bifallen. Om man ska

åstadkomma trygghet totalt sett gäller det trots allt inte endast det ni talar om och endast östra Tensta, utan då måste man verkligen se till att ta ett helhetsgrepp.

För övrigt vill jag ha till protokollet att Tensta ska uttalas med kort e och inte långt. Jag är stockholmare av födsel och ohejdad vana, men jag har lärt mig att det ska heta Tensta med kort e. Så det så!

Men då måste man se till hela området, och då är den amerikanska, engelska eller egentligen kanadensiska förebilden *business improvement district* faktiskt att föredra. Där arbetar man med både fysisk upprustning och den trygghet som vi i vanliga fall brukar kalla trygghet, nämligen att man känner sig säker när man går till och från arbetsplats, tunnelbana, skola, förskola, bibliotek, centrum eller liknande.

När jag säger att man måste se det som en helhet är det också så att vi för att få tryggheten att förbättras i Tensta även behöver en ökad närvaro av polisen, som de själva säger. De förlorade några år på omorganisationen. Clara Lindblom var ju med på föredragningen i trygghetsutskottet, där de redogjorde för hur de skulle vilja arbeta med den totala tryggheten. Det handlar också om de trygghetsvakter som vi i Stockholm etablerat i väntan på att vi ska få fler poliser. I den budgetdebatt som vi nyligen hade blev jag ytterst förvånad när Vänsterpartiet tyckte att det här med trygghetsvakter inte var så viktigt och att man kunde göra rejäla besparingar där. Ni vill ju ha färre än hälften av de trygghetsvakter som vi i den grönbå majoriteten och flera andra här inne anser oss behöva. Jag tror att Socialdemokraterna tycker likadant som vi i den här frågan.

Jag gillar till exempel Tensta marknad och en del saker till i Tensta. Jag tycker absolut att Tensta är väl värt att besöka. Jag tycker att Ole-Jörgen Persson har cloun när han säger att målet måste vara att vi inte endast vill besöka och återkomma – målet måste vara att stockholmarna känner: Till Tensta vill jag flytta, och där vill jag bo! Jag tycker att man ska tänka på det när man vill förbättra ett område som Tensta. Bifall till kommunstyrelsens förslag med anledning av motionen!

Anförande nr 186

N a s s i r A b d u l l a h i A l i (S): Det är av den här anledningen man inte ska sälja ett centrum – nu ser vi effekterna av detta. Hade vi inte sålt detta centrum hade vi mer strategiskt kunnat ha ett samlat grepp.

Jag har en fråga till dig, Björn Ljung. Ni brukar vurma för New York-modellen. I New York-modellen ingår det att offentliga miljöer ska rustas upp och att man ska fräscha upp även små saker som trasiga parkbänkar. Vad gör man då, Björn, om ett område i centrum behöver rustas upp men inte tillhör staden och den ansvariga ägaren av området inte tar sitt ansvar? Vad har du för maktmedel att ta till då?

Anförande nr 187

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Först och främst vill jag säga att jag har stor tillit till de privata fastighetsägare vi har i Sverige och i

Stockholm. Jag vill inte som kommunpolitiker sätta mig över dem och ge dem order om hur de ska lösa frågor om sina egendomar och hur det ska vara på bästa sätt.

Jag vet att fastighetsägarna – i detta fall Fastpartner, i Skärholmens centrum Grosvenor – verkligen arbetar för att handlarna och de som handlar i centrum ska trivas. Gör de inte det blir det nämligen inte någon bra ekonomisk affär för dem, och då vill de heller inte att det här centrumet ska vara kvar i deras ägo. Då skulle de aldrig ha velat köpa det.

Inom parentes kan jag säga att Stockholms stad tjänade en massa pengar när centrumanläggningarna såldes. Dem använde vi till att lösa lån för att slippa betala ränta med verksamhetspengar. Det var en väldigt god affär för verksamheten – pengar till verksamhet i stället för till ränta.

Anförande nr 188

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag har till skillnad från Björn Ljung bott i Tensta i 20 år, och jag förbehåller mig rätten att säga Tensta med långt e.

Det var lite roligt – Hassan sa: Undrar om Björn kommer att kunna hålla ett inlägg utan att raljera? Vi kan konstatera att han inte kunde det.

Sedan Centrumkompaniet såldes till Boulton har väldigt lite hänt vad gäller fysisk upprustning. De klassiska nationalekonomiska teorierna om att en vinstdrivande aktör måste investera i sina handlare håller inte i det här fallet. Vi gjorde en undersökning, där jag personligen bland annat gick och pratade med samtliga handlare i Tensta, likaså i Rinkeby, Högdalen, Hässelby gård och Bredäng. Jag mötte handlare som grät. De hade väldigt gärna velat rösta med fötterna och gå därifrån för att visa sitt missnöje med Boulton. Det kunde de inte, för det var ingen som ville köpa deras affär. De hade låst upp hela sina livsbesparingar i de här små butikerna, och de kunde inte lämna dem, trots att de såg hela sin personliga ekonomi gå i kras.

När det gäller tryggheten i Tensta kontra ordningsvakter kan jag väl säga att jag tror att nedläggningen av närpolisstationen i Rinkeby hade större effekt än omorganisationen av polisen. Men det är delvis en annan diskussion. Det är också så att vi ser att ordningsvakterna i dag leder till att knarkförsäljningen i stället sker till exempel i portuppgångar och på gårdarna, vilket i sin tur leder till att många mammor inte vågar släppa ut sina barn. Men återigen: Det är delvis en annan diskussion.

Det vi är ute efter är alltså fysisk upprustning. Ja, BID har sådana inslag. Men en ren BID-modell kan inte appliceras rakt av på Stockholms stad, för vi har en helt annan lagstiftning i Sverige än vad fallet är i till exempel New York, där modellen började. Här handlar det alltså om att ta det här samlade greppet, där *en* aktör måste ta på sig ledartröjan och bjuda in de andra till konkreta samtal kring hur vi kan organisera ett fysiskt upprustningsprojekt. Då måste exploateringskontoret vara med. Och som sagt: Om man kan titta på möjligheter att tillföra bostäder genom att riva gamla Kämpingeskolan och parkeringshuset kan det också komma andra exploateringsintäkter.

Men återigen: Tycker ni att motionen är bra, bifall den i så fall! Det ni talar om är också bra: löpande samverkan och så vidare, det som vi påbörjade under de lokala utvecklingsprogrammen. Men det här är någonting annat. Och för att någonting ska ske här måste någon ta initiativet och påbörja det. Det handlar helt enkelt om att bjuda in och titta på om man i Tensta kan tillämpa de principer som vi hade för till exempel Brunkebergstorg. Det är faktiskt det enda sättet: att ta ett helhetsgrepp och rusta upp hela den fysiska miljön. Det finns så oerhört många ägare här. Vi äger inte hela centrumet. Svenska Bostäder finns där, Fastpartner finns där, SL finns där och trafikkontoret finns där. Vi måste ta ett samlat grepp. Då tycker vi att exploateringskontoret och Svenska Bostäder är två aktörer som vi bör ge i uppdrag att initiera ett sådant här stadsutvecklingsprojekt.

Anförande nr 189

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag har många gånger sagt från den här talarstolen att jag aldrig någonsin kommer att stå här och ljuga. Jag tycker att vi har tillräckligt goda argument i våra olika uppfattningar. Vi kan vara helt sanningsenliga mot varandra och ändå få en väldigt bra debatt. Vi har trots allt inte samma uppfattning, Clara Lindblom. Då kan man undra om det fanns någonting i mitt förra inlägg som inte var sant. Man kan diskutera uttalet av Tensta. Det finns tydligen olika uppfattningar om det. Det vet jag. Men jag undrar: Var går gränsen för att man raljerar? När man raljerar kanske man gör sig rolig över någonting som ändå är sant. Det är kanske ett sätt att försöka ge en debatt lite spänst. Jag står för allt det jag sa. Det var ingenting osant i det. Vår politik skiljer sig så mycket att jag kan tala sanning och ändå konstatera att vi har otroligt olika uppfattningar om saker och ting.

Anförande nr 190

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det är jättesvårt att bemöta detta, Björn Ljung. Det är ingen som har sagt att du har ljugit. Jag förstår inte ens vad du pratar om. Jag sa att du raljerade. I mina öron betyder det att du skojade till det. Bland annat sa du att Vänsterpartiet äntligen nästan har presenterat en bra motion. Du raljerar och har en ganska hård ton i debatten. Det var det jag syftade på. Ingen har sagt att du ljuger – inte jag i alla fall. Ingen har sagt att du ljuger här i dag – möjligtvis någon annan dag, vad vet jag.

Anförande nr 191

O l e - J ö r g e n P e r s s o n (M): Fru ordförande! Jag vill bemöta några saker av det som borgarrådet Lindblom sa. Ja, vi är nog alla överens om att det är bra att stadsdelsförvaltningen flyttar tillbaka till Tensta. Det är jag helt övertygad om. Nu säger Clara Lindblom att det är långt från det nya förvaltningshuset till Tensta gymnasium. Det är väl ändå att ta i. Det kan inte vara mer än 100 meter. Men under alla omständigheter är det ändå så att ett nytt förvaltningshus i Tensta, där det nu kommer att ligga, naturligtvis kommer att innebära ett lyft för hela området. Så är det såklart.

Jag vill också påpeka att nämnden ska ansöka om ytterligare medel från trygghetsfonden för att lysa upp parken vid Tensta gymnasium och Tensta träff. Jag ser fram emot att Vänsterpartiet stöder en sådan ansökan. Det vore jättebra.

Vi är också helt överens om en sak till. Vi vill båda att garaget i Tensta centrum ska rivas. Jag har sagt i flera intervjuer under rätt många år att jag tycker att det vore en utmärkt idé. Problemet är bara: Om vi ska göra det och bygga någonting vettigt där i stället måste vi bygga bostäder. För att få ekonomi i de bostäderna måste vi bygga bostadsrätter. Då är min fråga till Clara Lindblom: Hur många bostadsrätter vill du bygga i Tensta?

Anförande nr 192

Borgarrådet **L i n d b l o m** (V): Jag vet inte om det är jag som är trött och pratar slarvigt. Det jag sa var att det är bra att förvaltningshuset flyttar tillbaka men att det flyttar till den västra delen, där Tensta gymnasium ligger och där Lisas kiosk, Gottgottgrillen och så vidare finns. Den delen är ju inte den som man upplever som *mest* otrygg, även om jag sa att Tensta gymnasium upplevs som otryggt. Antingen var jag otydlig eller så hörde du fel, Ole-Jörgen Persson. Det är detta jag menar. Det vi framför allt fokuserar på är den östra delen, alltså vid tunnelbaneuppgången inte mot Gottgottgrillen utan mot Plusgrillen. Det är det området jag pratar om. Några längddiskussioner kring Tensta gymnasium har jag inte gett mig in i, utan jag menar att man måste se på den östra delen.

Jag vill bygga jättemånga bostadsrätter i Tensta. Jag tror också att man skulle kunna titta på till exempel hyresrättsradhus. Det är många familjer som bor väldigt trångt och inte har möjlighet att betala insatsen för en bostadsrätt. Men en sak som man testade till exempel när man byggde radhusen vid Järingegränd var att upplåta bostadsrätterna med tomrätt för att få ekonomi i projektet. Sådana grepp tror jag vore jättebra.

Anförande nr 193

O l e - J ö r g e n P e r s s o n (M): Då är vi överens. Då bygger vi bostadsrätter i Tensta, vilket kommer att innebära ett lyft för hela området. Vi är tydligen överens om det nu, vilket är jättebra. Vi är också överens om att vi behöver göra någonting åt belysningen vid Tensta gymnasium och Tensta träff. Även det är jättebra. Jag delar också uppfattningen att det nog för de allra flesta är mer otryggt på sidan mot garaget än vad det är på andra sidan just nu. Jag har ingen annan uppfattning i den sakfrågan. En sak vi försökte göra där var att stödja polisens arbete med att få upp kameror där, så att man i alla fall skulle ha lättare att identifiera dem som står och säljer knark på Tenstagången. Detta var i och för sig Vänsterpartiet emot.

§ 24 Motion om nollvision mot hemlöshet bland äldre

Anförande nr 194

Borgarrådet *L i n d b l o m* (V): Äldre i hemlöshet ska vi prata om nu. Det är en fråga som var starkt prioriterad för Vänsterpartiet under förra mandatperioden. Som ni har hört mig säga väldigt många gånger förut: Vi startade bland annat ett seniorboende för äldre personer med hemlöshetsproblematik på Monumentet och subventionerade drogfria akutplatser för äldre för att de skulle slippa ofta stökiga och otrygga härbärgen. Vi inrättade en äldrelots i socialförvaltningen och öronmärkte 25 lägenheter per år i Micasas bestånd för äldre som hade svårt att komma in på den ordinarie bostadsmarknaden på grund av till exempel låg pension och skulder.

Det här arbetet gav verkligen resultat. Enligt den senaste hemlöshetsräkningen från år 2018 minskade antalet hemlösa äldre med 37 personer jämfört med 2017. Antalet äldre hemlösa minskade därmed från 204 till 167 personer, det vill säga en minskning med nästan 20 procent på bara ett år. Men det här är långt ifrån tillräckligt. Fler steg måste tas för att alla äldre ska ha rätt till en värdig ålderdom och ett tryggt hem.

Äldreborgarrådet skriver i sitt svar på motionen att motionen väcker frågor. Jag skulle vilja säga att precis samma sak gäller angående äldreborgarrådets svar. Det togs nämligen inte fram ett program mot hemlöshet bland äldre under förra mandatperioden, som äldreborgarrådet skriver. Du måste mena rapporten *Äldre personer med eller utan missbruk som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa*, som godkändes av fullmäktige i februari 2017. Det var en rapport, Erik Slottnér. Den innehöll en rad åtgärdsförslag, men det var inte ett program.

Äldreborgarrådet skriver också att det råder politisk enighet och att målet om en nollvision är tydligt uttalat från stadens sida. Min fråga är: Var då någonstans? Vänsterpartiet gick till val på en nollvision mot hemlöshet bland äldre, men var finns det uttryckliga målet i majoritetens budget? Var finns de skarpa årtalen? Var finns de konkreta förslagen om att nå dit? Om man vill att staden ska anta en nollvision mot hemlöshet bland äldre med målet om att vi 2025 inte ska ha äldre som är hemlösa i Stockholms stad, enligt gällande definitioner, föreslår jag att man bifaller den här motionen, tar fram en handlingsplan och avsätter tillräckliga resurser för att förverkliga motionen. I dag finns ingen nollvision mot hemlöshet bland äldre, men det borde det göra. Bifall till Vänsterpartiets motion!

Anförande nr 195

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Fullmäktige! Den här motionen bygger, precis som Clara Lindblom var inne på, på ett mycket lyckat arbete som genomfördes förra mandatperioden och som vi är mycket stolta över. Det är faktiskt så att vi inte har så pass många äldre i hemlöshet i Stockholm att vi inte borde klara av problemet. Vi borde kunna anta en nollvision gemensamt och också uppfylla den. Efter att under föregående mandatperiod ha följt detta arbete i SHIS och i socialnämnden är jag övertygad om att vi skulle kunna göra det.

Motionen anses nu besvarad, och det är tråkigt. Vi borde kunna ha en uttalad nollvision. Det är bra att ni verkar behålla många av de åtgärder som vidtogs förra mandatperioden, även om en del har saknat finansiering. I förra årets budget kom till exempel inga extra pengar till att subventionera drogfria akutplatser för äldre hemlösa. Men socialnämnden och förvaltningen har själva valt att fortsätta med det, eftersom det har varit så lyckosamt.

Antalet äldre hemlösa minskar, tvärtemot vad som skrivs i medier. Mycket har att göra med de här åtgärderna. Nu finns ett arbetssätt att möta målgruppen både i ett akut skede och på lång sikt mot stadigvarande boendeanternativ. Det är också viktigt att stadsdelsnämnderna har tillräckligt med medel att kunna arbeta vräkningsförebyggande. I dag har biståndshandläggaren väldigt många ärenden. Då är det svårt att arbeta vräkningsförebyggande, då det krävs mycket tid per ärende.

Nu ska Micasa genomföra en översyn av de förtursregler som vi införde förra mandatperioden och som var en viktig del i arbetet med att stoppa hemlösheten. Man undrar lite i vilket syfte det görs. Är det så att majoriteten nu vill ändra på de förtursreglerna?

Vänsterpartiet anser att ingen äldre ska vara hemlös och att staden bör ha en uttalad nollvision. Vi tror också att det är fullt möjligt att leva upp till en sådan. Vi yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 196

I s a b e l S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Ordförande och fullmäktige! Jag delar verkligen tjänsteutlåtandets slutsats att motionen måste anses besvarad, eftersom den vision som efterfrågas redan finns. Det anser jag i alla fall.

Med det sagt tycker jag att motionen verkligen väcker en angelägen fråga. Frågan om hemlösheten bland äldre är verkligen angelägen. Jag har i egenskap av socialpolitiker haft möjlighet att träffa många utsatta människor. Jag minns verkligen det möte vi hade med hemlösa äldre. Vi drack kaffe på Centralstationen. Jag har faktiskt aldrig blivit så berörd som jag blev av de gamla sjuka människor som tvingas vistas utomhus, åker buss på nätterna för att kunna ha någonstans att vara och hela tiden blir utsatta för personrån och andra kränkningar. Det är verkligen förskräckligt.

Därför är jag väldigt glad över den höga ambition som finns i den hemlöshetsstrategi som vi nu fortsätter att ta fram. Jag tycker att de åtgärder som ni i den tidigare majoriteten tog fram verkligen var bra, och jag är riktigt glad för att vi fortsätter med dem. Jag tror och ser att antalet äldre hemlösa har sjunkit, och det gläder mig oerhört.

En konkret sak som jag också ser framför mig är mer av det samarbete som nu sker mellan äldreförvaltningen och socialförvaltningen. Det tror jag är en framgångsfaktor. Tack för en fin motion! Jag tycker som sagt att den har blivit besvarad.

Anförande nr 197

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Jag tackar för den här motionen, som naturligtvis lyfter fram ett jätteangeläget ämne. Jag skulle vilja påstå att det inte finns några stora politiska skiljelinjer mellan oss i den här frågan. Vi är alla i denna sal överens om och – skulle jag också vilja säga – besjälade över idén och tanken om att ingen äldre och ingen invånare i Stockholm ska behöva leva i hemlöshet. Det är därför vi jobbar aktivt i staden – och har gjort det under många år – för att minska hemlösheten i syfte att hemlösheten ska upphöra och att ingen människa ska behöva ha ett liv där man en gång måste lämna sitt hem för att leva på gatan eller för att leva i väldigt osäkra boendesituationer.

Jag måste nämna – jag har gjort det förut i den här talarstolen och jag gör det igen – det möte som vi hade med äldre hemlösa och som även Isabel nämnde. De bor på Centralstationen, på bussar och i parker. Det är klart att man blir oerhört berörd när man är på ett sådant möte och träffar de här äldre öga mot öga. Det var ovanligt mycket grubblande som jag själv fick ägna mig åt lång tid därefter.

Vi har ett handlingsprogram som nu håller på att gå ut och ett handlingsprogram som håller på att arbetas fram. Det går snart ut på remiss och ska sedan beslutas av socialnämnden och av kommunfullmäktige. Jag skulle vilja påstå att vi i praktiken, även om det inte uttalas, har en nollvision mot hemlöshet. Det är ändå vad vårt arbete mot hemlöshet syftar till. Vi har en tak-över-huvudet-garanti som också är ett verktyg för att ingen ska behöva leva på gatan. Det är exempel på de insatser som vi gör och som är en del i denna vision och i arbetet.

Med eller utan en i text uttalad nollvision ligger allt det här arbetet fast. Men ingen får tro att det är lätt. Ibland låter det lite så i debatten. Jag anklagar inte Vänsterpartiet för detta nu, men ibland låter det i debatten som om detta vore en quickfix. Det är bara att skapa bostäder åt alla. Det är bara att erbjuda ett hem, så har vi ordnat det här. Så enkelt är det inte. Det är ett jättesvårt arbete, och det är också därför det i detta välfärdsland Sverige fortfarande finns hemlöshet.

Men ett förslag om en uttalad nollvision och en särskild handlingsplan för just äldre är ingenting som våra förvaltningar efterfrågar i de remissvar som har inkommit. Det tycker jag också är viktigt att säga. Man verkar ändå vara nöjd med det arbete som nu pågår och anse att en samlad handlingsplan räcker.

Anförande nr 198

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige och borgarrådet! Jag ser verkligen fram emot att få fram den här handlingsplanen. Det finns ingenting som berör en så illa som när man ser en hemlös äldre. Många gånger är den här hemlösa äldre också en kvinna, vilket gör att situationen är ännu skörare.

Men jag skulle, när jag nu ändå har möjligheten, vilja backa lite till ett tidigare ärende. Om man aldrig får en fast anställning, om man aldrig får en heltidsanställning, riskerar vi att en framtida generation inte kan betala för sin bostad när de blir pensionärer. När vi pratar om helhetspolitik i den här staden är det viktigt

att ta in alla aspekter, så att vi inte får fler hemlösa människor, fler hemlösa kvinnor. Jag yrkar bifall till vår gemensamma reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 199

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Känslan när jag går upp här och känner mig överens med Erik Slottner är att vi har en motion som ger ett sådant gemensamt gensvar att den skulle kunna bifallas. Jag vet att det inte är praxis i den här salen att man gör det, utan man säger: Det här var jättebra, men det gör vi redan – tack och hej. Men det är lite synd, vill jag ändå säga.

Motionen handlar om en nollvision mot hemlöshet. Erik Slottner går upp och säger att vi redan har en sådan, fast det inte står någonstans, att det inte finns något man är emot och att vi är helt överens. Jag tycker att det är synd att vi inte skulle kunna besluta gemensamt om en nollvision mot hemlöshet. Det är klart att det ger en tyngd till ett beslut om man kan komma överens över parti- och blockgränser. Det har vi kunnat se i andra sammanhang. När det gäller någonting så självklart som en nollvision mot hemlöshet bland äldre undrar jag: Vem ska vara emot? Vem ska ha en annan vision? Jag tycker att det vore fint om vi kunde komma överens, för detta är viktigt, och det har vi varit många som sagt nu. Bifall till motionen!

Anförande nr 200

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag håller med Anna Rantala Bonnier. Jag sa detta när vi diskuterade en haverikommission vad gäller mäns våld mot kvinnor. I vissa fall är det ärligare att antingen avslå motionen eller – om man tycker att den är bra – bifalla den. Man kan jämföra med till exempel nollvisionen mot döda eller svårt skadade i trafiken. Det är ett regeringsbeslut. Det är ett konkret uppdrag till Trafikverket. Det finns uppföljning. Det finns handlingsplaner. Det är konkreta pengar. Det finns åtgärder. Så är det ju inte i det här fallet. Det finns inte en sådan nollvision mot hemlöshet bland äldre som vi efterfrågar i den här motionen. Att anse motionen besvarad med hänvisning till att det redan finns en vision är inte ens korrekt rent formaliamässigt, skulle jag vilja säga.

Jag tycker att det är väldigt bra att ni tycker att vi satte igång ett bra arbete under förra mandatperioden. Vi slogs väldigt mycket för de pengarna för att få till exempelvis de här subventionerade platserna. Men jag vill bara understryka att detta är långt ifrån tillräckligt. Det finns flera andra åtgärder som vi faktiskt behöver titta på. Det vräkningsförebyggande arbetet har redan nämnts, men jag skulle också vilja nämna till exempel Gamlebo. Vi skulle behöva en annan variant av Gamlebo, mer en typ av seniorboende. Man skulle kunna renodla Gamlebo, så att det blir mer av ett vård- och omsorgsboende, och sedan ha ett ”Gamlebo light”, en sak som diskuterades under min mandatperiod som äldreborgarråd, just för att mer kunna ha inriktningen seniorboende.

Jag ska ta upp en annan sak som jag har slagits av flera gånger när jag har varit ute med socialjouren och besökt härbärgen och som de äldre själva ofta beskriver. Jag mötte en man som bott på Centralstationen under väldigt många år och frågade honom: Vad skulle du vilja ha för någonting? Han svarade: Jag har blivit erbjuden

boende väldigt många gånger, men jag vill inte. Varför ska jag sitta i en tom lägenhet med en dumburk och vara helt ensam, när jag kan sitta här och vara en del av en gemenskap? Människor som jag mötte på Stadsmissionens härbärge framförde liknande tankar. En av dem sa: Jag har suttit på kåken under väldigt långa perioder. Jag är inte van vid att ha en bostad. Jag är för snäll. Det skulle komma en svans med polare jag inte skulle kunna säga nej till.

Det är många äldre som har sagt att de skulle behöva någonting annat. Man har till exempel nämnt gruppboendestäder eller kollektivboenden, där det finns en gemenskap och en viss bemanning. Många av de här personerna känner inte själva att de vill ha en egen bostad direkt och bara sitta ensamma. Det är inte ett liv som lockar.

Det är väldigt många saker som man skulle behöva titta på. Det jag är ute efter är som sagt inte att alla här ska känna att det är klart att vi inte ska ha några äldre i hemlöshet och att vi alla nu är i hjärtat överens om det. Jag är ute efter en konkret handlingsplan. Jag är ute efter ett årtal. Jag är ute efter konkreta uppdrag. Det finns faktiskt inte i dagsläget. Vill ni att det ska finnas en sådan handlingsplan ska ni antingen bifalla motionen eller återkomma i det program mot hemlöshet som ni nämner flera gånger med just sådana här konkreta mål och konkreta årtal, för det finns faktiskt inte i dagsläget.

Anförande nr 201

Borgarrådet Jönsson (L): Fru ordförande! Som sagt var det mycket bra som gjordes under den förra mandatperioden. Det fullföljs också nu. Det var någon som nämnde att subventioneringen av drogfria platser för äldre skulle ha försvunnit, men det har den inte. Detta kommer också att framgå av det verksamhetsprogram som tas för nästa år.

Något som vi däremot har gjort och som socialnämnden fattade beslut om för någon månad sedan är en uppdatering av tillämpningsanvisningarna för tak-över-huvudet-garantin. Det är faktiskt inte ens en uppdatering. Jag blev lite förvånad över att den här tak-över-huvudet-garantin, som firar 20 år i år, aldrig någonsin har formaliserats. Det har inte funnits några anvisningar till stadsdelarnas socialtjänst om hur den ska tillämpas. Detta har gjort att tillämpningen blivit väldigt olikartad. Nu har alltså socialnämnden fattat beslut. Där står det väldigt tydligt bland annat att äldre personer, som definieras som de över 65 år, aldrig ska placeras på härbärgen. I det akuta läget är det en lösning med hotell eller i värsta fall vandrarhem som gäller, men i alla fall inte härbärgen, där man är tvungen att vara tillsammans med missbrukare. De drogfria platserna finns som sagt kvar.

Äldrelotsen kommer nu också att inleda ett samarbete med regionens vård buss, som började rulla före sommaren. Den här vård bussen är väldigt bra, för den åker till platser där man vet att hemlösa befinner sig. Den erbjuder olika insatser, dels basal sjukvård, dels fotvård, som är någonting som den här gruppen behöver och vill ha. Tanken är att kunna etablera kontakt med personer som befinner sig i hemlöshet. Det är nämligen så att en grundproblematik i hemlösheten generellt men i synnerhet i den äldre gruppen är att det kan vara ganska svårt för dem som berörs att få förtroende för socialtjänsten. Man vågar inte ha kontakt med myndigheter. Faktum är att de allra

flesta just i gruppen äldre skulle kunna få väldigt mycket mer stöd, men det förutsätter en ansökan, och detta kräver emellanåt ganska mycket motiverande arbete.

Sedan vill jag avslutningsvis säga att det här samlade programmet mot hemlöshet, som nu ska uppdateras, självklart kommer att innehålla en prioritering av äldre, barnfamiljer och väldigt unga i hemlöshet.

Anförande nr 202

Borgarrådet **L i n d b l o m** (V): Jag vill göra ett förtydligande, Jan Jönsson. Det var ingen som sa att de subventionerade platserna är borta. Det vi sa var att de 5 miljoner kronor som vi satsade särskilt på det inte finns med i budgeten, och så är det.

Sedan håller jag helt med dig om att tak-över-huvudet-garantin inte är ett alternativ för väldigt stora grupper, då man upplever härbärgena som väldigt stökiga och otrygga. De insatser vi erbjuder i dag, som vi påbörjade och som ni verkar vilja utveckla, är jättebra. Men som du själv var inne på är detta en väldigt mångfasetterad grupp. Det finns ofta en väldigt komplex problematik. Det är ofta psykisk ohälsa i kombination med missbruk till exempel. Många gånger är det också svårt att få någon form av demensdiagnos, eftersom det kräver nykterhet eller drogfrihet. Man kommer aldrig ens att få en demensdiagnos, man ser ett långvarigt utanförskap och man känner inget förtroende för socialtjänsten. Man har på ett sätt blivit socialiserad in i ett liv som är svårt att lämna.

Därför behöver vi se över verktygslådan, så att säga. Jag ser fram emot en uppdatering av programmet. Där skulle jag vilja ha ett konkret mål, konkreta årtal och konkreta planer för den här gruppen.

Anförande nr 203

Borgarrådet **J ö n s s o n** (L): Jag tror att Bostad först är den modell som vi ska bygga ut och jobba mer med.

Vad gäller de här 5 miljonerna är det inte så konstigt att de inte längre finns specificerade, för de ingår numera i den ordinarie verksamheten. Socialnämnden går med överskott. Därför är verksamheten fullt ut finansierad.

Anförande nr 204

T o r u n B o u c h e r (V): Ordförande, ledamöter och kanske någon åhörare på distans! Den här höga ambitionen, som vi har pratat om ganska mycket nu, för arbetet mot hemlöshet bland äldre är en skör ambition. Det finns nämligen en tydlig ålderism, som gör att äldre ständigt osynliggörs. Det gäller – om jag nu får säga det – oavsett vilken majoritet vi har, och det gäller inom alla områden. Som våra äldre-, barn- och funktionshindersombudsmän brukar framhålla – och visa oss bilder på – behöver vi göra olika insatser för att det ska bli jämlikt. Vi behöver göra olika för att det ska bli jämlikt. Det gäller även äldre i hemlöshet. Det behövs inte samma satsningar för äldre i hemlöshet som för alla andra i hemlöshet, utan vi behöver

särskilda satsningar för äldre i hemlöshet. En nollvision mot hemlöshet bland äldre är, som jag ser det, ett sätt att lyfta ut och synliggöra det som annars, trots alla goda och höga ambitioner, riskerar att osynliggöras.

Anförande nr 205

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Jag skulle avslutningsvis bara vilja summera lite av det som har sagts och kommentera det.

Själva motionsverktyget kan man alltid diskutera vad gäller besvarande, bifall och avslag. Jag har väl själv lyft fram den frågan några gånger. Jag kan tycka att vi ibland är lite för snåla med bifall. Det tyckte jag även på min tid i opposition. Det är säkert så att jag eller mina kollegor på vår sida har väckt en och annan motion som ni kanske tyckte var ganska bra men som ni ändå avlog när ni styrde. Så där funkar det tyvärr ofta. Vi kan gärna ta en större diskussion framöver om hur vi ser på motioner.

Men det är klart att ett bifall till den här motionen i dag ändå skulle leda till någonting. Det skulle inte bara leda till att vi säger att vi tycker att en nollvision är bra i största allmänhet, utan även till att vi skulle ge ett särskilt uppdrag till tre förvaltningar om att ta fram en särskild handlingsplan vad gäller en nollvision mot just hemlöshet bland äldre. Jag tycker att detta i så fall kan bakas in i den större handlingsplan som socialnämnden fattar beslut om. Nu är vi inne i slutskedet av arbetet med den handlingsplanen. Oppositionen får väl återkomma med förslag till beslut där om man nu inte tycker att den riktigt håller måttet.

Nu går vi vidare med ytterligare åtgärder, inte minst vad gäller mer av samhandling mellan socialtjänsten och äldredelarna i våra stadsdelsnämnder, vilket är väldigt viktigt, så att inte den här gruppen hamnar mellan stolarna, som det finns tendenser till att den gör i dag.

Sedan tycker jag också att det från ert håll under debatten här har låtit ungefär som att allt som har gjorts och allt som görs i dag kring hemlöshet i den här staden är insatser som den förra majoriteten tog initiativ till – annars var det ingenting över huvud taget. Men kom ihåg att det var under ett alliansstyre som nuvarande handlingsplan togs fram! Det var också under ett alliansstyre som tak-över-huvudet-garantin togs fram. Det är ju inte så att det har varit insatsfritt under de år då Vänsterpartiet inte suttit med. Det tycker jag ändå att ni kan vara generösa nog att kosta på er att säga, när ändå vi är ganska generösa mot er och säger att det under förra mandatperioden gjordes en hel del bra insatser som vi nu förvaltar.

Till Mirja Räihä kan jag säga att jag inte har någon statistik över om det skulle vara fler timanställda som är utsatta för hemlöshet eller inte. Jag tycker att det där var ett dåligt inlägg generellt. Jag måste säga att en hel del av de äldre hemlösa som jag har träffat har haft riktigt bra jobb med höga inkomster och inte har harvat runt på olika timanställningar.

Tack för debatten! Jag ser att jag har fått ett par repliker.

Anförande nr 206

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det är ingen som har sagt att ingenting gjordes, Erik Slottnér. Det skulle också verkligen vara att förringa och håna alla de medarbetare i stadens socialtjänst som har jobbat i årtal för den här gruppen och för personer i hemlöshet generellt. Vi har oerhört engagerade medarbetare i den här staden. Vi har också haft engagerade politiker på båda sidor av blockgränsen. Jag tycker till exempel att Gamlebo var ett väldigt bra initiativ, om jag nu ska nämna ett sådant.

Det jag menar är att vi i och med de konkreta åtgärder vi genomförde, bland annat Monumentet, örönmärkta platser i Micasa och de drogfria akutplatserna – alternativet till tak-över-huvudet-garantin, som faktiskt inte riktigt funkar för den här gruppen – med ganska små medel lyckades minska hemlösheten med 20 procent på ett år. Som Alexandra var inne på är det här en väldigt liten grupp. Om vi sätter oss ned och verkligen tittar på vilka insatser som vi behöver komplettera dagens insatser med skulle vi kunna få ned hemlösheten till noll för den här gruppen.

Anförande nr 207

Borgarrådet S l o t t n é r (KD): Ordförande! Jag har egentligen inte så mycket att säga om det. Men det var bra att Clara Lindblom sa att det har gjorts mycket från båda sidorna i politiken, av båda blocken. Jag tycker att det behöver sägas. Tidigare i debatten tyckte jag att det ”mellan raderna” sas ganska mycket som antydde att all förtjänst skulle ligga hos er. Men vi jobbar vidare – gärna tillsammans – med de här frågorna framöver.

Anförande nr 208

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande och fullmäktige! Tack för recensionen av mitt inlägg i den här sena timman, Erik Slottnér! Jag brukar inte recensera någons inlägg från fullmäktige och säga om det är dåligt eller bra. Däremot kan vi tycka olika.

Vad jag menade med mitt inlägg var att människor med timanställningar och visstidsanställningar har sämre pension och sämre tjänstepension. När man får sämre pension och knappt får någon tjänstepension är det faktiskt så att man riskerar att åka ut från sin lägenhet när man blir pensionär. Tänk dig själv ett vårdbiträde med 19 000 i lön och knappt någon löneutveckling som bara får jobba halvtid! Räkna själv på vad det blir! Då kan man bli hemlös. Jag tycker inte att inlägget var så långsökt och inte så dåligt heller.

Anförande nr 209

Borgarrådet S l o t t n é r (KD): Fru ordförande! Nu har vi i Sverige tack och lov något som heter bostadstillägg, som pensionärer med låga inkomster kan få. Jag förutsätter att socialtjänsten inte jobbar på det sättet att den sätter äldre med låga inkomster på bar backe och låter dem vara hemlösa. Vi har faktiskt en bättre socialtjänst än så i Stockholm. Jag tycker fortfarande att ditt förra inlägg inte var bra, Mirja Rähä, och det tänker jag vidhålla.